

KOMORNÍ LISTY

časopis soudních exekutorů

Časopis je zapsán do Seznamu recenzovaných
neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

II/2018
10. ročník

ROZHOVOR
S VLADIMÍREM
PLÁŠILEM

ODBORNÉ ČLÁNKY

JUDIKATURA

ZPRÁVY Z KOMORY

vydává Exekutorská komora
České republiky

EDITORIAL

Mgr. Martin Tunkl
člen prezidia EK ČR

V záplavě současných informací nelze přehlédnout stále více se množící zprávy o obrovské zadluženosti českých občanů, podtržené buď vhodnou prezentací různých čísel, nebo lákavou možností vyhledat si, kolik ze to zadlužených občanů bydlí v rodné obci. Aniž bych chtěl jakkoliv zlehčovat současnou situaci, mám někdy pocit, že je třeba povolat Jirotkovu Kancelář pro uvádění románových příběhů na pravou míru. Mediální výstupy totiž dlouhodobě masírují veřejnost dojemem, že všechny dluhy a následné exekuce jsou nejméně nezákonné a že za jejich existenci mohou rovným dílem věřitelé a exekutoři, možná i stát, který umožnil jejich nemravné vymáhání. V důsledku toho jsme svědky celé řady nápadů, které se ovšem nezaměřují na příčiny vzniku dluhů a předcházení těmto, ale naopak na způsoby, jak vymáhání dluhu zastavit.

Je třeba si konečně a otevřeně přiznat, že jednou z hlavních příčin je morální hazard celé řady subjektů ve formě finančních transakcí, při kterých využívají skutečnosti, že za tyto nenesou vůbec žádné nebo omezené následky. Dluhy nespady z nebe ani nejsou žádné novum, provázejí lidstvo od nepaměti, v drtivé většině případů vznikají na základě vůle a rozhodnutí dlužníka, který velice často nereaguje ani na exekutora, natož na slušnou výzvu věřitele k úhradě závazku. Na vině je prý často špatná finanční gramotnost, ale ta nikdy nevyřeší půjčky na zbytné věci nebo jízdy na černo.

Odpůrci exekučního vymáhání rádi provádějí srovnání s jinými státy, pokud jde například o exekuční tarify, ale skromně mlčí o srovnání zadluženosti s obyvateli jiných zemí. Pokud jde totiž o dluhy domácností počítané procentem z čistého disponibilního příjmu, jsme na tom mnohem lépe než vyspělé země jako USA, Velká Británie, Japonsko, Francie, Německo, Rakousko či severské evropské země jako Finsko a Švédsko. Ještě lépe si vedeme ve srovnání celkového podílu ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením v populaci podle zemí, kde jsou na tom hůře snad všechny nejznámější evropské či světové země.

Vedení Exekutorské komory nedávno představilo na tiskové konferenci nejen své priority pro následující funkční období, ale zároveň i statistické údaje oblasti exekucí a trendy vývoje. Z prezentovaných údajů bylo patrné, že zatímco počet nově zahájených exekučních řízení dlouhodobě klesá, počet exekučních řízení ukončovaných každý rok dlouhodobě stoupá. Z vývoje posledních let je patrné, že počet exekucí bude postupně ubývat. V centrální evidenci exekucí je evidováno cca 4,5 milionu exekučních řízení. Zdůrazňuji evidováno, nikoliv prováděno. Nejméně 10 % z těchto řízení je na povinné, kteří jsou již v insolvenčním řízení, a kde tedy exekuce představuje jen zkrslující statistické číslo. Stejně tak jako miliony řízení, která jsou vlastně bezvýsledná nebo neproveditelná, ale věřitelé je odmítají zastavit. Ukončení exekuce při bezvýslednosti je paradoxně mnohem složitější a nákladnější než ukončení úspěšně provedené exekuce. A tak se u nás 17 let moc nezastavuje a „prázdná“ řízení tu statisticky děsí národ.

Exekutorská komora dlouhodobě volá po legislativních změnách, díky kterým se zjednoduší a zlevní exekuční proces nejen při ukončování exekucí, změna úpravy srážek ze mzdy či postižení účtu by zvýšily i motivaci dlužníků dosahovat vyšších oficiálních příjmů a rychleji tak řešit svoje závazky. Toto jsou cesty k číslům o exekucích, která pak budou „normální“. Není to složité a politici budou muset hledat jiný tahák na předvolební billboardy a některé subjekty hledat jinou práci.

OBSAH

ROZHOVOR	6	„Jak plánuje tříleté období činnosti Exekutorské komory ČR?“ Rozhovor s JUDr. Vladimírem Plášilem, LL.M., prezidentem Exekutorské komory ČR
ČLÁNKY	9	Střet insolvence a exekuce Mgr. Eliška Morkesová
	19	Srovnání nezabavitelných částek v ČR a Německu. Nastal čas na změnu? JUDr. Petr Chytil
ČLÁNKY/DISKUSE	23	K některým aspektům rozhodování o nákladech exekuce Mgr. Stanislav Molák
	31	Rozhodování o nákladech předchozího soudního exekutora po převzetí exekuce: nevýhody současné právní úpravy v praxi PhDr. Mgr. Jan Ptáčník
JUDIKATURA	38	Z judikatury Ústavního soudu rubriku připravila Mgr. Ing. Lucie Mikmeková
	43	Judikatura v exekučních věcech rubriku připravil Mgr. David Hozman
ZPRÁVY Z KOMORY	47	Rozhovor s Marcem Schmitzem prezidentem UIHJ
	50	Stanoviska Mgr. Štěpán Jílka
	52	23. Mezinárodní kongres UIHJ
	56	Profesní profil nového soudního exekutora
	58	Mezinárodní fotbalový turnaj o Pohár prezidenta Exekutorské komory ČR
	60	Polský prezident vyznamenal doc. JUDr. Jiřího Jiráska, CSc.

ABSTRAKTY

Mgr. Eliška Morkesová

Střet insolvence a exekuce

Účelem této práce je konstatovat vliv účinků insolvenčního řízení na exekuci, a to jak na exekuci plnění peněžního, tak nepeněžního. Autorka se věnuje zejména problému nákladů exekuce a jejich uplatňování po zahájení insolvenčního řízení, kde v poslední době došlo v judikatorní rovině k několika zvrátům. V práci tak jsou zmiňována rozhodnutí Nejvyššího soudu týkající se této problematiky a je zde také hodnoceno jeho kontroverzní rozhodnutí ze dne 23. 10. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3182/2014, které směřovalo proti dosavadní judikatuře a zavedené praxi. Následně jsou uváděny nálezy Ústavního soudu ČR z poslední doby, které rozhodnutí Nejvyššího soudu označily za nesprávné a potvrdily jak oprávněnost odpočtu nákladů exekuce soudními exekutory z již vymoženého plnění před jeho vydáním do insolvenčního řízení, tak přihlašování nákladů exekuce do insolvence. Nakonec se autorka zabývá některými reakcemi na tyto ústavní nálezy a provádí jejich hodnocení.

JUDr. Petr Chytil

Srovnání nezabavitelných částek v ČR a Německu. Nastal čas na změnu?

Článek přináší základní srovnání nastavení nezabavitelných částek v ČR a Německu. Komparován je jak mechanismus výpočtu, tak i výše nezabavitelných částek, respektive výše srážek ze mzdy. Uvedeny jsou i modelové příklady. Mezi zásadní výstupy patří zjištění o jednoduchosti a srozumitelnosti německého mechanismu výpočtu nezabavitelných částek a problematika motivace dlužníků s průměrnými a nadprůměrnými příjmy. O těchto tématech článek hovoří detailněji a přináší polemiku ohledně možných pozitivních dopadů změny českého nastavení po německém vzoru, a to zejména na náklady zaměstnavatelů a odliv dlužníků do šedé ekonomiky.

Mgr. Stanislav Molák

K některým aspektům rozhodování o nákladech exekuce

V převážně kritické úvaze se autor zamýšlí nad aktuální praxí v rozhodování o nákladech exekuce exekutora. Zmiňuje zásady a pravidla rozhodování v této oblasti a sleduje, jak bylo jejich vnímání za 17 let posunuto legislativním vývojem a judikaturou. Komentuje neuralgické body rozhodování o nákladech v případech zastavování provedených exekucí nebo dělbu nákladů při přebírání běžících spisů mezi exekutory, ohledně nichž je stávající praxe rozkolísaná či neuspokojivá. Hledá a navrhuje postupy, jež by za respektování stávající úpravy vedly k spravedlivějšímu uspořádání mezi všemi zúčastněnými.

PhDr. Mgr. Jan Ptáčník

Rozhodování o nákladech předchozího soudního exekutora po převzetí exekuce: nevýhody současné právní úpravy v praxi

Cílem práce je pomocí kritické analýzy platné legislativy identifikovat slabá místa současné právní úpravy rozhodování o nákladech exekuce předchozího soudního exekutora poté, co je exekuce převzata jiným exekutorem, a s využitím komparace různých právních názorů představit použitelná řešení procesních situací, na které v aktuálních právních předpisech není dána jasná odpověď. Autor vychází především z vlastních praktických zkušeností s rozhodováním o nákladech exekuce soudních exekutorů, od kterých převzal exekuce jeho školitel, na jejichž vedení se autor v rámci pověření prováděním úkonů exekuční činnosti sám podílel. Přitom formuluje vlastní názory na řešení procesněprávních otázek k dané problematice, na které současná právní úprava nedává jasné odpovědi.

„JAK PLÁNUJE TŘÍLETÉ OBDOBÍ ČINNOSTI EXEKUTORSKÉ KOMORY ČR?“

Rozhovor
s JUDr. Vladimírem
Plášilem, LL.M.,
prezidentem Exekutorské
komory ČR

připravila
Marie Novotná

Exekutorská komora ČR má nového prezidenta JUDr. Vladimíra Plášila, LL.M., zkušeného právníka, soudního exekutora a mnohaletého výkonného člena prezidia Komory.

Z pozice viceprezidenta se postavil do čela exekutorského stavu.

Máte za sebou úspěšnou volbu prezidenta Exekutorské komory ČR. Co vás vedlo k tomu, že jste na tuto pozici kandidoval?

Prezidium Exekutorské komory České republiky je pětičlenný kolegiální orgán, který ze svého středu volí prezidenta a viceprezidenta. Tedy v úvodní volební fázi je nezbytné, aby každý z kandidátů byl zvolen nejdříve do prezidia, které následně, jak jsem již uvedl, volí prezidenta a viceprezidenta. Ke kandidatuře mě vedla jednak výzva některých kolegů a kolegyně a samozřejmě též snaha pokračovat v práci, kterou jsem v uplynulém volebním období započal jako viceprezident Komory.

Proč si myslíte, že jste to byl právě vy, koho členové Komory zvolili?

To souvisí s mou odpovědí na Vaši předchozí otázku. Nově zvolené prezidium musí vždy nalézt konsenzuální

řešení. Navíc do prezidia byli znovu zvoleni kolegové Mgr. Martin Tunkl a Mgr. Jan Mlynářčík, což je podle mého názoru zárukou pokračování v práci prezidia započaté již ve volebním období 2015–2018. I to nepochybně ovlivnilo mé zvolení, stejně jako zvolení Mgr. Jana Mlynářčíka viceprezidentem.

Máte před sebou tříleté období v čele Komory. Čemu se budete zejména věnovat?

V uplynulých třech letech v součinnosti se skupinou senátorů Komora participovala na přípravě ústavní stížnosti proti novelizované tarifní vyhlášce, vydané Ministerstvem spravedlnosti. Řízení o této ústavní stížnosti je prozatím v běhu, protože o něm doposud plénum Ústavního soudu nerozhodlo. Protože jde o vysoce důležitý zájem soudních exekutorů, věc průběžně sledujeme a samozřejmě shromažďujeme relevantní podklady pro jednání pléna Ústavního soudu. V tomto směru musíme v započaté práci pokračovat.

Jaké máte konkrétní cíle pro tento rok? S čím začnete?

V tomto kalendářním roce nás nejvíce zaměstnává otázka tarifu, který by měl být po mnoha letech, alespoň v některých položkách, zvýšen, právní režim místní příslušnosti a samozřejmě tzv. oddlužovací novela insolvenčního zákona. Problémem je i snaha některých soudů mařit nám provádění „daňových exekucí“ limitováním tzv. minimální výše vymáhané jistiny částkou 2 200 Kč a dále snaha některých politických subjektů odebrat nám tuto pravomoc úplně, a to ve prospěch orgánů Celní správy.

Po belgickém a francouzském vzoru bychom mohli rovněž zavést tzv. předexekuční inkaso. Dlužník, který neplatí, ale ještě na něj není nařízena exekuce, může být na náklady věřitele navštíven soudním exekutorem, který s ním v klidu celou věc projedná. Mohou se pak dohodnout na splátkách nebo na jiné formě řešení. Až pokud by to dlužník nepřijal, zahájilo by se exekuční řízení. Velmi bychom tím pomohli soudům snížit nápad ve vykonávacím řízení.

Potřebuje u nás proces vymáhání pohledávek být ještě stále usměrňován po více než 15 letech od zavedení soudních exekutorů? Pokud ano, jak, kým a s kým? Co k tomu mohou přinést ze své praxe sami exekutoři?

Soudní exekutoři jsou k dnešnímu datu doslova „přeregulováni“. Státní dohled nad nimi vykonávají předsedové soudů a Ministerstvo spravedlnosti, profesní dohled kontrolní komise Exekutorské komory České republiky. Opravdu nechápu, že některé subjekty volají po dalším zvýšení dohledu, jelikož si ani nedovedu představit, které další dohledové orgány by to měly být.

Exekutoři se museli v posledních letech vypořádat se změnou v odměňování, tedy s exekučním tarifem. Četli jsme, že tarif likviduje exekutory. Co byste chtěl v této otázce udělat pro váš stav? A lze ještě něco udělat?

Jak jsem již uvedl, Exekutorská komora České republiky participovala na přípravě ústavní stížnosti, kterou proti tarifní vyhlášce podala skupina senátorů. Jedním z důvodů podané stížnosti je i skutečnost, že Ministerstvo spravedlnosti jako autor tarifní vyhlášky několikrát veřejně deklarovalo, že pomocí tohoto podzákoného předpisu hodlá regulovat počet soudních exekutorů ve smyslu, že v činnosti vytrvají jen ti ekonomicky nejsilnější. To však odporuje ústavním kautelám a vyvolává paralelu s řízením o úspěšné ústavní stížnosti insolvenčních správců týkající se vyhlášky Ministerstva spravedlnosti regulující počty jejich provozoven. O ústavní stížnosti proti tarifní vyhlášce bude rozhodovat (jak výše uvedeno) plénum Ústavního soudu.

Exekutoři upozorňují dále na to, jak jim ztěžuje práci vyplňování formuláře sice jednotného pro každý úkon, nicméně náročného na práci a čas. Jak byste chtěl komunikovat s Ministerstvem spravedlnosti, aby jeho vstupy do práce exekutora byly přínosné?

Zřejmě máte na mysli otázku tzv. šablon jako vzorů pro některá úřední rozhodnutí soudního exekutora. V současné době se Exekutorská komora České republiky obrací se zvláštním podáním na Ministerstvo spravedlnosti, kde požaduje další jednání a vyjasnění stanovisek u té části „šablon“, které jsou nesrozumitelné, obsahově zavádějící a způsobilé vyvolat v exekučním řízení nežádoucí účinky poškozující účastníky exekučního řízení. Podotýkám, že autorem „šablon“ bylo Ministerstvo spravedlnosti a naše profesní Komora neměla fakticky možnost v rámci připomínek odpovídajícím způsobem jejich procesní obsah ovlivnit. Ve vztahu k další komunikaci s Ministerstvem spravedlnosti si myslím, že prvotně je vždy důležité vzájemné vyjasnění stanovisek tak, abychom si dovedli nejenom naslouchat, ale i k exekuční agendě a jejímu řešení věcně přistupovat.

Jak je nyní pro exekutory významná otázka místní příslušnosti?

Rozhodnutím sněmu Komory bylo už v roce 2014 tehdejší vedení Komory zavázáno, že má místní příslušnost prosazovat. To je nepřetržitě dodržováno. S bývalou paní prezidentkou Fučíkovou jsme v únoru 2017, krátce po přijetí novely slovenského exekučního poriadku a zavedení krajské místní příslušnosti, navštívili v Bratislavě slovenskou ministryni spravedlnosti paní docentku Žitnianskou. Tehdy paní ministryně řekla, že jsou přesvědčeni, že to bude fungovat dobře, ale první smysluplné hodnocení očekává až za dva roky.

Pokud se týká úvah, zda v podmínkách České republiky zavést okresní nebo krajskou místní příslušnost, je třeba zohlednit skutečnost, že soudní okresy jsou u nás obsazeny dosti disproporčně, například v Praze působí 40 soudních exekutorů, ale třeba v Berouně nebo v Lounech jen jeden exekutor. V případě zavedení okresní příslušnosti by muselo Ministerstvo spravedlnosti stanovit formou vyhlášky nebo instrukce pravidlo, podle kterého by došlo k rovnoměrnému rozložení exekutorských úřadů.

Nemalým problémem jsou zaniklé exekutorské úřady. Třeba kvůli tomu, že se soudní exekutor dostal do insolvence. Nikdo z uchazečů je nechce obsadit, podle rozhodnutí jednoho soudu vyššího stupně totiž musí za tyto dřívější problémy odpovídat i do budoucna, dokonce si snad na nesplněné závazky svého předchůdce ve funkci vzít půjčku. To je nemyslitelné. Moje představa schůdného řešení je taková, že by ministr spravedlnosti rozhodl o zrušení takového exekutorského úřadu s likvidací a podle potřeb regionu zvážil, zda neotevřít v regionu další úřad s tzv. čistým štítem. To by bylo elegantní a hlavně praktické řešení.

Exekutoři se potkávají při vymáhání pohledávek pro věřitele s insolvenčními správci. Co přináší nebo bere exekutorům propojení insolvenčního a exekučního řízení?

Soudní exekutor i insolvenční správce jsou procesními partnery. Každá z obou jmenovaných profesí je aktivní v jiném stadiu vymáhání dluhu. Jsem přesvědčen, že poté, co Ústavní soud závazně stanovil, že soudní exekutor nemusí vydávat insolvenčnímu správci po zahájení insolvenčního řízení svoji odměnu z vymoženého plnění, a novela insolvenčního zákona z roku 2017 umožnila zcela jednoznačně a bez různých účelových výkladů využívat v insolvenčním řízení dražební oprávnění soudních exekutorů, jsou případné třecí plochy mezi soudními exekutory a insolvenčními správci minimální.

V loňském roce začaly profesní komory a unie spolupracovat. Co vás exekutory vedlo k tomu, že jste se do této spolupráce rovněž začlenili?

Já bych řekl, že ta spolupráce je delší. Právnícké profesní komory, tedy advokáti a notáři, s námi spolupracují od data ustavení naší profesní komory. Ostatní profesní komory zřízené tzv. ze zákona s námi spolupracují na kvalitativně nejvyšší úrovni cca od roku 2015. Je to tím, že řada našich i jejich zájmů má mnoho styčných bodů. Například nelegální činnost falešných zástupců těchto komor se týká nejenom advokátů a soudních exekutorů, ale například i lékařů a stomatologů či lékárníků nebo autorizovaných inženýrů.

Jakou Komoru a jaký exekutorský stav chcete předat svému nástupci?

Mým přáním je, aby naše profesní komora měla dobré jméno nejenom v České republice, ale i v rámci Evropského společenství a dalších zemí. Abychom jednotně vystupovali jako nezávislí a sebevědomí služebníci státu a partneři zákonodárných sborů, exekutivy a samozřejmě profesních komor.

Jak vypadá budoucnost exekutorů – tedy právní profese zajišťující věřitelům vymáhání jejich pohledávek?

Jestliže ve více než 60 zemích světa úspěšně existují tzv. soukromí soudní exekutoři – namátkou jmenuji Francii, Belgii, Nizozemsko, Lucembursko, Litvu, Lotyšsko, Estonsko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království, USA, Kanadu, Polsko, Maďarsko, Srbsko, Makedonii, Bosnu a Hercegovinu, Černou Horu, Rumunsko, Albánii, Řecko a Kosovo –, tak není důvodu pochybovat o tom, že i v podmínkách České republiky má profese soudního exekutora své nezastupitelné a trvalé místo.

STŘET INSOLVENCE A EXEKUCE

Mgr. Eliška Morkesová

exekutorská koncipientka
soudní exekutorky Mgr. Pavly Fučíkové
Exekutorský úřad Ostrava

Úvod

Střet insolvenčního a exekučního řízení je stále aktuální a hojně probírané téma, a to zejména v souvislosti s dopadem účinků zahájení insolvenčního řízení na probíhající exekuci, přičemž na mnoho problémů v této oblasti není jednotný názor a vedou se rozporuplné debaty. Je třeba si uvědomit, že názorové a ideové střety týkající se tohoto tématu vycházejí zejména z odlišných zájmů jednotlivých skupin, ať už exekutorů, insolvenčních správců, dlužníků, či věřitelů, a i když exekuční a insolvenční řízení slouží v první řadě k uspokojení dlužnickových věřitelů, jde o dva různé procesy, disponující odlišnými prostředky potřebnými k dosažení svého cíle.

Povaha řízení, jejich cíle a vzájemný vztah

Insolvenční řízení v podstatě kumuluje do jednoho řízení zájem všech věřitelů dlužníka na uspokojení jejich pohledávek za tímto dlužníkem. Naproti tomu exekuční řízení sleduje zájem na uspokojení pohledávky pouze konkrétního věřitele, který podal exekuční návrh na základě vykonatelného exekučního titulu a má v exekučním řízení postavení oprávněného. V exekuci jsou tedy pohledávky věřitelů uspokojovány postupně dle pořadí nařízených exekucí a pořadí exekučních příkazů postihujících jednotlivé majetkové hodnoty dlužníka.¹ Dlužníkův majetek tak při exekuci slouží v dané chvíli k uspokojení pohledávky jednoho konkrétního věřitele, který jako první podal exekuční návrh.² Má-li však dlužník více závazků, je na něm zároveň požadováno plnění i od jeho

¹ Pravidla pro případ souběhu více exekucí jsou upravena zákonem č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí.

² I v rámci exekučního řízení však může dojít k uspokojení více věřitelů povinného, provádí-li se exekuce prodejem jeho movitých či nemovitých věcí. Věřitelé mohou za zákonem stanovených podmínek přihlásit své pohledávky vůči povinnému do konání prvního dražebního jednání a výtěžek získaný dražbou pak bude rozdělen mezi oprávněného a řádně přihlášené věřitele dle zákonem stanoveného pořadí (viz § 337c zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu).

dalších věřitelů, kteří na něj mají také opodstatněný nárok. Dlužník však většinou není schopen svým dalším závazkům dostát, a ocitne se tak v začarovaném kruhu, protože jeho dluhy stále narůstají, a jakmile zcela splatí jeden z nich, dostávají se na řadu další, které se však po dobu exekučního vymáhání předchozí pohledávky navýšily, a dlužníkovi se tak prodlužuje doba jejich splácní. Proto je namístě řešit kumulující se požadavky všech věřitelů dlužníka v jednom řízení, kde budou nastavena stejná pravidla pro všechny. A zde přichází na řadu insolvence. Pokud tedy dlužník projeví ochotu a snahu své dluhy řešit, je mu prostřednictvím insolvenčního řízení poskytnuta pomocná ruka. Z tohoto pohledu má insolvenční řízení v podstatě povahu „sjednocujícího vymáhacího řízení“, kde se nároky všech věřitelů kumulují do jednoho řízení, řeší se společně dle stanovených pravidel a věřitelé jsou si v tomto řízení rovni.³

Insolvenční řízení a exekuční řízení si však i přes svůj obdobný cíl vzájemně konkurují. Tato konkurence je řešena jak zákonem č. 182/2006 Sb., insolvenčním zákonem, (dále jen „IZ“), a to zejména v jeho § 140e, § 109 odst. 1 a § 209, tak zákonem č. 120/2001 Sb., exekučním řádem, (dále jen „EŘ“) v § 46 odst. 7. Dle těchto ustanovení je se zahájením insolvenčního řízení,⁴ respektive zveřejněním vyhlášky v insolvenčním rejstříku, spojen zejména ten účinek, že exekuční řízení není možné dále provádět.⁵ Jakmile tedy soudní exekutor zjistí, že je vůči povinnému řádně zahájeno insolvenční řízení, nemůže v provádění zahájené exekuce dále pokračovat a ustane s realizací jednotlivých způsobů jejího provádění, tj. se zasláním vyrozumění o právní moci exekučních příkazů, s vydáváním dražebních vyhlášek apod.

V mezidobí od zahájení insolvenčního řízení do prohlášení úpadku však exekutor může majetek dlužníka nadále zajišťovat vydáváním exekučních příkazů.⁶ Ne vždy je totiž insolvenčnímu návrhu vyhověno, když tento může být odmítnut nebo může dojít k zastavení insolvenčního řízení, a exekuční řízení po zveřejnění takového rozhodnutí insolvenčního soudu v insolvenčním rejstříku pokračuje dále.⁷ Není totiž výjimkou, že se povinný podáváním opakovaných insolvenčních návrhů brání provedení exekuce ve snaze tuto pozdržet. Jsou-li však podmínky pro prohlášení úpadku dlužníka skutečně dány, jeho

prohlášením se exekuční řízení v podstatě omezuje na zjišťování stavu insolvenčního řízení a exekutor již exekuční příkazy vydávat nemůže.⁸ Nadto veškerý majetek dlužníka, který byl v rámci exekuce získán a nebyl ještě pravomocně určen na náklady exekuce nebo zaslán na účet oprávněného, náleží do majetkové podstaty v insolvenčním řízení a všechny existující pohledávky věřitelů budou z dlužníkovy majetku uspokojovány napříště pouze v insolvenčním řízení. To ale platí pouze pro již zahájená exekuční řízení.

Pokud je totiž insolvenční řízení ve stavu prohlášeného úpadku dlužníka a nový exekuční návrh bude podán až po jeho prohlášení, dle § 140e IZ není možné exekuční řízení či výkon rozhodnutí ani zahájit. Pokud by tedy byl exekuční návrh podán v době již trvajícího úpadku dlužníka nebo by byl úpadek dlužníka prohlášen sice po podání exekučního návrhu, ale ještě před vydáním pověřené exekutora k provedení exekuce, nejsou dány podmínky exekučního řízení a exekutor, případně exekuční soud, by měl řízení o exekučním návrhu dle § 104 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu⁹, (dále jen „OSŘ“) ve spojení s § 52 odst. 1 EŘ a § 254 odst. 1 OSŘ zastavit. Výjimku umožňuje § 409 odst. 2 IZ v případě dluhů, které vznikly až po schválení oddlužení. Pro ty je pak možné vést exekuci nebo výkon rozhodnutí na majetek dlužníka, který získal po schválení oddlužení.¹⁰ Realizace takové exekuce by však byla problematická a složitá, zejména co se týče odlišování majetku dlužníka získaného před schválením oddlužení a po něm.

Exekuce na nepeněžitá plnění

Účinky zahájení insolvenčního řízení na exekuci jsou tedy zřejmé, když insolvenční řízení dostává přednost před provedením exekuce. Vystává však otázka, zda mají tyto účinky stejný vliv na exekuci peněžitého i nepeněžitého plnění, zejména v případě vyklizení nebo odebrání věci, kdy tento způsob provedení exekuce v podstatě nezasahuje do majetkové podstaty dlužníka, a neodporuje tak povaze ani cílům insolvenčního řízení

³ Viz základní zásady insolvenčního řízení obsažené v § 5 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona.

⁴ Dle § 97 IZ se insolvenční řízení zahajuje podáním insolvenčního návrhu, který však musí být opatřen úředně ověřeným podpisem navrhovatele, případně také procesní plnou mocí zmocněnce či osoby oprávněné jednat za právnickou osobu, jinak se k němu nepřihlíží.

⁵ § 109 odst. 1 písm. c) IZ.

⁶ Viz § 109 odst. 2 IZ a § 47 odst. 3 EŘ.

⁷ Pokračovat v exekuci je možné již zveřejněním rozhodnutí v insolvenčním rejstříku a není třeba čekat na jeho právní moc (viz § 89 odst. 1 IZ).

⁸ BLAŽEJ, P. Změny v úpravě souběhu insolvenčního řízení a exekuce od 1. 1. 2014. Komorní listy. 02/2014. Praha: Exekutorská komora ČR, 2014, s. 9–12. MK ČR E 19153.

⁹ Jde-li o nedostatek podmínky řízení, který lze odstranit, učiní soud k tomu vhodná opatření. Přitom zpravidla může pokračovat v řízení, ale nesmí rozhodnout o věci samé. Nepodaří-li se nedostatek podmínky řízení odstranit, řízení zastaví.

¹⁰ Majetek, který dlužník získá poté, co nastanou účinky schválení oddlužení z té části příjmů, která nepodléhá oddlužení, nenáleží do majetkové podstaty. Výkon rozhodnutí nebo exekuci, která by postihovala takový majetek, tak lze za trvání oddlužení nařídít nebo zahájit a provést, avšak jen pro pohledávky, které nemají být uspokojeny při oddlužení a současně které vzniknou poté, co nastanou účinky schválení oddlužení. Oprávněný však tuto skutečnost musí uvést již v exekučním návrhu.

(vyklizením se zpřístupňuje oprávněnému prostor v jeho vlastnictví, při odebrání věci se dlužníkovi odebrá věc ve vlastnictví oprávněného). Zahájení insolvenčního řízení a jeho průběh tedy nebrání provedení exekuce na nepeněžitá plnění, je však současně potřeba přijmout určitá opatření, která by zabránila zásahu do majetkové podstaty dlužníka v insolvenčním řízení (například dotaz na insolvenčního správce, zda jsou do majetkové podstaty pojaty nějaké movité věci dlužníka, které se nacházejí ve vyklizovaném bytě, pokud tato skutečnost nevyplývá přímo z insolvenčního rejstříku, a tyto po vyklizení případně insolvenčnímu správci předat, případně dotaz, zda má insolvenční správce zájem se vyklizení účastnit a soupis majetku dlužníka při něm provést). Problém ale nastává v části týkající se nákladů exekuce a nákladů oprávněného, které jsou peněžními plněními, a v této části by tedy exekuce nemohla být provedena ani nařízena. Při provádění nepeněžitých plnění za souběhu s insolvenčním řízením by tak dle mého bylo namísto složení zálohy na náklady exekuce oprávněným, jinak by musel tyto náklady nést exekutor a jejich následného uspokojení by dosáhl pouze přihlášením své pohledávky na nákladech exekuce do insolvence, což však nemusí být vždy možné, pokud je například exekuce zahajována v době, kdy je dlužník v úpadku již delší dobu a lhůta pro podání přihlášek dávno uplynula. Exekutor by tak v podstatě provedl exekuci na nepeněžitá plnění s tím, že se mu vynaložené náklady nemusejí vrátit vůbec nebo se mu vrátí pouze částečně, pokud je stihne do insolvenčního řízení přihlásit. Nicméně i v takovém případě, kdy je od počátku zřejmé, že exekutor nemůže své vzniklé náklady prostřednictvím exekučního řízení z důvodu probíhající insolvence vymoci, je exekutor povinen exekuci nepeněžitého plnění na návrh oprávněného provést. Je tedy otázkou, nakolik jde v této situaci ještě o přijatelné podnikatelské riziko exekutora při výkonu jeho činnosti, když své náklady nemůže v exekuci uspokojit a odmítnout provést ji může pouze v zákonem stanovených případech (viz § 30 EŘ). S ohledem na tuto skutečnost je tedy dle mého skutečně namísto požadovat na oprávněném složení přiměřené zálohy na náklady exekuce, kterou pak může oprávněný v rámci insolvenčního řízení uplatnit jako svou pohledávku za povinným, případně může oprávněný zajistit samotné vyklizení povinného na své náklady.¹¹ Vycházím přitom z úvahy, že oprávněný chce v první řadě povinného dostat z prostoru, který náleží oprávněnému, avšak kvůli užívání tohoto prostoru bez právního důvodu povinným jej nemůže oprávněný využít jinak, jelikož vystěhováním povinného bez ingerence

soudu nebo soudního exekutora by porušil právo povinného na nedotknutelnost jeho obydlí. Zjednodušeně řečeno, kdyby porušení základního práva povinného nehrozilo, oprávněný by povinného vystěhoval z předmětného prostoru sám a na svoje náklady. Možnost požadování složení zálohy na náklady vyklizení v takovém případě po oprávněném nebo jejich přímá úhrada samotným oprávněným se mi tedy nejeví jako nepřiměřený požadavek.

V souvislosti s výše uvedeným je namísto také zmínit, že možnost přihlášení nákladů exekuce do insolvenčního řízení nebyla exekutorům dána vždy, protože dle názoru senátu 103 Vrchního soudu v Praze bylo možné „náklady exekuce vymoci na povinném jen z výtěžku exekuce, a to v exekučním řízení samotném“.¹² Naopak senáty 102 a 101 Vrchního soudu v Praze právo exekutora přihlásit své náklady do insolvenčního řízení spolu s ostatními věřiteli uznávaly, s přihláškou však musel být předložen také pravomocný příkaz k úhradě nákladů exekuce – náklady exekutora tak musely být pohledávkou vykonatelnou.¹³ Postupným vývojem však došla judikatura k tomu, že exekutor po zahájení insolvenčního řízení příkaz k úhradě nákladů exekuce vydat nemůže, jelikož jde o nepřipustné provádění exekuce¹⁴ (přestože na náklady exekuce v minimální výši má exekutor nárok již vydáním usnesení o nařízení exekuce / pověření a příkaz k úhradě nákladů exekuce pouze určuje jejich konkrétní výši). Z toho vyplynulo, že exekutor může své náklady přihlásit jako pohledávku nevykonatelnou, a to i bez vydaného příkazu k úhradě nákladů exekuce, přičemž výši nákladů exekuce exekutor vyčíslí a odůvodní přímo v přihlášce. I v současnosti, zejména v minulém roce, jsme mohli sledovat tendenci omezování možnosti přihlašování nákladů exekutora do insolvenčního řízení (viz následující text a s tím související rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 3182/2014 ze dne 23. 10. 2014 nebo sp. zn. 29 ICdo 5/2014 ze dne 22. 12. 2015), je tedy potřeba neustále připomínat výše uvedené názory a nacházet nové argumenty svědčící pro oprávněnost uspokojení nároku exekutorů na jejich náklady i v insolvenčním řízení.

Plnění vymožené v exekuci a účinky zahájení insolvence

Vraťme se však k účinkům zahájení insolvenčního řízení a prohlášení úpadku dlužníka a dopadu těchto skutečností na exekuci. Jak vyplývá z výše uvedeného, pokud tyto skutečnosti nastanou, exekuce ustává a čeká se na

¹¹ Oprávněný by si tedy sám zajistil, respektive hradil náklady na zámečníka a na samotné vystěhování věci povinného z prostoru, který je předmětem vyklizení, případně náklady na odvoz komunálního odpadu na ekologickou likvidaci. Bude-li insolvenční řízení ještě ve stavu přihlašování pohledávek za dlužníkem, může pak oprávněný tyto účelně vynaložené náklady do insolvenčního řízení přihlásit.

¹² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 9. 2013, sp. zn. KSUL 44 INS 14403/2010, 103 VSPH 111/2012-29.

¹³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 3. 2011, sp. zn. KSUL 69 INS 3380/2010, 102 VSPH 15-2011-49.

¹⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 4. 2014, sp. zn. KSPA 48 INS 10182/2012, 102 VSPH 134/2014-64.

výsledek insolvenčního řízení. Jak však naložit s prostředky v exekuci již vymoženými, které nebyly převedeny oprávněnému nebo určeny na náklady exekuce pravomocným příkazem k úhradě nákladů exekuce? Zde vyvstává další poněkud problematický bod. Co se týče prostředků, které exekutor získá až po zahájení insolvenčního řízení, zde je situace jednodušší, protože tyto bez dalšího náležejí do majetkové podstaty dlužníka v insolvenčním řízení¹⁵ a po zjištění úpadku a jmenování insolvenčního správce jsou do insolvenčního řízení vydány. Spor však nastává u plnění vymoženého před zahájením insolvenčního řízení, kdy exekutor nestihl z nějakého důvodu vyplatit plnění oprávněnému nebo zde není pravomocný příkaz k úhradě nákladů exekuce určující výši těchto vymožených nákladů, a vymožené plnění tak nemůže být na jejich úhradu použito. Budeme-li vycházet z teze, že exekutor je místem pro plnění dluhu povinného, tak připsáním vymoženého plnění na účet exekutora by se tyto prostředky měly stát vlastnictvím oprávněného a dluh povinného v této části zaniká, avšak pouze za předpokladu, že exekuce je již pravomocná a exekutor je oprávněn vyplatit vymožené plnění oprávněnému.¹⁶ Za takového ideálního stavu by tedy i v případě prohlášení úpadku povinného bylo možné tyto prostředky oprávněnému vyplatit, jelikož jsou již jeho vlastnictvím a nenáležejí do majetkové podstaty povinného. V praxi je však vyžadováno vydání i těchto prostředků do majetkové podstaty dlužníka v insolvenčním řízení.

Pravidla pro vydání plnění vymoženého v exekuci a získaného před zahájením insolvence byla nakonec stanovena v exekučním řádu, a to ustanovením § 46 odst. 6 (dnes odst. 7), podle něhož exekutor vydá výtěžek exekuce insolvenčnímu správci po odečtení nákladů exekuce. Nastal však problém ohledně obsahového výkladu sloví „výtěžek exekuce“. Tento výklad poskytl Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 24. 1. 2012, sp. zn. 20 Cdo 3845/2011, kdy odkázal na § 46 odst. 6 EŘ a v podstatě tak uznal právo exekutora na odpočet nákladů exekuce před vydáním výtěžku insolvenčnímu správci, avšak pouze za předpokladu, že byl výtěžek exekuce získán zpeněžením majetku povinného, tj. v rámci prodeje movitých a nemovitých věcí nebo prodeje podniku. Odpočet tedy byl možný pouze z výtěžku získaného dražbou majetku povinného. Novelou exekučního řádu dle zákona č. 303/2013 Sb., účinnou od 1. 1. 2014, pak byl pojem „výtěžek exekuce“ nahrazen pojmem „vymožené plnění“, které je co do svého významu širší a zahrnuje v sobě nejenom prostředky získané zpeněžením majetkových hodnot (dražbou), ale rovněž další plnění poskytnuté soudnímu exekutorovi povinným v rámci

exekuce.¹⁷ Úmysl zákonodárce rozšířit obsah tohoto pojmu dotvrzuje také důvodová zpráva k části čtyřicáté druhé zákona č. 303/2013 Sb., bod 34, podle níž „... se navrženou právní úpravou provádí terminologická změna. Pojem výtěžek, který se vztahuje pouze na ty způsoby provedení exekuce, kde se prodává věc postižená exekucí, nahrazuje pojmem vymožené plnění, který je přesně definován v § 46 odst. 4“. S ohledem na výše uvedené a na obsah § 46 odst. 4 EŘ, definující pojem „vymožené plnění“¹⁸, je možné uzavřít, že dle nového znění § 46 odst. 7 EŘ (dříve odst. 6) mohl exekutor provést odpočet nákladů exekuce z plnění získaného od povinného i ostatními způsoby provedení exekuce (nejen zpeněžením majetkových hodnot dlužníka).

Obrat v rozhodování Nejvyššího soudu

Následovalo však rozhodnutí Nejvyššího soudu (dále jen „Nejvyšší soud“) sp. zn. 21 Cdo 3182/2014 ze dne 23. 10. 2014¹⁹, zcela popírající jeho předešlá rozhodnutí, v němž Nejvyšší soud nejprve vyjmenoval základní zásady insolvenčního řízení uvedené v § 5 IZ a uvedl, že tyto zásady se dostávají do kolize s § 46 odst. 7 EŘ. Závěrem bylo konstatováno, že exekutor je věřitelem jako ostatní věřitelé dlužníka, tito pak mají mít rovné postavení a nemají se uspokojovat mimo insolvenční řízení. Znění § 46 odst. 7 EŘ tedy nelze vykládat doslovně a exekutor odpočtem nákladů exekuce dle tohoto ustanovení porušuje základní zásady insolvenčního řízení. Proto je exekutor povinen veškeré plnění vydat insolvenčnímu správci a svou pohledávku na nákladech exekuce do insolvenčního řízení přihlásit.

K výše uvedenému rozhodnutí je však potřeba mít výhrady, a to zejména s ohledem na chabost jeho odůvodnění. Nejvyšší soud v něm sice uvedl, že § 46 odst. 7 EŘ nelze vykládat doslovně, dále však neuvedl, jakým způsobem tedy má být toto ustanovení vykládáno, a řádně ani nezdůvodnil, proč je exekutor roven ostatním věřitelům a musí bez dalšího dodržovat zásady dle § 5 IZ, když exekutor není, na rozdíl od většiny ostatních věřitelů, dobrovolným věřitelem dlužníka (při splnění zákonných podmínek je povinen exekuci provést na základě exekučního návrhu oprávněného) a nadto se má exekutor při výkonu své činnosti řídit především exekučním řádem, který mu odpočet jeho nákladů výslovně dovoluje. Pokud

¹⁵ § 205 IZ.

¹⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 4802/2008 ze dne 30. 11. 2010.

¹⁷ Viz usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 20. 3. 2014, sp. zn. 24 Co 494/2014.

¹⁸ Za vymožené plnění se považuje plnění získané provedením exekuce některým ze způsobů podle § 59 odst. 1 EŘ, provedením exekuce podle odst. 6 nebo hrazené na vymáhanou povinnost od uplynutí lhůty podle odst. 6 a vydání exekučního příkazu do provedení exekuce podle tohoto exekučního příkazu.

¹⁹ Uveřejněno pod č. 32/2015 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek.

tedy nelze znění § 46 odst. 7 EŘ vykládat doslovně, přichází možnost výkladu užšího, když výklad širší již s ohledem na obsah tohoto rozhodnutí užít nelze. Užším výkladem by tedy bylo možné dojít například k závěru, že exekutor může odpočet nákladů provést, ale ne vždy, tedy pouze za splnění určitých podmínek.²⁰ Výklad Nejvyššího soudu však neumožňuje žádný odpočet nákladů, čímž jde proti své stávající judikatuře a v podstatě ignoruje znění ustanovení § 46 odst. 7 EŘ.

Jak vyplývá z výše uvedeného rozhodnutí Nejvyššího soudu, podstatou celého sporu je vyřešení kolize ustanovení § 5 IZ a § 46 odst. 7 EŘ. Za takové situace je tedy potřeba se s kolizí vypořádat a zvolit ustanovení, které bude mít aplikační přednost. Výsledek této činnosti však dle mého nemůže být nahodilou volbou podle subjektivních preferencí soudu, ale musí mu předcházet proces porovnání důležitosti a obsahu jednotlivých ustanovení, měl by být proveden historický exkurz ohledně okolností, které vedly k vydání předmětných ustanovení, a zejména by měl být posouzen záměr zákonodárce, který jej vedl k vydání ustanovení určitého znění. Provede-li Nejvyšší soud takovéto porovnání, v němž se náležitě vyjádří k oběma kolidujícím ustanovením, jejich obsahu a důvodu vydání, a následně dojde k závěru, že jedna z těchto norem má aplikační přednost, je možné s takovým rozhodnutím sice nesouhlasit, nicméně jde o rozhodnutí, které splňuje obecné podmínky pro řádné zdůvodnění rozhodnutí soudu a jako takové jej lze respektovat. Předmětné rozhodnutí Nejvyššího soudu však jakýkoliv podrobný rozbor postrádá, omezuje se na přepisování znění jednotlivých ustanovení a nakonec bez řádného odůvodnění vše uzavře názorem, že insolvenční zákon je v podstatě exekučnímu řádu aplikačně nadřazen a je v pořádku, když zcela ignorujeme znění kogentního ustanovení § 46 odst. 7 EŘ. Je-li však toto ustanovení byt jen zčásti v rozporu s jiným ustanovením a nemělo by být v podstatě vůbec aplikováno, mělo by být zrušeno, a to Ústavním soudem ČR, který je nadán negativní normotvorbou. Nejvyššímu soudu však tato pravomoc nepřísluší.²¹

Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 3182/2014 ze dne 23. 10. 2014 je tedy dle mého názoru obsahově nesprávné, není řádně odůvodněno a supluje činnost jiných orgánů. Co je však zcela neopodstatněné, je odkaz na základní zásady insolvenčního řízení uvedené v § 5 IZ jako na obecně platné principy, která mají navrch nad jinými zákony, i když jiné ustanovení zákona, který je také *lex specialis* a zejména *lex posterior*, výslovně stanoví

určitý postup. Dochází tak k zavádění nebezpečného precedentu, protože většina insolvenčních správců při odůvodnění svých odvolání proti rozhodnutí soudního exekutora o vydání vymoženého plnění do insolvenčního řízení po odpočtu nákladů exekuce z tohoto rozhodnutí vycházela a odkazovala na něj a odvolací soudy jejich odvoláním dávaly za pravdu. Exekutoři tak své pohledávky na nákladech exekuce přihlašovali do insolvenčního řízení spolu s dalšími věřiteli a vymožené plnění, které nebylo ke dni zahájení insolvenčního řízení a následného prohlášení úpadku dlužníka vypořádáno, vydali usnesením do majetkové podstaty insolvenčního řízení.

Exekutor se tak mohl dočkat uspokojení svých nákladů alespoň jako přihlášený věřitel dlužníka, i když zde ve většině případů dojde k uspokojení pouze částečnému, případně i nulovému. Nicméně přišlo další nepříznivé rozhodnutí ze strany Nejvyššího soudu ze dne 22. 12. 2015 pod sp. zn. 29 ICdo 5/2014²², v němž bylo mimo jiné odkázáno právě na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 3182/2014 ze dne 23. 10. 2014 a konstatováno, že exekutor je povinen vymožené plnění dle § 46 odst. 7 EŘ odevzdat do insolvenčního řízení bez jakéhokoliv odpočtu a svou pohledávku na nákladech exekuce přihlásit jako ostatní věřitelé dlužníka. Nadto však také Nejvyšší soud uvedl, že není správný závěr odvolacího soudu, že právo na náhradu nákladů exekuce vzniká soudnímu exekutorovi vůči povinnému, i když k uspokojení pohledávky oprávněného nebylo v průběhu exekuce ničeho vymoženo.²³ Z rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2014 by totiž mělo vyplývat, že pohledávka exekutora na nákladech exekuce vzniká až v okamžiku, kdy vymohl při provádění exekuce pro oprávněného nějaké plnění. Pro přihlášení pohledávky exekutora na nákladech exekuce do insolvenčního řízení tedy měla být podmínkou také skutečnost, že exekutor v rámci exekuce vymohl nějaké plnění pro oprávněného, respektive mu toto plnění již zaslal a oprávněný jej obdržel.

Nález Ústavního soudu ČR svědčící nároku exekutorů

Z této neutěšené situace se naštěstí našlo východisko, a to v podobě nálezu Ústavního soudu ČR (dále jen „Ústavní soud“) ze dne 1. 7. 2016 sp. zn. IV. ÚS 3250/14. I když základní otázka, která zde byla řešena, se týkala vlivu splnění oddlužení a osvobození dlužníka od placení pohledávek dle § 414 IZ na jeho povinnost hradit náklady exekuce přerušené zahájením insolvenčního řízení, Ústavní soud ČR se v rámci svého rozhodnutí

²⁰ KUBŮ, L., OSINA, P., GRYGAR, J. *Teorie práva I.* 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003, s. 65.

²¹ KOCINEC, J. *Judikát Nejvyššího soudu v otázce střetu insolvence s exekucí.* Komorní listy. 01/2015. Praha: Exekutorská komora ČR, 2015, s. 37. MK ČR E 19153.

²² Uveřejněno pod č. 2/2017 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek.

²³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 12. 2015, sp. zn. 29 ICdo 5/2014.

vypořádal také s otázkou, zda má exekutor nárok na náklady exekuce vůči povinnému po zahájení insolvenčního řízení, kdy tyto lze požadovat a zda na ně vůbec vzniká nárok, když exekutor do zahájení insolvenčního řízení nevyvymohl žádné plnění. V první řadě Ústavní soud zopakoval, že nárok exekutora na náklady exekuce vzniká již okamžikem nařízení exekuce a příkaz k úhradě nákladů exekuce je třeba považovat pouze za určení konkrétní výše těchto nákladů, nikoli za rozhodnutí zakládající nárok exekutora na jeho náklady. V době zahájení insolvenčního řízení za současné existence probíhajícího exekučního řízení tedy exekutor již má nárok na úhradu svých nákladů určených dle § 5, § 6 a § 13 vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměnách a náhradách soudního exekutora. Za nejdůležitější však lze považovat konstatování Ústavního soudu, že tento nárok exekutorovi vznikl bez ohledu na to, zda exekutor v rámci exekuce vymohl do zahájení insolvenčního řízení nějaké plnění. V opačném případě by totiž byl bezdůvodně znevýhodněn exekutor, který v rámci exekuce ničeho pro oprávněného nevyvymohl, a nemohl tak svou pohledávku na nákladech exekuce do insolvenčního řízení přihlásit, zatímco exekutor, který vymohl pro oprávněného být i pouhou 1 Kč, svou pohledávku na nákladech exekuce do insolvenčního řízení přihlásit může.²⁴

V této pro exekutory příznivé linii Ústavní soud pokračoval v ústavním nálezu ze dne 6. 9. 2016 sp. zn. IV. ÚS 378/16, v němž bylo řešeno právě postavení exekutorů v insolvenčním řízení za situace, kdy po zahájení insolvenčního řízení byla se svolením insolvenčního soudu provedena dražba nemovité věci povinných, čímž byl uspořen čas i náklady, a exekutor byl ve výsledku nucen celý výtěžek odevzdat do majetkové podstaty v insolvenčním řízení bez ohledu na znění § 46 odst. 7 EŘ. Obecné soudy v takovém případě odkazovaly právě na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 3182/2014 ze dne 23. 10. 2014, podle něhož je exekutor řadovým dlužníkem a musí svou pohledávku na nákladech exekuce přihlásit do insolvenční podstaty společně s ostatními věřiteli dlužníka, jinak by došlo k nedůvodnému zvýhodnění věřitele. Dle nálezu Ústavního soudu ze dne 6. 9. 2016 je však nerespektování § 46 odst. 7 EŘ svévolí, když Nejvyšší soud dostatečně nezdůvodnil východiska svého výkladu, v němž zvýhodnil ustanovení insolvenčního zákona před exekučním řádem. Přitom § 46 odst. 7 EŘ byl začleněn jako reakce na novelu insolvenčního zákona, kdy zákonodárce stanovil určitá pravidla pro případ souběhu insolvenčního a exekučního řízení a v § 46 odst. 7 EŘ explicitně uvedl, že exekutor má právo si z vymoženého plnění odečíst své náklady, než jej vydá do majetkové podstaty insolvenčního řízení. Soudům nepřisluší ignorovat text zákona, aniž by pomocí výkladových pravidel ústavně konformním způsobem racionálně zhodnotily,

kteří ustanovení má aplikační přednost. Je rovněž projevem svévole Nejvyššího soudu, že exekutora považoval za řadového věřitele, aniž by tento postoj řádně zdůvodnil. Přitom privilegovanost nároku některého z věřitelů nemusí být stanovena pouze insolvenčním zákonem, ale i zákonem jiným, v tomto případě exekučním řádem. Dle mého názoru je velmi důležitým argumentem Ústavního soudu také zhodnocení postavení exekutora a insolvenčního správce, kdy oba v zásadě provádějí obdobnou činnost, oba totiž sledují uspokojení věřitelů prostřednictvím autoritativního nakládání s majetkem povinného, za což oběma náleží odměna. Je pak neopodstatněné, aby insolvenční správce měl odměnu za svou činnost zajištěnou, když jeho pohledávka je zařazena na první místo kategorie pohledávek za podstatou, kdežto nárok na odměnu exekutora je zde postaven na nejistotě a nepředvídatelnosti. Insolvenční zákon tak sice exekutora zařazuje mezi řadové věřitele, ale zákonodárce tuto situaci vyřešil právě § 46 odst. 7 EŘ a umožnil exekutorovi před vydáním vymoženého plnění odpočet jeho nákladů. Ústavní soud neshledává rozdíl mezi dražbou provedenou exekutorem a dražbou provedenou insolvenčním správcem, když oba činí stejný úkon na základě úřední pravomoci, avšak jeden má nárok na odměnu zajištěnou a druhý ne.²⁵ Na výše uvedený náleží Ústavního soudu ze dne 6. 9. 2017 odkazuje také ústavní náleží ze dne 17. 1. 2017 sp. zn. IV. ÚS 2264/16, podle něhož je porušením práva na spravedlivý proces a principu vázanosti soudce zákonem, pokud obecné soudy nerespektují kogentní ustanovení § 46 odst. 7 EŘ. Závěrem tedy lze uvést, že výklad vyslovený v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 3182/2014 ze dne 23. 10. 2014 je neodůvodněný, tudíž svévolný, nerespektující základní výkladová pravidla, aniž by pro to existoval dostatečný důvod, a proto z něj nelze vycházet. Exekutoři tedy mohou opět v souladu s § 46 odst. 7 EŘ odpočítat z vymoženého plnění své náklady a obecné soudy by měly toto kogentní ustanovení respektovat a rozhodovat v souladu s jeho zněním.

Reakce na nálezy Ústavního soudu

Ne všichni soudci Ústavního soudu se však na tomto závěru shodují. V nálezu Ústavního soudu ze dne 6. 9. 2016 sp. zn. IV. ÚS 378/16 je obsaženo také stanovisko disentuujícího soudce Ústavního soudu Jana Musila, který se závěrem vysloveným v dané věci nesouhlasí. Neztotožňuje se například s výtkami Ústavního soudu na adresu obecných soudů v tom směru, že záměrně neaplikovaly kogentní ustanovení § 46 odst. 7 EŘ a upřednostnily zásady dle § 5 IZ, čímž prý porušily uznávaná interpretační kolizní pravidla *lex specialis derogat generali* a *lex posterior derogat priori*. Podle něj totiž obecné soudy naopak užily metody systematického výkladu a správně došly

²⁴ Náleží Ústavního soudu ČR ze dne 1. 7. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3250/14.

²⁵ Náleží Ústavního soudu ČR ze dne 6. 9. 2016, sp. zn. IV. ÚS 378/16.

k závěru, že užití § 46 odst. 7 EŘ je nepřipustným zvýhodněním jednoho z věřitelů. Použití systematického výkladu pak zde bylo dle Jana Musila potřeba zejména s ohledem na nepřesnost, neobratnost a nejasnost znění § 46 odst. 7 EŘ. Dle mého však z tohoto ustanovení jasně vyplývá postup exekutora po zjištění úpadku povinného, má-li k dispozici vymožené a dosud nevypořádané plnění, kdy exekutor vydá usnesení o odpočtu nákladů exekuce z vymoženého plnění a zbývající částku vydá do insolvenčního řízení. Ve znění tohoto ustanovení není žádná nelogičnost, je-li vykládáno jako celek a není-li kouskováno na jednotlivé části, které tím mohou ztrácet svůj původně zamýšlený význam. Nemůže obstát ani argument, že ustanovení neuvádí, kdo a v jakém rozsahu má odpočet provést. Z ustanovení jasně vyplývá, že odpočet provede exekutor usnesením, v němž také rozhodne o vydání zbytku vymoženého plnění do insolvenčního řízení. Rozsah odpočtu pak vyplývá z dalších ustanovení, jimiž se řídí výpočet nákladů exekuce.²⁶ Soudní exekutor se totiž při stanovení svých nákladů řídí pravidly obsaženými v těchto normách, při stanovení výše nákladů exekuce ve svých rozhodnutích na tyto předpisy odkazuje, a je tak více než jasné, v jakém rozsahu a podle čeho byl odpočet proveden. Dle mého navíc obecné soudy především odkazovaly na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 6. 9. 2016 sp. zn. IV. ÚS 378/16 s tím, že užití § 46 odst. 7 EŘ by bylo v rozporu s § 5 IZ a došlo by tím k nedůvodnému zvýhodnění jednoho z věřitelů. O systematickém výkladu však zde lze opravdu polemizovat. Dle Jana Musila je dále neodůvodněné privilegování soudního exekutora. Zákodárce by podle něj při záměru takového privilegia zakotvil jeho postavení přímo v insolvenčním zákoně a postavil jej na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou. Nadto nevidí důvod k samotnému privilegovanému postavení exekutora, když tento je podnikatelem a jako takový nese se svou činností podnikatelské riziko.

V § 5 písm. d) IZ je uvedeno, že věřitelé jsou povinni zdržet se jednání směřujícího k uspokojení jejich pohledávek mimo insolvenční řízení, ledaže to zákon dovoluje. Exekutorům to však dovoluje exekuční řád právě v § 46 odst. 7 EŘ. Není tedy třeba, aby bylo privilegované postavení některého z věřitelů zakotveno přímo v insolvenčním zákoně, když tento sám dává možnost stanovit výjimku z jím stanoveného pravidla zákonem, což znamená i zákonem od něj odlišným. Co se týče postavení exekutora jako podnikatele, tím je také insolvenční správce, kterému je rovněž propůjčena jeho pravomoc státem. Jaký je tedy důvod pro zvýhodnění jednoho podnikatele před druhým? Už to, že insolvenční správce dostává svou odměnu a náhradu hotových výdajů ze státních prostředků v případě, že majetek dlužníka nepostačuje k uspokojení věřitelů ani nákladů insolvence, zatímco

exekutor v případě nemajetnosti dlužníka neobdrží nic, je v podstatě zvýhodněním. Stejně tak jsou insolvenční správci zvýhodňováni v tom směru, že jejich odměna byla v posledních letech navýšena s odůvodněním „*zvýšení požadavků na jejich odbornost při provádění jejich činnosti*“, zatímco odměna soudních exekutorů byla od 1. 4. 2017 snížena a je zde tendence vedoucí ke snížení i paušálně určených náhrad hotových výdajů, přestože od roku 2009 se podstatně zvýšily pravomoci exekutora v exekučním řízení, čímž se na něj přenesla velká část administrativy, odpovědnost za prováděné úkony a také náklady s tím spojené.²⁷

Dále je dle mého problematické také přiznávání nákladů insolvenčním správcům v incidenčních sporech za jejich právní zastoupení advokátem, i když jsou sami vystudovanými právníky a mnohdy také advokáty. Jedná-li se například o popření pohledávky soudního exekutora na jeho náklady, které exekutor většinou uplatňuje v insolvenčním řízení pouze v minimální, tedy bagatelní výši, a úkon právního zástupce insolvenčního správce spočívá pouze v podání jednoduché incidenční žaloby, měl by insolvenční soud v každém konkrétním případě posoudit nezbytnost takového právního zastoupení, když oblast sporu je v podstatě každodenní pracovní náplní insolvenčního správce, a tento je tedy sám v této oblasti specializován nejlépe, je-li zároveň vysokoškolsky právně vzdělán. V minulosti se Ústavní soud vyjádřil například k nákladům za právní zastoupení veřejných institucí, které mají k dispozici svůj vlastní právní aparát (například nálezy sp. zn. II. ÚS 3855/14 ze dne 1. 9. 2015²⁸, sp. zn. I. ÚS 3768/14 ze dne 6. 2. 2015²⁹ nebo sp. zn. I. ÚS

²⁷ JÍCHA, L. Srovnání odměňování soudních exekutorů a insolvenčních správců. Komorní listy. 02/2016. Praha: Exekutorská komora ČR, 2016, s. 9–14. MK ČR E 19153.

²⁸ Právní věta: „*Tam, kde je k hájení svých zájmů stát vybaven příslušnými organizačními složkami, není důvod, aby výkon svých práv a povinností z této oblasti přenášel na advokáta; pokud však tak učiní, není důvod uznat takto vzniklé náklady řízení jako náklady účelně vynaložené (§ 142 OSŘ). Obdobně v případě žalovaného Národního památkového ústavu nepostačí odůvodnit přiznání nákladů řízení spočívajících právě v zastoupení advokátem pouhým poukazem na to, že se právníci žalovaného problematikou pracovněprávních vztahů nezabývají.*“

²⁹ Právní věta: „*Za účelně vynaložené náklady ve smyslu ustanovení § 142 odst. 1 OSŘ lze považovat toliko takové náklady, které musela procesní strana nezbytně vynaložit, aby mohla řádně hájit své porušené nebo ohrožené subjektivní právo u soudu. Náklady spojené se zastoupením advokátem tomuto vymezení obvykle budou odpovídat. Tomuto pravidlu však nelze přisuzovat absolutní, bezvýjimečnou povahu; mohou se vyskytovat i situace, za nichž náklady spojené se zastoupením advokátem nebude možno považovat za nezbytné k řádnému uplatňování nebo bránění práva u soudu. O takový případ půjde zejména v případě zneužití práva na zastoupení advokátem. Pokud agendu televizních poplatků Česká televize sama spravuje a tuto agendu následně předává advokátní kanceláři, pak se racionální smysl právního zastoupení advokátem do značné míry vytrácí. Ve sporech odvíjejících se od neuhrazených televizních poplatků nelze totiž paušálně (výjimka je samozřejmě možná) očekávat uplatnění do té*

²⁶ Vyhláška č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora.

4229/12 ze dne 6. 6. 2013), a stejně tak k nákladům za právní zastoupení soukromých osob, které jsou samy právně vzdělány, a mohly by se tak v řízení případně i samy zastupovat a činit veškeré úkony (například nález sp. zn. I. ÚS 3819/13 ze dne 25. 3. 2014³⁰). Z předmětných rozhodnutí vyplynulo, že právní zastoupení u takových institucí či osob sice není vyloučeno, je však potřeba vždy v každém jednotlivém případě zkoumat, zda jde stále ještě o účelné bránění práva a právní zastoupení je skutečně nezbytné s ohledem na složitost věci nebo na nutnost objektivního posouzení situace další osobou, nebo zda již jde o zneužití právního zastoupení a účelné navyšování nákladů účastníkem. Obávám se však, že většina rozhodnutí insolvenčních soudů příznávajících insolvenčním správcům jejich náklady za právní zastoupení advokátem v řízeních před insolvenčním soudem takové posouzení postrádá a náklady jsou insolvenčním správcům přisuzovány slepě podle zásady úspěchu v řízení bez ohledu na jejich účelnost. Nevidím tedy důvod, proč by právě v případě vymožení nějakých prostředků v exekuci před prohlášením úpadku dlužníka nemohl exekutor provést odpočet svých nákladů, na něž má ze zákona nárok, a to právě s ohledem na své podnikatelské riziko, kdy se mu nemusí dostat ničeho. Pokud tedy exekutor něčeho vymůže, neměla by mu být odpírána možnost si z vymoženého plnění odpočítat to, na co má zákonný nárok.

Nakonec se disentující soudce vyjadřuje k tomu, že Ústavní soud by měl k rozhodování o ústavních stížnostech týkajících se nákladů řízení přistupovat uvážlivě, neboť sám v minulosti uvedl, že spor o náklady řízení obvykle nedosahuje intenzity porušení základních práv a svobod. Rozhodování takových sporů by tedy Ústavní soud měl nechat na obecných soudech. Rozhodnutí Ústavního soudu však považuji i v tomto směru za správné, zejména za situace, kdy zde bylo zjevně nesprávné rozhodnutí nerespektující některé základní právní a výkladové zásady a soudní exekutoři již neměli jinou možnost, jak se proti němu bránit, když takové rozhodnutí bylo zveřejněno i ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. Ústavní soud tak napravil závadný stav, kdy bylo zasaženo zejména do práva na spravedlivý proces a vázanosti soudce zákonem.

míry specializovaných znalostí, jimiž by nedisponovali pracovníci právního útvaru České televize. Z odůvodnění napadeného rozsudku vyplývá, že se soud otázkou účelnosti nákladů řízení vynaložených Českou televizí vůbec nezabýval. V této skutečnosti Ústavní soud shledal vadu, mající ústavněprávní rozměr, spočívající v porušení čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.“

³⁰ Právní věta: „Náklady na právní zastoupení v občanském soudním řízení je zásadně nutno považovat za účelně vynaložené i za situace, kdy je zastoupený účastník sám povoláním advokát. To platí i v případě, že je předmětem řízení před soudy problematika, s níž se daný účastník v rámci své advokátní praxe pravidelně setkává.“

Reakce na nález Ústavního soudu přišla také z Nejvyššího soudu od asistentky předsedy jeho senátu Petry Juřátkové (dále jen „autorka článku“) v podobě článku na toto téma v Bulletinu advokacie³¹, která s názorem Ústavního soudu také v závěru nesouhlasí a dává za pravdu disentujícímu soudci Ústavního soudu, když i dle jejího názoru je § 46 odst. 7 EŘ nešťastně formulován, jelikož z něj nemusí být na první pohled zřejmé, že kromě povinnosti exekutora vydat vymožené plnění do insolvenčního řízení má exekutor také povinnost vydat usnesení, v němž provede odpočet nákladů exekuce a následně rozhodne o vydání zbytku vymoženého plnění do insolvence. Dle autorky článku zde není stanoveno, kdo a v jakém rozsahu má odpočet provést. Jak jsem již však uvedla výše, v tomto směru je ustanovení § 46 odst. 7 EŘ dostatečně konkrétní a další skutečnosti lze dovodit z právních předpisů upravujících náklady exekuce.

Autorce článku lze přisvědčit, že Ústavní soud možná použil poněkud nešťastně vyjádření, když uvedl, že „... obecné soudy, pokud záměrně neaplikovaly výslovné znění kogentní normy zákona stanovící určitý postup, dopouštějí se svévole, neboť jim nepřísluší právo ‚ignorovat‘ text zákona“. Soudy samozřejmě mají možnost svou rozhodovací činností právo dotvářet, a to zejména tam, kde je výklad právní normy nejednoznačný. S tím nelze nesouhlasit. Pokud však dochází ke kolizi dvou ustanovení a je potřeba si zvolit jedno z nich, musí předcházet řádný právní výklad obou právních norem pomocí výkladových pravidel. A jak už bylo zmíněno výše, a tuto skutečnost uvádí i asistentka předsedy senátu Nejvyššího soudu, § 46 odst. 7 EŘ je reakcí na nový insolvenční zákon, kde je stanovena nemožnost provedení exekuce po prohlášení úpadku dlužníka, a má zamezit obcházení insolvenčního zákona exekutory. Proto také dle mého byla exekutorům výslovně dána možnost provést odpočet jejich nákladů z vymoženého plnění před jeho odevzdáním do insolvenčního řízení. Opět je tedy třeba brát na zřetel záměr zákonodárce, který je podpořen také následnou změnou formulace § 46 odst. 7 EŘ, kdy pojem „výtěžek exekuce“ byl nahrazen pojmem „vymožené plnění“ s odkazem na význam tohoto sousloví obsažený v § 46 odst. 4 EŘ, čímž došlo k rozšíření možnosti exekutora pro odpočet nákladů exekuce před vydáním vymoženého plnění do insolvence.

Trochu zarážející je pro mne pak úvaha autorky článku o dopadu předmětného nálezu Ústavního soudu primárně na případy, kdy exekutor nemá ničeho vymoženo, a dále když se ve svém článku zamýšlí nad situací, kdy má exekutor náklady alespoň částečně kryty pravomocným

³¹ JUŘÁTKOVÁ, P. Uplatnění nákladů exekuce v insolvenčním řízení. *Bulletin advokacie* [online]. 16. 3. 2017. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/uplatneni-nakladu-exekuce-v-insolvencnim-rizeni>.

příkazem k úhradě nákladů exekuce a následně je prohlášen úpadek dlužníka (povinného), přičemž dle autorky článku rozhodnutí Nejvyššího soudu ani Ústavního soudu na tyto případy nepomýšlí. Má-li však exekutor náklady exekuce vymožené a tyto jsou již také pravomocně přiznány příkazem k úhradě nákladů exekuce, v tomto rozsahu je exekuce provedena a v tomto rozsahu je také povinnost dlužníka k úhradě nákladů exekuce vůči exekutorovi splněna, tudíž zaniká a nelze tak uvažovat o možnosti vydání i těchto prostředků do insolvence. Vždyť i dle § 268 odst. 1 písm. g) OSŘ nelze výkon rozhodnutí (exekuci) zastavit, je-li již proveden. Stejně tak nemohou být již vymožené a pravomocně přiznané náklady exekuce přihlášeny do insolvenčního řízení, když nárok exekutora na úhradu nákladů exekuce vůči dlužníkovi existuje již pouze ve zbývající výši nekryté pravomocným příkazem k úhradě nákladů exekuce. Tyto závěry vyplývají z exekučního i občanského soudního řádu a stejně tak i z ustanovení občanského zákoníku upravujících zánik závazku jeho splněním, není tedy nutné o nich dále v tomto směru polemizovat. Dovolují si také podotknout, že autorka článku již v jeho úvodu uvádí nesprávnost ohledně nákladů exekuce, a to tu, že exekutor má nárok na náklady exekuce pouze v případě vymožení nějakého plnění od povinného. Jak již bylo několikrát uvedeno, nárok exekutora na náklady exekuce v minimální výši³² vzniká již v okamžiku jeho pověření provedením exekuce soudem, ať už v podobě vydání usnesení o nařízení exekuce, nebo od 1. 1. 2013 v podobě vydání pověření. Poukazuji na tuto nesprávnost zejména s ohledem na skutečnost, že někteří insolvenční správci i nadále nárok exekutora na náklady exekuce odvozují od vydaného (pravomocného) příkazu k úhradě nákladů exekuce a vyžadují po exekutorovi jeho vydání i po prohlášení úpadku dlužníka (povinného), byť je to s ohledem na předešlou judikaturu Nejvyššího soudu již nepřijatelné provádění exekuce, a je tudíž v rozporu s insolvenčním zákonem. Nesprávné výklady ohledně okamžiku vzniku nároku exekutora na jeho náklady je tedy třeba neustále uvádět na pravou míru, aby se dostal do širšího povědomí, zejména s ohledem na potvrzení této teze i nálezem Ústavního soudu.

Vítězství soudních exekutorů?

Z výše uvedených nálezů Ústavního soudu vyplývá, že soudní exekutor má nárok na své náklady v minimální výši již na základě vydání pověření exekučním soudem k provedení exekuce a po odpočtu nákladů exekuce z vymoženého plnění dle § 47 odst. 6 EŘ je oprávněn tuto

svou pohledávku v odpovídající výši vůči povinnému přihlásit do insolvenčního řízení, ať už v průběhu exekuce pro oprávněného něčeho vymohl, nebo ne. Lze tedy říci, že v tomto směru jde o pomyslné „vítězství“ soudních exekutorů. S ohledem na další rozhodování Nejvyššího soudu v oblasti přihlašování nákladů exekuce do insolvenčního řízení je však toto vítězství opravdu spíše s otazníkem. Ve svém rozhodnutí ze dne 31. 7. 2017 sp. zn. 29 ICdo 56/2015 Nejvyšší soud uvedl, že nárok exekutora na jeho náklady není vázán na vydání příkazu k úhradě nákladů exekuce a jeho právní moc, a dovolání zamítl v části přiznávající exekutorovi hotové výdaje určené dle § 13 odst. 1 vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměnách a náhradách soudního exekutora, ve výši 4 235 Kč včetně DPH, jelikož nárok na tyto náklady má původ v ustanovení § 87 odst. 1 a 3 EŘ ve spojení s § 11 odst. 6 a § 13 odst. 1 výše uvedené vyhlášky, když exekutor vyvíjel činnost vedoucí ke vzniku nároku na tyto náklady již před zahájením insolvenčního řízení. Co se však týče odměny soudního exekutora, v této části bylo rozhodnutí odvolacího soudu zrušeno a vráceno k dalšímu řízení s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 3182/2014 ze dne 23. 10. 2014, sp. zn. 29 ICdo 5/2014 ze dne 22. 12. 2015 a sp. zn. 29 ICdo 4/2015 ze dne 28. 2. 2017, podle nichž vzniká nárok soudního exekutora na jeho náklady až v okamžiku, kdy pro oprávněného v rámci exekuce něčeho vymůže. Pouze v takovém případě tedy může být nárok soudního exekutora na jeho odměnu přihlášena do insolvenčního řízení jako pohledávka exekutora vůči dlužníkovi (povinnému). Nejvyšší soud tedy ve svém dalším rozhodování nereflektuje nálezy Ústavního soudu a v odůvodnění svého rozhodnutí ze dne 31. 7. 2017 pouze odkazuje na svá předešlá rozhodnutí, jejichž závěry jsou však dle Ústavního soudu nepodstatné a nejsou řádně zdůvodněny. A stejně tak je tomu i u rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2017 sp. zn. 29 ICdo 56/2015, které pouze odkazuje na předešlá rozhodnutí Nejvyššího soudu a nijak se nevypořádává s argumentací Ústavního soudu obsaženou v předmětných ústavních nálezech. I když se v tomto konkrétním případě nejedná o řešení kolize § 46 odst. 7 EŘ s insolvenčním zákonem, Ústavní soud se již ve svém nálezu ze dne 1. 7. 2016 sp. zn. IV. ÚS 3250/2014 vypořádal s otázkou podmínek přihlášení nákladů exekuce do insolvenčního řízení, a to včetně odměny exekutora, tím způsobem, že exekutor má nárok na minimální odměnu i v případě, že v rámci exekuce na pohledávku oprávněného něčeho nevymohl, a to s odkazem na § 11 odst. 3 až 5 vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměnách a náhradách soudního exekutora, podle něž exekutorovi náleží odměna v minimální výši v případě zániku pověření exekutora k provedení exekuce, exekutorovi tudíž náleží minimální odměna i v případě, že pověření sice nezaniklo, ale po dobu probíhajícího insolvenčního řízení nelze

³² Tj. v částce 7 865 Kč (odměna 3 000 Kč, paušálně určené hotové výdaje 3 500 Kč, DPH) v řízeních zahájených do 1. 4. 2017 a v částce 6 655 Kč (odměna 2 000 Kč, paušálně určené hotové výdaje 3 500 Kč, DPH) v řízeních zahájených po tomto datu.

v exekuci pokračovat.³³ Nejvyšší soud tedy očividně na svém názoru ohledně přihlašování nákladů exekuce do insolvenčního řízení trvá a bude na soudních exekutorech, aby se bránili především odkazem na předmětné nálezy Ústavního soudu a donutili Nejvyšší soud alespoň k tomu, aby se ve svých dalších rozhodnutích vypořádal s argumentací obsaženou v těchto nálezech, případně se opět budou muset bránit podáním ústavní stížnosti.

Závěr

Insolvenční a exekuční řízení musejí mít jako vzájemně si konkurující řízení stanovena mezi sebou určitá pravidla. Upřednostnění jednoho z nich pak musí být řádně zdůvodněno a nemůže být výsledkem svévole rozhodování soudů. Zmíněné nálezy Ústavního soudu zabývající

se přihlašování nákladů exekuce do insolvenčního řízení jsou zcela jistě krokem správným směrem, který může v jistém směru přispět k urychlení uspokojení věřitelů i v rámci insolvenčního řízení, když exekutor provede v rámci exekuce na základě předběžného opatření insolvenčního soudu již nachystanou dražbu a výtěžek dražby po odpočtu nákladů exekuce vydá do insolvenčního řízení. Ušetří tak náklady i čas a věřitelé mohou být uspokojeni ve větší míře. Kdyby však neměl exekutor za tuto svou činnost zajištěnu možnost odpočtu nákladů exekuce, nic by jej k tomuto kroku nevedlo a uspokojení věřitelů by se oddálilo. Je tedy i v zájmu věřitelů a dlužníků samotných, aby nedocházelo ke vzniku dalších třecích ploch při střetu insolvenčního a exekučního řízení a tato se naopak vzájemně respektovala a doplňovala. S ohledem na současný přetrvávající postoj Nejvyššího soudu k přihlašování nákladů exekuce do insolvenčního řízení vyplývající z jeho rozhodnutí ze dne 31. 7. 2017 však lze předjímat, že tato cesta bude dlouhá a především trnitá.

³³ Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. IV. ÚS 3250/14 ze dne 1. 7. 2016, odst. 23.

SROVNÁNÍ NEZABAVITELNÝCH ČÁSTEK V ČESKÉ REPUBLICCE A NĚMECKU. NASTAL ČAS NA ZMĚNU?

JUDr. Petr Chytil

advokátní koncipient
HAVEL & PARTNERS, advokátní kancelář

Nastavení nezabavitelných částek se týká statisíců dlužníků, kteří jsou v exekuci či v insolvenční, ale i tisíců zaměstnavatelů a věřitelů. Nastavení má vliv na výši srážek ze mzdy, a tudíž i na výši uspokojení věřitelů. Mechanismus výpočtu nezabavitelných částek, respektive srážek ze mzdy, zůstává v České republice i přes svou složitost již delší dobu nezměněný. Složitost výpočtu přitom v praxi přináší různé problémy, jako zvýšené náklady zaměstnavatelů. Nevhodné nastavení nezabavitelných částek může navíc způsobit zvýšený odliv dlužníků do šedé ekonomiky, což je již jedním z typických problémů této sociální skupiny. Účelem tohoto článku je základní srovnání nastavení v obou zemích a zamyšlení, zda by si český právní řád v tomto směru nezasloužil revizi a jaké by to mohlo mít výhody.

Nezabavitelné částky v České republice

Jak u české, tak i u německé právní úpravy představím nejprve základní výpočet, který je záměrně co nejstručnější. Následně bude uveden modelový příklad výpočtu. Pokud nebude uvedeno jinak, operuji vždy s čistou mzdou.

Vzorec pro výpočet nezabavitelné částky v ČR je určen občanským soudním řádem („OSŘ“)¹ a prováděcím nařízením vlády č. 595/2006 Sb. Základní nezabavitelná částka odpovídá 2/3 ze součtu částky životního minima, tedy 3 410 Kč, a stanoveného normativu nákladů na bydlení pro jednu osobu v nájemním bytě², který po

¹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů, 1963, částka 56.

² V obci od 50 000 do 99 999 obyvatel, bez ohledu na obec, ve které dlužník žije.

valorizaci pro rok 2018 činí 5 928 Kč. Součtem získáme částku 9 338 Kč, jejíž dvě třetiny odpovídají částce 6 225,33 Kč. Základní nezabavitelná částka na povinného po zaokrouhlení tak činí 6 226 Kč. Za každou vyživovací povinnost se nezabavitelná částka pro povinného zvedá o čtvrtinu ze základu, tudíž o 1 556,33 Kč.

Částka až do výše 9 338 Kč nad uvedenou nezabavitelnou částku pro povinného (tj. částka mezi 6 226 Kč a 15 564 Kč) se zaokrouhlí na celé koruny dolů na částku dělitelnou třemi a pomocí tzv. třetinového systému se rozdělí na třetiny. První třetina připadne na uspokojení nepřednostních pohledávek, druhá na uspokojení přednostních pohledávek a třetí připadne dlužníkovi. Pokud nejsou uspokojeny přednostní pohledávky, uspokojí se z částky, která by jinak připadla na nepřednostní pohledávky. Naopak pokud dlužník nemá žádné přednostní závazky, vyplátí se třetina, která by připadala na uspokojení těchto závazků, dlužníkovi.

Částka čisté mzdy dlužníka přesahující součet nezabavitelné částky a 9 338 Kč je sražena bez omezení. Jinými slovy, pokud nemá dlužník vyživovací povinnost, z vydělané částky nad rámec 15 564 Kč nedostane ani korunu navíc.³ Nadto mu je sražena ještě jedna nebo dvě třetiny z částky 9 338 Kč, a to v návaznosti na právní charakter dluhů.

V ideálním případě dlužníka bez vyživovacích povinností a přednostních pohledávek je dlužníkovi sražena pouze jedna třetina. Vyplacena je pak základní nezabavitelná částka 6 226 Kč + dvě třetiny z 9 338 Kč + 2 Kč za zaokrouhlení, tedy 6 226 Kč. Dohromady by takový dlužník dostal vyplaceno 12 452 Kč čistého. Pokud počítáme pouze s disponibilními prostředky a nikoliv s benefitem v podobě vyššího odvodu na sociální pojištění, odpovídá tato částka hrubé mzdě ve výši pouhých 15 087 Kč.

Příklady pro výpočet v ČR

Pro srovnání nezabavitelných částek vypočítám tři jednoduché modelové případy, které pokryjí dlužníka z nižší a vyšší příjmové skupiny a dlužníka s vyživovací povinností. Počítám s průměrnou čistou mzdou ve výši 22 074 Kč⁴ a nepřednostními pohledávkami. Kvůli zjednodušení uvedu úplný výpočet pouze u prvního příkladu. *Dlužník 1* – bez vyživovací povinnosti, nižší příjmová kategorie – měsíční příjem odpovídá 65 % z průměrné čisté

mzdy. Výpočet: Čistá mzda dlužníka dosahuje 14 348 Kč. Od této částky odečteme základní nezabavitelnou částku ve výši 6 226 Kč. Výsledek 8 122 Kč vydělíme třemi a získáme třetiny po 2 707 Kč a zbude 1 Kč. Srážka ze mzdy bude odpovídat 2 707 Kč a zbylých 11 646 Kč bude vyplaceno dlužníkovi č. 1. Poměr vyplacené mzdy k dlužníkově čisté mzdě činí 81,17 %.

Dlužník 2 – bez vyživovací povinnosti, vyšší příjmová kategorie – měsíční příjem odpovídá 120 % z průměrné čisté mzdy. Při čisté mzdě ve výši 26 489 Kč bude ze mzdy sraženo 14 037 Kč a 12 452 Kč bude dlužníkovi č. 2 vyplaceno. Poměr vyplacené mzdy k dlužníkově čisté mzdě v tomto případě činí 47,01 %.

Dlužník 3 – dvě vyživovací povinnosti, lehce podprůměrná příjmová kategorie – měsíční příjem odpovídá 85 % z průměrné čisté mzdy. Při čisté mzdě ve výši 18 763 Kč a dvou vyživovacích povinnostech činí srážka ze mzdy 3 141 Kč a dlužníkovi č. 3 je vyplaceno 15 622 Kč, což k čisté mzdě odpovídá poměru 83,26 %.

Nezabavitelné částky v Německu

Mechanismus nezabavitelných částek v Německu je stanoven zejména ustanovením § 850c německého občanského soudního řádu („ZPO“)⁵. Stanovena je základní nezabavitelná částka pro měsíční, týdenní i denní příjmy. Základní nezabavitelná částka z čisté měsíční mzdy představuje pro dlužníka bez vyživovacích povinností 1 133,80 eur. Tato částka se zvyšuje podle počtu vyživovacích povinností.⁶ Za každých dalších 10 eur mzdy, která základní nezabavitelnou částku převyšují, je určitá část nezabavitelná. Pokud nemá dlužník vyživovací povinnost, tak jsou nezabavitelná 3 eura z 10 eur, pokud má jednu vyživovací povinnost, tak 5 eur z 10 a za každou další až do pěti vyživovacích povinností je přidáno jedno nezabavitelné euro navíc. Takto se vypočítá nezabavitelná částka z čisté mzdy až do maximální výše 3 475,79 eur. Mzda nad tuto částku může být sražena bez omezení. Dlužník bez vyživovacích povinností tudíž ze své čisté mzdy nedostane více než 1 840,45 eur.

Ačkoliv může na první přechtení tento mechanismus znít poměrně složitě, není v zásadě zapotřebí, aby jej dlužníci či zaměstnavatelé znali podrobně. Přílohou k ustanovení § 850c ZPO je totiž velmi přehledná tabulka nezabavitelných částek, tzv. *Pfändungstabelle*, ze které lze jednoduše

³ Za předpokladu, že čistá mzda nepostačí na úhradu všech dluhů, pro které jsou exekuce vedeny.

⁴ Průměrná hrubá mzda ČR ve 3. čtvrtletí 2017 činila 29 050 Kč, přičemž tato částka odpovídá čisté mzdě ve výši 22 074 Kč. Zdroj: *Průměrné mzdy – 3. čtvrtletí 2017* [online]. Český statistický úřad, 4. 12. 2017 [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/prumerne-mzdy-3-ctvrtleti-2017#>

⁵ Zivilprozessordnung (ZPO), spolkový zákon ze dne 12. září 1950, znovu vyhlášený dne 5. prosince 2005, ve znění pozdějších předpisů. In: Bundesgesetzblatt I S. 3202, 2005.

⁶ První vyživovací povinnost zvyšuje základní nezabavitelnou částku o 426,71 eur, druhá až pátá vyživovací povinnost vždy o 237,73 eur.

vyčíst přesnou nezabavitelnou částku podle výše čisté mzdy a počtu vyživovacích povinností.

Ustanovení § 850c, včetně tabulky nezabavitelných částek, je ze zákona valorizováno v pravidelných dvouletých intervalech na základě standardizovaných životních nákladů (*Lebenshaltungskosten*), přičemž k poslední valorizaci došlo s účinností od 1. 7. 2017. Pravidelnou valorizaci lze hodnotit pozitivně, jelikož může zvýšit právní jistotu u věřitelů i dlužníků.

Pro úplnost je třeba zmínit, že se uvedená tabulka týká pouze nepřednostních pohledávek a příjmu ze zaměstnání. Uspokojení výživného jako přednostní pohledávky (*Unterhaltsansprüchen*) podléhá zvláštnímu režimu podle § 850d ZPO. Na základě tohoto ustanovení mohou být nezabavitelné částky pro účely uspokojení pohledávky z výživného sníženy až o polovinu. Jako vyvažovací prvek proti příliš vysokým srážkám ze mzdy slouží § 850f ZPO, na základě kterého si dlužník může požádat o úpravu nezabavitelné částky s ohledem na zvláštní poměry dlužníka.⁷

Příklad pro výpočet v Německu

Pro německý mechanismus užívám modelové dlužníky se stejnými parametry a nepřednostními pohledávkami, přičemž je počítáno s průměrnou německou čistou mzdou ve výši 2 706 eur.⁸

Dlužník 1 – bez vyživovací povinnosti, nižší příjmová kategorie – měsíční příjem odpovídá 65 % z průměrné čisté mzdy. Čistá mzda dlužníka dosahuje 1 759 eur. K této částce stanoví tabulka nezabavitelných částek srážku ve výši 431,34 eur. Dlužníkovi č. 1 tak bude vyplacena mzda ve výši 1 327,66 eur. Poměr vyplacené mzdy k dlužnickově čisté mzdě činí 75,48 %.

Dlužník 2 – bez vyživovací povinnosti, vyšší příjmová kategorie – měsíční příjem odpovídá 120 % z průměrné čisté mzdy. Čistá mzda dlužníka dosahuje 3 247 eur. K této částce stanoví tabulka nezabavitelných částek srážku ve výši 1 474,34 eur. Dlužníkovi č. 2 bude vyplacena mzda ve výši 1 772,66 eur. Poměr vyplacené mzdy k dlužnickově čisté mzdě činí 54,59 %.

Dlužník 3 – dvě vyživovací povinnosti, lehce podprůměrná příjmová kategorie – měsíční příjem odpovídá 85 % z průměrné čisté mzdy. Čistá mzda dlužníka dosahuje

2 300 eur. Pro tuto částku a dvě vyživovací povinnosti počítá tabulka nezabavitelných částek se srážkou ve výši 200,70 eur. Dlužníkovi č. 3 bude vyplacena mzda ve výši 2 099,30 eur. Poměr vyplacené mzdy k dlužnickově čisté mzdě činí 91,27 %.

Srovnání výše nezabavitelných částek

Z uvedených jednoduchých příkladů lze mít alespoň základní představu o nastavení výše nezabavitelných částek v ČR a v Německu. Maximální rozdíl výše nezabavitelné částky ve vztahu k průměrné čisté mzdě činí v uvedených příkladech zhruba osm procentních bodů, což sice není malý, ale ani dramatický rozdíl. U nízkopříjmové skupiny je srážka ze mzdy vyšší u našeho západního souseda, u vysokopříjmové skupiny je srážka ze mzdy zase vyšší u nás. Dlužníci s vyživovacími povinnostmi jsou v Německu zvýhodněni velmi vysoce nastavenou nezabavitelnou částkou, což je v odborné literatuře často kritizováno⁹, jelikož uspokojení věřitelů je nezřídka velmi nízké nebo nulové.

Zarážející je nicméně zejména srovnání rozdílů mezi srážkami u nízkopříjmové skupiny a skupiny s vyššími příjmy. To je dáno tím, že hranice mzdy, od které se nezabavitelná částka zvyšuje, je v ČR velmi nízká, což může dlužníky demotivovat dosahovat vyšších výdělků. Jelikož je toto zásadní rozdíl, věnuji se mu níže detailněji.

Zjednodušení výpočtu by znamenalo snížení nákladů zaměstnavatelů

Ze srovnání obou zemí je mimo jiné patrné, že mechanismus výpočtu nezabavitelných částek v Německu je oproti tomu českému jednodušší a srozumitelnější. V praxi je totiž hojně využívána tabulka nezabavitelných částek, a každý dlužník tak může zjistit výši své nezabavitelné částky během několika okamžiků.

Právě zjednodušení českého mechanismu výpočtu by mohlo přispět k řešení jednoho poměrně hojně diskutovaného problému, kterým jsou administrativní náklady zaměstnavatelů spojené s exekucemi. Podle průzkumu Hospodářské komory ČR totiž činí přímé náklady na vedení jedné exekuce v průměru 284 Kč a nepřímé 59 Kč měsíčně.¹⁰ Náklady se nicméně značně diferencují podle odvětví a velikosti podniku. Tyto částky jsou v současné

⁷ Jako příklad lze uvést vyšší počet vyživovacích povinností nad počet uvedený v tabulce nezabavitelných částek.

⁸ Nettoeinkommen und verfügbares Nettoeinkommen in Deutschland [online]. Statista, 2018 [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/5742/umfrage/nettoeinkommen-und-verfuegbares-nettoeinkommen/>

⁹ FOERSTE, U. *Insolvenzrecht*. 6. vydání. Mnichov: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-3-406-66842-5.

¹⁰ ŠRÁMEK, D. Ministerstvo práce navrhuje, aby náklady za exekuce platil zaměstnavatelům stát [online]. *Česká justice*, 12. 8. 2015 [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2015/08/ministerstvo-prace-navrhuje-aby-naklady-za-exekuce-platil-zamestnavatelum-stat/>

době placeny zaměstnavatelem, což logicky snižuje ochotu zaměstnávat uchazeče o práci, kteří jsou v exekčním či insolvenčním řízení, a nepřímo je tak ovlivněna i míra uspokojení věřitelů. Dosavadní návrhy na řešení tohoto problému pomocí paušálních náhrad zaměstnavatelům za vedenou exekuci byly poměrně rozporuplné. Pochybnosti se objevují zejména u otázky, kdo uvedené náklady ponese a jaká bude výše případné paušální náhrady.¹¹ Další obtížně vyčíslitelné náklady vznikají zaměstnavatelům opakovaným vysvětlováním výše sražené mzdy zaměstnancům.¹² Tomu by bylo možné zamezit, pokud by se po německém vzoru zveřejňovala obdobně srozumitelná tabulka nezabavitelných příjmů.

Současně s hledáním řešení, kdo uvedené náklady uhradí, by nicméně bylo vhodné řešit, jakým způsobem tyto náklady minimalizovat, přičemž právě zjednodušení výpočtu srážek ze mzdy by mohlo pomoci náklady snížit. Proč by měl zaměstnavatel, dlužník či exekutor nést náklady, které mohou být výrazně nižší?

Způsobuje výše nezabavitelné částky v ČR odliv dlužníků do šedé ekonomiky?

Další, výše již zmíněný zásadní rozdíl mezi českou a německou úpravou spočívá v rozsahu spektra příjmu, v rámci kterého jsou dlužníci oceněni za dosažení vyšší mzdy zvýšením nezabavitelné částky. V České republice je hranice, nad kterou již jakýkoliv další příjem nezvýší nezabavitelnou částku, stanovena na 15 564 Kč čistého, což při průměrné čisté mzdě ve výši 22 074 Kč odpovídá pouhým 70,5 % z průměrné čisté mzdy v ČR. Oproti tomu v Německu se výše nezabavitelné částky lineárně zvyšuje až do výše 3 475,79 eur, což odpovídá 128,5 % z průměrné německé čisté mzdy.

Z uvedeného vyplývá, že v České republice není dlužník motivován vydělávat více než 15 564 Kč čistého, což považují za zcela zásadní problém. Rozdíl oproti Německu je přitom až zarážející. Horní hranice spektra, v rámci kterého dochází alespoň k drobnému zvyšování nezabavitelné částky, by dle mého názoru měla odpovídat minimálně průměrné mzdě. Je otázkou, zda je spravedlivé, aby poctivý dlužník s průměrnou či mírně nadprůměrnou mzdou nedostával za svou snahu vyšší odměnu a musel žít prakticky ze stejně nízké částky jako dlužník s podprůměrným příjmem. Této úvaze jistě nemůže vadit ani argument, že většina dlužníků bude v příjmové skupině, která průměrné mzdy zdaleka nedosahuje.

Pokud není dlužník dostatečně motivován vydělávat částku, na kterou by jinak mohl dosáhnout, může toto vnímat jako nespravedlivé a uchýlit se zcela nebo částečně do šedé ekonomiky. Míra rozšíření šedé ekonomiky je sice obtížně měřitelná, podle odhadů ale v ČR dosahuje až 15 % HDP.¹³ Tento výsledek je v rámci EU mírně nadprůměrný, oproti nejvyspělejším státům EU však máme stále hodně co dohánět.

Klasickým případem šedé ekonomiky u dlužníků v exekuci je situace, kdy zaměstnavatel platí zaměstnanci část mzdy oficiálně a část „na ruku“. I přes hrozící sankce je k takovému chování kvůli nižším odvodům často motivován také zaměstnavatel. Dokud bude takový postup oboustranně výhodný, bude fungovat i nadále. K redukci tohoto fenoménu by mohla pomoci právě změna úpravy nezabavitelných částek, která by lépe motivovala dlužníky schopné dosahovat vyšších příjmů.

Závěr

Ze srovnání nezabavitelných částek mezi ČR a Německem vyplývají dva základní poznatky. Německý mechanismus výpočtu je o poznání jednodušší a srozumitelnější než ten český a výše nezabavitelných částek v Německu lépe motivují dlužníky dosahovat vyšších příjmů. Oba tyto rozdíly však mají i širší dopady, a to snížení nákladů zaměstnavatelů, snížení odlivu dlužníků do šedé ekonomiky a s tím související pravděpodobně vyšší uspokojení věřitelů. Lze shrnout, že jak český mechanismus výpočtu nezabavitelných částek, tak i nastavení jejich výší by si jistě zasloužily zásadní revizi.

¹¹ Například návrh vlády z roku 2015 počítal s paušální měsíční náhradou ve výši 250 Kč za první exekuci a 50 Kč za každou další vedenou exekuci.

¹² KISLINGEROVÁ, E., RICHTER, T., SMRČKA, L. *Insolvenční praxe v České republice v období 2008–2013*. Praha: C. H. Beck, 2013. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-497-1.

¹³ SCHNEIDER, F., RACZKOWSKI, K., MRÓZ, B. Shadow economy and tax evasion in the EU. *Journal of Money Laundering Control* [online]. 1(18), s. 34–51 [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1108/>

K NĚKTERÝM ASPEKTŮM ROZHODOVÁNÍ O NÁKLADECH EXEKUCE

Mgr. Stanislav Molák

soudní exekutor v Havlíčkově Brodě
místopředseda Právní a legislativní komise EK ČR

Dovoluji si následujícím textem udělat malé zhodnocení, kam jsme za bezmála 17 let existence exekučního řádu dospěli v problematice exekučních nákladů, s několika podněty k inspiraci při rozhodování o nich.

V současnosti se stává, že spisy i několikanásobně „přeskakují“ mezi exekutory, ať už v důsledku zániků úřadů (§ 15 odst. 5 zák. č. 120/2001Sb., exekučního řádu; dále též jen „EŘ“), nebo v důsledku změny exekutora na žádost (§ 44b EŘ). Jeden exekuční spis postupně obhospodařuje i pět exekutorů.

Obecné soudy při zastavení exekuce, často bez přihlídnutí k již pravomocným rozhodnutím exekutora, rozhodují znovu o nákladech již dříve přiznaných a judikatura vyšších soudů šířeji a šířeji prosazuje zastavování již provedených a skončených exekucí se zpětnými důsledky. Zdá se, jako by v exekučním právu neplatily zákony prostoru a času a ohledně exekučních nákladů ani základní ekonomické pravdy.

Stále palčivěji tak mnohým kolegům (zejména těm, kteří třeba uvažují s výkonem úřadu skončit) vyvstává otázka: **„Kdy může exekutor skutečně počítat, že prostředky, které vymohl na svoji odměnu a náklady, mu najisto zůstanou?“**

Proč takové pochybování a nejistoty v tak jednoduché věci? Vždyť úhradová vyhláška v souladu se zákonem odkazuje na to, že náhrada exekutorem účelně vynaložených nákladů mu náleží prakticky vždy a odměna se (lineárně s degresivní sazbou) odvíjí v závislosti na plnění vymoženém pro oprávněného (odepřena může být pouze v situaci, kdy exekutor sám zavinil, že kauzu již dále neprovádí). Zkuste si na chvíli odmyslet veškerou nákladovou exekuční judikaturu nebo dejte § 87 až 89a EŘ a § 5 až 11 vyhlášky č. 330/2001Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, (dále též jen úhradová vyhláška) přečíst nějakému laikovi a závěr bude určitě stejný, jako je uvozeno v předešlé větě. Je to prostě jak malá násobilka.

Bohužel judikaturu nelze pominout. Během let existence exekučního řádu se v mnoha směrech vyvinulo chápání nákladů exekuce, rozhodování o nich a nároku exekutora na ně zejména vlivem rozhodování Nejvyššího soudu a Ústavního soudu a v posledních letech také soudů v insolvenčních věcech častokrát prakticky v protipól původních přístupů a troufám si říci, že i původního smyslu úpravy.

Vedle toho nelze zamlčet, že v exekučním řízení za sebou už od jeho zakotvení do právního řádu vlečeme řadu nejasně a nekonzistentně řešených otázek, jež s danou problematikou souvisejí.

I. Příkaz k úhradě nákladů exekuce

Co je to vlastně Příkaz k úhradě nákladů exekuce?

Je otázkou nejzásadnější z nich. V prvních letech nového tisíciletí se zdála odpověď na ni jasná a jednoduchá. Příkaz k úhradě nákladů exekuce (dále též jen „PUNE“) je forma rozhodnutí, **kteřou se (pouze) vyčíslují náklady exekuce**, tj. autoritativně se stanoví výše nákladů exekuce exekutora a oprávněného s tím, že povinnost jejich náhrady jde k tíži povinného a tato povinnost vyplývá u důvodně nařízené a vedené exekuce ze zákona, odvíjí se od procesního zavinění povinného (povinný nesplnil, co mu ukládá vykonatelný titul) a je formálně založena obecným nákladovým výrokem usnesení o nařízení exekuce. Proč opakuji takovouto notorietu? Abych zdůraznil, že v rámci PUNE se nikomu, tedy ani povinnému, žádná povinnost neukládá, ta je dána jinak.

Z praktického pohledu (konstrukce stanovení výše exekutorovy odměny) se jeví jako pravidelné, že vyčíslení nákladů formou PUNE se bude provádět až v samém závěru exekuce. Tedy bude vydáváno jediné PUNE až ve chvíli, kdy bude jasné, „kolik se pro oprávněného vymohlo a jaké náklady exekutor na celé řízení vynaložil“. Výjimečně pak může být vydáno ještě nějaké dodatečné PUNE, a to v situaci, kdy by po vydání prvního PUNE vznikly ještě „na poslední chvíli“ nějaké další náklady, v okamžiku vydání prvního PUNE neznámé či nevyúčtované.

Má exekuční příkaz krýt i odhadované budoucí exekuční náklady?

Vymáhání se děje i pro náklady a tyto náklady stojí v pořadí uspokojení na prvním místě před ostatními částmi vymáhané peněžité pohledávky jak podle hmotného práva [srov. obecné ustanovení § 1932 odst. 1 („*Náklady spojené s uplatněním pohledávky se hradí před jistinou i úroky...*“)], ale i ustanovení k jednotlivým smluvním typům, např. § 2428 („*náklady svépomocného prodeje u schovacích smluv předstihují vydání výtěžku schovateli*“), v zák.

č. 89/2012Sb., občanském zákoníku], tak i podle platné procesní úpravy exekučního řízení a výkonu rozhodnutí [srov. § 46 odst. 4 věta druhá EŘ, § 66 odst. 7 EŘ či § 337c odst. 1 písm. a) zák. č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, dále též jen „OSŘ“]. Proto musí vždy už v počátku exekutor odhadnout svoje náklady a náklady oprávněného, aby **postihl majetek v dostatečném rozsahu kryjícím jak jeho pravděpodobné náklady, tak náklady oprávněného**, a uvést odhad těchto pravděpodobných nákladů ve všech exekučních příkazech (dále též jen „EP“).

Takovýto postup panoval a panuje v drtivé většině exekuční praxe i přes výkyvy v jednotlivostech ovlivněných stanoviskem Nejvyššího soudu Cpjn 200/2005 (čl. XVIII ohledně pořadí nákladů exekuce při exekučním prodeji nemovitostí) a částí rozhodovací praxe Ústavního soudu (například III. ÚS 282/06, Pl. ÚS-st. 23/06, Pl. ÚS 16/08, IV. ÚS 314/09, týkajících se přiznávání nákladů u bezvýsledných exekucí a vztahu subsidiarity § 270 a § 271 OSŘ k § 87 až 89a EŘ).

Jakkoliv se i toto z dnešního pohledu jeví jasné, v prvním desetiletí platnosti exekučního řádu byl úvodní rozsah exekučního postihu majetku dovozený pouze výkladem a čas od času se tehdy objevovaly i názory odlišné, prosazující myšlenku postihu postupného.

S výslovným postihem majetku, včetně veškerých pravděpodobných nákladů, předem počítá teprve vyhl. č. 491/2012 Sb., měnicí § 6 odst. 2 vyhlášky č. 418/2001 Sb., o postupech v exekuční činnosti: „*Jsou-li v exekučním příkazu uvedeny pravděpodobné náklady exekuce a pravděpodobné náklady oprávněného...*“ Tato úprava byla doprovodnou k tzv. velké novele exekučního řádu z. č. 396/2012 Sb., účinné od 1. 1. 2013.

Kdy vydávat PUNE?

Je pravdou, že od samého počátku působí při stanovení nákladů exekuce jisté výkladové potíže **§ 87 odst. 4 EŘ**, jenž dnes zní: „*Náklady exekuce vymůže exekutor na základě příkazu k úhradě nákladů exekuce, a to některým ze způsobů určených v exekučním příkazu k provedení exekuce ukládající zaplacení peněžité částky.*“ (V původní dikci chyběla slova „v exekučním příkazu“, což však smysl nemění.)

Daná úprava zdánlivě předpokládá, že v řízení je nejprve vydán PUNE a teprve pak se podle něj vede výkon. Jak jinak rozumět tomu, že se náklad vymůže na základě PUNE?

Vyhovět takovému výkladu by však znamenalo v praxi povětšinou nereálný postup několikanásobné nekonečné exekuce. Nejprve „velké“ na nárok oprávněného a pak ještě následně „malé“ pro náklady exekuce a náklady oprávněného. Toto následné vymáhání nákladů by ovšem

přineslo nepochybně další náklady, takže by ještě často bylo třeba pokračovat „malinkatou“ třetí fází, tj. vydáním dalšího PUNE a vymáháním nákladů, které vznikly při vymáhání PUNE prvního. Tehdy by šlo už prakticky čistě jen náklady vzniklé exekutorovi; řízení by se dál prodlužovalo a oprávněný by v něm v podstatě byl „nezúčastněným“ účastníkem. Nehledě na praktickou stránku je daný postup značně nesmyslný s hlediska psychologicko-taktického, povinný by velice úkorně vnímal, že poté, co se nějak vypořádal s částkou vymáhanou v exekuci, přichází další (a další) následné vymáhání kvůli zapravení exekučních nákladů. Vedle toho by častokrát v exekuci, jež byla úspěšná jen částečně, buď exekutor provedl exekuci pro oprávněného zcela zdarma, nebo by na něm nárokoval zpět alikvotní odměnu z vymoženého plnění již v mezidobí oprávněnému vyplaceného. Vyvolávalo by to další, mimoexekuční spory a uvedený postup by byl pro exekutora ekonomicky neudržitelný.

Alternativou k tomuto je postup, kdy exekutor v řízení vydává opakovaně dílčí PUNE na náklady a odměnu podle nějaké své úvahy, buď dle časového hlediska (například jednou ročně), nebo podle výše vymoženého dílčího plnění (ke každé vymožené tisícikoruně). Že je takovýto drobný přístup k rozhodování o nákladech nesmyslný, zákonem neuvozený, pro účastníky nepřehledný a v konečném důsledku nekontrolovatelný, je propagátorům takového přístupu (častokrát bohužel aprobovaného i soudy a kontrolními orgány) jedno. Hlavně že je zde hromada potíštěného papíru formálně správnými výroky. Ve svém důsledku je to stejný nesmysl, jako by soud v nalézacím řízení o jedné pohledávce 100 000 Kč rozhodoval tak, že jí přizná deseti dílčími rozsudky na různé její části, třeba po 10 000 Kč. Z důvodů výkladových (ale zejména z důvodů daňových v souvislosti s DPH a vzhledem ke stoupající nejistotě, „*kdy vymožené náklady exekutorovi přináležejí nezvratně*“) však tímto způsobem řada kolegů dnes postupuje. Obávám se, že je to dnes dokonce přístup většinový. Z pohledu exekutora je to „nákladový vrabec v hrsti“, z pohledu povinných halda nepřehledných papírů, kde se jim ukládají stále nějaké dílčí náklady, které si nikdy dohromady nespočítají, ale protože jsou to na první pohled částky relativně malé, tak je to zas tolik ani neznepokojuje. Význam rozhodování o nákladech se však tímto způsobem značně devaluje.

Existuje ještě třetí postup, kdy exekutor vydává na začátku PUNE na celou částku pravděpodobných nákladů nebo alespoň na minimální odměnu a náklady (tedy jaká mu bude náležet odměna a odhadované náklady, pokud se vše či aspoň něco málo vymůže) a *na základě* takového PUNE „do budoucna“ pak vydává exekuční příkazy. Podle skutečného výsledku exekuce pak exekutor na konci PUNE modifikuje buď novým PUNE, nebo usnesením o zastavení exekuce. Tento postup ve svém rozhodování opakovaně připustil i Ústavní soud (IV. ÚS 2808/14: „*s ohledem na výklad ust. § 6 vyhlášky č. 418/2001 Sb. se*

nepovažuje vydání příkazu exekuce za předčasné, ani za odporující právním předpisům, když tímto příkazem není stěžovatel nijak krácen...“, a dále též IV. ÚS 2585/14 a IV. ÚS 2800/14) za předpokladu, že si exekutor neinkasuje průběžně více, než mu alikvotně k vymoženému dílčímu plnění náleží, a na závěr exekuce modifikuje PUNE podle skutečného výsledku. Velmi zjednodušeně řečeno, exekutor může průběžně uspokojit své hotové výdaje a pak dělí vymožené plnění mezi vymáhanou pohledávku a svoji odměnu v poměru cca 85 : 15 ve prospěch oprávněného. Tento postup má jistou faktickou paralelu nakonec i v ust. § 46 odst. 4 EŘ o vyplácení výtěžku oprávněnému **po předchozím odpočtu nákladů**.

Nedokáže-li se exekutor výkladově přenést přes § 87 odst. 4 EŘ jinak, pak je tento třetí postup jedním z nejméně problematických. Přitažlivé je na něm také to, že povinný dostává už na začátku vyčísleno formou rozhodnutí, na jakou částku celkem se exekuce vede, tedy na jakou hodnotu bude veden majetkový postih, a je lépe motivován podle toho volit své kroky, tedy nejen vydaná rozhodnutí před vykonáním sporovat či splnit ve lhůtě snížené náklady na výzvu, ale i složit adekvátní jistotu dle § 44a odst. 2, potažmo § 54 odst. 5 EŘ, nebo navrhovat majetek k zpeněžení a omezení inhibitoria podle § 44a odst. 3 EŘ. Zkrátka už od začátku ví, „o kolik se celkem hraje“, a může tomu přizpůsobit své chování. Poměrně příznivým aspektem je také fakt, že v řízení je vydáno jen minimum rozhodnutí o nákladech, přičemž prvním se „založí očekávaný nárok“ a následně finální PUNE častokrát už spíše jen ruší nenaplněnou část PUNE prvního. Vyčíslení nákladů v PUNE předem je též konsekvantní k postupům soudního výkonu rozhodnutí, v němž se o nákladech řízení rozhoduje také již při nařízení.

Dlužno říci, že ani po 17 letech od přijetí uvedené úpravy není jisto, co a jak zákonodárce § 87 odst. 4 EŘ přesně zamýšlel. Já osobně se kloním k tomu, že v zásadě tím nemělo být řečeno nic co do vymáhání převratného. Je to květnatá formulace, která nejspíše chtěla zdůraznit, že „technicky“ se náklady exekuce vymohou v tomtéž řízení, v němž se exekuce vede (zásada procesní ekonomie; vykonat v jediném řízení vše, co lze, a nevyvolat exekuci řízení nová), a že tyto nároky se vymáhají jako peněžité plnění. Zákonodárce tímto sledoval naplnit jednotnou linii obdobného postupu vymáhání nákladů při výkonu rozhodnutí (srov. ustanovení o postupu při vymožení nákladů u výkonu rozhodnutí na nepeněžité plnění; § 351a odst. 3 OSŘ).

Oproti výkonu rozhodnutí (dále též jen „VR“) však zákonodárce upravil rozhodování o výši nákladů v exekuci v dílčím subřízení se zvláštními instrumenty: PUNE – námitky.

Vyčíslení nákladů a rozhodnutí o nich měla být v jeho očích naprostá banalita, formálně jednoznačná záležitost, která si nezaslouží přezkum vyššími soudy. (Původní

dikce § 88 EŘ nepředpokládala u PUNE ani odůvodnění rozhodnutí.) Protože „jde čistě jen o matematiku“, bylo ponecháno rozhodování o nákladech na exekutorech a řešení opravných prostředků na exekučních soudech. (Hle, jak vývoj rozhodování v těchto věcech dramaticky vykročil až do nejvyšších justičních pater a pevně tam zahnízdil.) Pokud jde o okamžik, kdy má být PUNE vydáno, pak podle mne tímto konkrétním ustanovením zákonodárce nechtěl říct a neřekl vůbec nic. Formulace „vymůže na základě“ (nikoliv „vymáhá“ či „vede vymáhání“) pouze gramaticky dotvrzuje, že bez PUNE, tj. (pravomocného) rozhodnutí o nákladech, nelze v tomto dílčím ohledu exekuci provést, tedy dokončit. [Pozn.: Učiněný výkladový závěr tu bezděčně koresponduje i se zákonou úpravou tzv. plnění na výzvu (§ 46 odst. 6 věta třetí EŘ), kde se stanoví, že až teprve právní mocí PUNE je exekuce provedena.]

Jinými slovy v § 87 odst. 4 nacházíme první část odpovědi na pochybnosti exekutora, „kdy konečně jsou vymožené náklady exekuce najisto jeho“, a ta zní: **„Nemůže to být dříve, než bude jejich výše pravomocně určena v PUNE.“**

II. Rušení pravomocných PUNE v usnesení o zastavení exekuce (výslovné i tzv. automatické) bez ohledu na aktuální rozsah provedení

S jistou bohorovností je v poslední době stále častěji nahlíženo na to, že pravomocná rozhodnutí o výši nákladů exekuce může soud přerozhodnout, kdykoliv rozhoduje o zastavení exekuce (míněno zastavení zcela), a to dokonce takovým způsobem, aniž by tato dříve vydaná rozhodnutí výslovně zrušil. Prostě tím, že rozhodl jinak, suspendoval účinky dřívějších rozhodnutí o nákladech v rámci PUNE. Takovýto výklad je rozšiřující aplikací judikatury, zejména NS 20 Cdo 1013/2013 z 30. 12. 2013, která takový postup zmiňuje.

První námitkou je, že máme-li v exekučním řádu proces stanovení výše nákladů specificky upraven jako způsob výlučný, pak s touto výší nemá a nesmí být bez dalšího manipulováno v rámci jiných rozhodnutí dle libovůle. Jinými slovy hodlá-li soud v rámci usnesení o zastavení exekuce rozhodnout jinak o dosavadních nákladech co do jejich výše, smí tak činit pouze v režimu § 271, případně § 270 odst. 4 s odkazem na § 150 OSŘ, tj. je nutné zároveň změnit nařízením exekuce založenou povinnost úhrady nákladů mezi účastníky. Tedy pouze pokud je namísto vzhledem k důvodu zastavení přenést obecně povinnost náhrady exekučních nákladů na oprávněného nebo je zde důvod zvláštního zřetele hodný (tj. důvod nově vzniklý nebo alespoň dříve neznámý) náhradu nákladů pravomocně určených v PUNE nepřiznat zcela nebo v části.

Poslední varianta předchozí věty tedy dává soudu možnost modifikovat pravomocné PUNE, ale podle mého přesvědčení se tak může dít jen a pouze v situaci, kdy to plyne z důvodu zastavení exekuce. Soudu v takové situaci nepřísluší vydaná PUNE přezkoumávat z důvodů, jež by byly měly být uplatněny v řízení námitkovém (například nesprávně vypočtená výše odměny, náhrad, nepřezkoumatelně vykázané hotové výdaje atp.), srov. NS 30 Cdo 3239/2013. Opačný přístup vede k tomu, že zde nepřímo vytváříme další, dokonce dvoustupňový opravný prostředek vedle námitek. Cílem návrhu na zastavení exekuce podaného povinným je pak často zejména uplatnit své námitky proti rozhodnutí o nákladech, které neuplatnil závčas v řízení námitkovém. Takto to začínají chápat účastníci a soudy jim v tom bohužel někdy jdou na ruku. Je to nesprávné a zjednodušující.

Celý problém je potencován stávající judikaturou NS i ÚS týkající se problematiky zastavování již provedených exekucí, z poslední doby například 26 Cdo 1663/2015, 20 Cdo 3331/2017, I. ÚS 2456/2016 či II. ÚS 2230/2016. Je však nad rozsah tohoto článku se k ní blíže vyjadřovat. Tím, jak je takové rozhodování se zpětnými účinky stále šířeji považováno za obecně přípustné, dochází ke ztrátě rozlišovací schopnosti ohledně situací, kdy a jak zastavujeme exekuci. Jakkoliv je v judikatorních rozhodnutích zdůrazňováno, že zastavení provedené exekuce je institut výjimečný, uplatnitelný jen za opravdu zvláštní situace, četnost takových rozhodnutí dramaticky narůstá. Postupně se vytrácí pocit ostrého předělu mezi řízením provedeným (a tedy skončeným) a řízením ještě probíhajícím. Letitá zásada „co již bylo v exekuci provedeno, nelze zastavit“ vyvěrající ze zákazu uvedení v předešlý stav (§ 57 EŘ) dostává na frak a na překročení této limity se nahlíží shovívavě, až přezíravě.

Praktickým důsledkem je to, že při rozhodování o zastavení exekuce se směšuje nebo lépe přestává se rozlišovat mezi tím, co je provedeno, a tím, co je ještě normálně zastaveníschopné. Jedním výrokem je pak zastavena exekuce jak v části ještě probíhající (dosud neprovedené), tak v části již ukončené (vymožením). To se týká i vymožených nákladů.

Sluší se připomenout opět jednu z notorií, že exekuce končí (zaniká) vymožením a že tímto způsobem zaniká exekuce i postupně, tj. částečně vždy v rozsahu, v němž je aktuálně provedeno (vymoženo). V rozsahu, v němž bylo vymoženo, pak soud již za standardních poměrů nemá co exekuci zastavovat (nejde-li o výjimky prosazované shora zmíněnou judikaturou, tj. typicky o situace, kdy exekuce byla vedena, ačkoliv zde vůbec nebyly splněny podmínky pro její nařízení a vedení) a samozřejmě nemá v tomto rozsahu ani co modifikovat pravomocné rozhodnutí o nákladech exekuce.

Typickým případem nesprávného přístupu k zastavení exekuce je situace, kdy se povinný domáhá zastavení exekuce, protože část dluhu během řízení postupně uhradil splátkami a o části uzavřel dohodu o narovnání nebo prominutí zbytku závazku s tím, že tvrdí, že exekutorovi vůbec nevznikl nárok na odměnu a náklady nebo by tento měl být snížen jen na minimální odměnu. Ať už si o výši nároku na odměnu a náhradu nákladů myslíme cokoliv, procesně je situace taková, že ohledně plnění uskutečněného během exekuce a pod tlakem exekučního řízení jde o plnění vymožené (§ 46 odst. 3 věta třetí *in fine* EŘ) a exekuce v tomto rozsahu již zanikla (k tomu srov. rozhodnutí NS 31 Cdo 1714/2013 z 13. 4. 2016).

Má-li povinný k výši odměny a nákladům exekutora za tuto část řízení nějaké výhrady, má je uplatnit pouze v námitkovém řízení proti PUNE. Při zastavování exekuce by je exekuční soud již neměl v tomto směru znovu přezkoumávat, neb danou exekuci v tomto rozsahu vůbec nezastavuje, protože je provedena. Zastavení se v takové situaci týká pouze části dosud neprovedené, tj. nároku, který byl dohodou o narovnání narovnán či prominut, a pouze v dosud neprovedeném rozsahu lze také zároveň nákladovým výrokem modifikovat povinnost náhrady nákladů. Důvod přenést povinnost k náhradě části nákladů exekutora vázících se k této nerealizované části exekuce z povinného na oprávněného lze někdy spatřovat v chování oprávněného, který uzavřením dohody o narovnání degradoval exekuční titul, čímž zavinil dílčí zastavení exekuce, tj. zavinil, že exekutor konal marně. Ohledně odměny z plnění dosud nevymoženého není o čem rozhodovat, neboť na ni nárok nevznikl. Ohledně odměny z plnění vymoženého, rozhodnutého pravomocným PUNE také ne, protože v tomto rozsahu je exekuce provedená, tj. částečně zaniklá, a usnesení o zastavení exekuce na ni vůbec nedopadá. (Pozn.: Kdyby snad odměna odpovídající vymoženému plnění dosud nebyla vymožena a stanovena, měl by soud nechat exekuci v tomto rozsahu nadále běžet za užití § 55a EŘ. Výjimečně, pokud by oprávněný přesto trval na zastavení zcela a byl s tím srozuměn, tak uložit povinnost náhrady exekutorových nákladů včetně odměny vypočtené z vymoženého plnění k tíži oprávněného, neboť oprávněný svým kategorickým výkonem práva dispozice s řízením zavinil, že exekutor si nebude moci nákladovou pohledávku vymoci v exekučním řízení přímo na povinném. Mimo tuto zvláštní situaci by měl být vždy preferován standardní postup, tj. vymožení nákladů exekuce vůči povinnému v tom řízení, jež se vede, a jejich vyčíslení formou PUNE.)

Výše uvedeným příkladem zároveň ilustruji situaci, kdy zastavením exekuce i s doplňujícím modifikačním nákladovým výrokem není vůbec dotčen předchozí (zřejmě dílčí) pravomocný PUNE. Tedy neplatí, že by jakýmkoliv novým nákladovým výrokem vysloveným soudem při zastavení exekuce měly být, či dokonce byly vždy bez dalšího zrušeny všechny dříve vydané PUNE. To prostě

není pravda. Na druhé straně, jak bylo uvedeno výše, změna či zrušení pravomocného PUNE opřená o důvody v § 271 OSŘ přípustná nepochybně je.

Už z důvodu přehlednosti by tedy bylo velmi žádoucí, aby exekutoři i soudy při zastavování exekuce vždy jasně definovali, proč a jakých pravomocných PUNE se jejich nový nákladový výrok dotýká. Nejlépe tak, že je přímo ve výroku částečně či zcela výslovně zruší a určí náklady jinak. Závěrem opět připomínám, že k tomu mají při zastavení exekuce kompetenci pouze tehdy, pokud ve smyslu § 271 OSŘ zastavovací důvod je zároveň důvod k tomu, změnit nákladové břemeno podle zavinění nebo užít § 150 OSŘ.

Diskutabilní se pak jeví otázka, zda v případě rušení PUNE již vymožených a provedených je k jejich zrušení třeba, aby zde byly stejné podmínky jako pro zastavení exekuce již provedené. Vzhledem k dikci § 271 OSŘ se kloním k tomu, že nikoliv. Dané ustanovení se svou dikcí „... případně uloží oprávněnému, aby vrátil, co mu povinný na náklady exekuce již zaplatil“ sice zdá být na hraně konfliktu se zásadou zákazu uvedení v předešlý stav, jako by šlo o zákonnou výjimku z tohoto pravidla. Protože však soud pouze oprávněnému „ukládá“, nikoliv však zároveň „vykoná“, nejde o skutečné uvedení v předešlý stav, ale jen o vytvoření nového exekučního titulu mezi účastníky, tentokrát v opačném gardu. Toho by sice mělo být také vždy využíváno co nejméně, vzhledem k požadavku procesní ekonomie, ale je to akceptovatelné. Výsledkem zastavení exekuce je zde sice nový exekuční titul, ale alternativou by bylo vyrobít další soudní spor, což by bylo ještě méně procesně ekonomické.

Přijmeme-li tezi, že ohledně nákladů mezi účastníky a mezi exekutorem a účastníky panují obdobné poměry, pak lze užít § 271 OSŘ i ohledně vymožených nákladů exekuce exekutora a nemusí jít o situaci, kdy by byly splněny podmínky zastavení již provedené exekuce. Osobně jsem na pochybách, taková analogická aplikace na nákladové vztahy mezi exekutorem a účastníky mi nepřipadá ani formálně, ani materiálně přílehavá, byť uznávám, že judikatura se spíše kloní k opaku.

To, že v EŘ nemáme ustanovení obdobná § 271 OSŘ, když jinak je v něm rozhodování o nákladech upraveno poměrně komplexně, mne vede spíše k závěru, že zákonodárce nejspíše nedocenil potřebu korigovat výši nákladů soudem jindy než v rámci přezkoumání námitek proti PUNE. Tato potřeba tu však je, a nezbývá tedy než pro ni využít právě § 271 OSŘ.

Přesto nepovažuji za přiměřené, aby soud, zruší-li či změnil výrok o nákladech, zároveň ukládal exekutorovi, aby vrátil plnění na jeho náklady již přijaté. V tomto směru shledávám postavení exekutora od postavení účastníků odlišným. Soudní exekutor je orgánem veřejné

moci (dále též jen „OVM“) vykonávajícím řízení, a nikoliv jen „dalším oprávněným, pokud jde o náklady“. Povinnost vrátit vypořádané částky, jež mu nepatří, se odvíjí od titulu jeho působnosti v řízení. Řídit se názorem soudu, respektovat jeho rozhodnutí a přizpůsobit mu další postup musí bez dalšího.

Soud už tím, že zruší dřívější nákladový výrok, postaví exekutora do pozice, kdy prostředky, jež na své náklady vymohl, drží z právního důvodu, který odpadl, jde tedy o bezdůvodné obohacení na jeho straně a jako OVM nemá co otálet a bez dalšího musí vydat bezdůvodné obohacení tomu, komu náleží. Aspoň tak by se to slušelo. Pokud tak neučiní, bude čelit nejen postihu škodnímu, ale nejspíše i kárnému. Cítí-li soud v tomto směru potřebu naznačit exekutorovi další postup, měl by to učinit formou závazného právního názoru vysloveného v odůvodnění obdobně, jak se postupuje v rámci vrácení věci k dalšímu řízení ze soudu vyššího na soud nižší při vyřízení opravného prostředku.

III. Jak rozhodovat o nákladech při převzetí běžící věci novým exekutorem?

Poslední z okolností, jež vyvolává pochybnost exekutora o jím vypořádaných nákladech zmíněnou v úvodu, je situace, kdy běžící věc přebírá další kolega.

Z hlediska nákladů exekuce je zde všeobecně přijímána premisa, že změna exekutora je situace, která se nemá povinného nákladově dotknout, tedy že na nákladech exekuce nesmí uhradit více, než kdyby ke změně nedošlo. Zjednodušeně pojmuto platí, že lze účtovat jen jednu odměnu a jeden režijní paušál hotových výdajů na jeden exekuční spis.

Dojde-li k převzetí věci (zejména bagatelní), pak tu nastává nežádoucí „boj“ o náklady a odměnu mezi předávajícím a přebírajícím exekutorem. V poslední době se lze setkat s tím, že přebírající exekutor s odkazem na § 44b odst. 4 EŘ šmahem zruší doposud vydaná PUNE svého předchůdce s tím, že bude o nákladech svého předchůdce rozhodovat znovu (a jinak). Snaží se tím vtáhnout zpět do exekuce náklady a odměny dříve vypořádané a přisát si z výsledků práce svého předchůdce? Někdy ano, ale nemusí jít o jednoznačný parazitismus. Zejména v bagatelních věcech jsou situace, kdy nelze postupovat jinak. Nastupující exekutor jistě bude mít s přebíraným spisem nějakou, někdy nemalou práci a s vědomím, že pro celé řízení je jen jedna odměna a jeden nákladový paušál, po něm nelze požadovat, aby dokončoval rozběhnuté vymáhání zdarma.

Na druhé straně jsou nároky a jim odpovídající částky nákladů přímo odvislé od plnění vypořádaného předávajícím

exekutorem, jež nemá přebírající exekutor co přezkoumávat a rušit. V první řadě jde o přiznané hotové výdaje ve skutečné výši a náhrady za ztráty času a doručení písemností. Pokud je přiznan nákladový paušál, ten může druhý exekutor v pořadí vždy pokrýt na polovinu (bude vysvětleno dále).

Odměna a minimální odměna

Pokud jde o přiznanou (a inkasovanou) odměnu, ta, je-li přiznána v alikvotní výši (cca 15 %) z oprávněnému vyplaceného plnění, by měla být původnímu exekutorovi též zachována.

Zdánlivý problém je u bagatelních pohledávek, kdy v řízení už byla původním exekutorem vypořádaná a inkasována celá minimální odměna, a ačkoliv dosud zbývá vymožit ještě část pohledávky oprávněného, není již možné vymáhat k ní alikvotní část odměny.

Například celkem se pro oprávněného vymáhá 15 000 Kč, první exekutor vymohl 5 000 Kč pro oprávněného a zároveň si již přiznal i zinkasoval minimální odměnu 3 000 Kč. Takový postup je, dokud věc vede jediný exekutor, zcela v pořádku (minimální odměna mu přísluší, i pokud by zbytek nevymohl, a náklady exekuce se uspokojují přednostně).

Avšak další exekutor, který věc převzal k dokončení, by zbývajících 10 000 Kč musel vymáhat pro oprávněného zcela bez odměny. Další minimální odměnu povinnému již účtovat nelze. To jistě není spravedlivé.

I v této situaci bagatelních pohledávek by se tedy mělo uplatnit alikvotní dělení odměny podle poměru, kolik procent z pohledávky který z exekutorů vymohl pro oprávněného, tj. původní exekutor (vymohl 5 000 Kč) dostane odměnu jen 1 000 Kč a další exekutor (vymůže-li 10 000 Kč) dostane 2 000 Kč.

Oba sice budou ukráceni, ale bohužel minimální odměna, jak je výše uvedeno, je stanovena za celou věc, nikoliv za exekutora. Pokud se na jedné věci účastní více exekutorů, nezbyvá než tuto odměnu mezi ně nějak podělit.

Z daného principu dělení bagatelní odměny plyne i praktické doporučení, aby exekutoři ke stanovení odměny přistupovali s vědomím rizika, že o řešenou věc mohou v průběhu času přijít, a aby uplatňovali i u bagatelních pohledávek alikvotní způsob inkasování minimální odměny. To znamená, že vymůže-li exekutor pro oprávněného 2/3 bagatelní pohledávky, měl by si přiznat jen 2/3 minimální odměny, nikoliv celých 3 000 Kč.

Při nastolení této praxe bychom pak mohli s klidným svědomím odpovědět na v úvodu položenou otázku aspoň tak, že **aliquotní část odměny odpovídající**

vymoženému plnění je tou částkou, která exekutorovi nezpochybitelně náleží, a nemusí mít obavu, že ji v budoucnu bude muset vracet nebo s někým vypořádávat.

Pokud má tedy exekutor věc, kde je DPE, pravomocné PUNE a inkasoval odměnu v alikvotní výši (včetně bagatelní věci) k vymoženému plnění, tak tato částka je jeho podnikatelským příjmem. Tuto částku se nemusí bát inkasovat do svých provozních prostředků, zdanit a použít. (K jejímu vracení či dělení s někým dalším by mohlo dojít jen za mimořádných okolností, kdyby došlo k zastavení již provedené exekuce, tedy pokud by ji vymohl, ačkoliv by takové vymáhání bylo nezákonné.)

Hotové výdaje

Pokud jde o hotové výdaje, zde panuje obdobná situace v případě, že předávající exekutor účtoval výdaje ve skutečné výši. Tyto by nikdy neměly být co do výše přezkoumávány mimo námitkové řízení proti PUNE a ani věc přebírající exekutor je nemá co rušit a přezkoumávat, jakkoliv se mu bude zdát, že ve spise nejsou doloženy. Tato kompetence mu nepřísluší. (Pokud jde o neřádně vedený spis nebo vykazování fiktivních nákladů, to je oblast, kterou se má zabývat buď orgán kontroly a dohledu, nebo orgány činné v trestním řízení.)

Pokud je uplatňován nákladový paušál, předávající exekutor se bohužel nevyhne tomu, že může v budoucnu dojít u běžící věci k jeho modifikaci, převezme-li jej jiný exekutor. (Do jisté míry může být řešením uplatnit na začátku nákladový paušál jen v poloviční výši a zbytek až v samém závěru řízení, viz dále.)

Nejspravedlivější řešení v případě přebíraných spisů je tedy trvat na tom, aby každý exekutor vyčíslil své hotové výdaje, a každému tedy byly přiznány náhrady částek, jež skutečně vynaložil. Vzhledem k tomu, jak je problematické dokládání hotových výdajů a kolik sporných závěrů už bylo uplatněno u každé z položek, nelze očekávat, že by exekutoři vždy nadšeně vyčíslovali hotové výdaje. Častokrát moc dobře vědí, že práce a čas, které na takové vyčíslení nákladů a jejich doložení vynaloží, jsou neúměrné částkám, které nakonec obdrží. (Proto také máme paušál, že?)

Pokud tedy všichni zúčastnění exekutoři budou požadovat nákladový paušál, pak nejjednodušším hlediskem bude podělit jej mezi ně ve stejném poměru, jako se dělí o odměnu, tj. zásadně podle principu, kolik kdo vymohl pro oprávněného. Je to jedna z cest a není úplně ideální. I když, na rozdíl od odměny, jde o poměrně malé částky, přesto s tímto dělením ne vždy vystačíme, nechceme-li se dopustit nespravedlnosti.

Co když původní exekutor sice nevymohl ničeho, ale spis jím byl dobře obhospodařen, v pořádku a řádně předán?

Neměl by dostat žádnou odměnu a ani náhradu nákladů, pokud je nevyčíslí ve skutečné výši? Asi se shodneme, že si původní exekutor nějakou náhradu nákladů zaslouží, byť brýlemi Ústavního soudu je marná práce jeho podnikatelské riziko.

Určitě lze uvažovat o tom, že dostane náhradu hotových výdajů v doložené výši. Alternativou je, že dostane polovinu režijního paušálu. Toto řešení mne pak vede k modelu, jak rozhodovat o nákladech, bylo-li v řízení účastno více exekutorů, ale jen někteří chtějí vyčíslit své skutečné hotové výdaje.

Je to sice poněkud účelové, ale platí-li buď jeden režijní paušál pro všechny exekutory dohromady, nebo je třeba doložit skutečné vynaložené výdaje každého z exekutorů, pak můžeme také snad pro jistou praktičnost připustit, že každý z exekutorů může v řízení uplatnit část paušálu, která na něj připadá, nebo hotové výdaje, podle toho, čemu dává přednost. Tedy budou-li v řízení účastni dva exekutoři, pak každý z nich může uplatnit maximálně polovinu nákladového paušálu (tj. dnes 1 750 Kč) nebo hotové výdaje. Budou-li postupně tři, pak je paušál pro každého třetinový, tj. každému připadne 1 166,50 Kč. V posledně citované věci pak tedy může být rozhodnuto tak, že první a druhý exekutor dostanou náhradu nákladů každý ve výši 1/3 režijního paušálu a třetí exekutor náhradu ve výši vyčíslených skutečně doložených hotových výdajů.

Pokud někdo namítne, že v takové situaci mohou (vzhledem ke třetímu exekutorovi) přesáhnout náklady exekuce 3 500 Kč, tak to je samozřejmě pravda, ale náklady exekuce mohou klidně přesáhnout 3 500 Kč, i když je ve skutečné výši vyčíslí všichni tři exekutoři a stejně tak i když ve věci bude vystupovat jen jediný exekutor a ten vyčíslí skutečné hotové výdaje.

Částka 3 500 Kč není žádný strop, ale naopak svým způsobem jde o „minimální“ náklady. Pokud každý z exekutorů má právo uplatnit paušál, pak je-li jich v řízení více, je praktické toto jejich právo pokrátit každému z nich podle toho, kolik jich v řízení vystupuje.

Výše naznačeným návrhem nechci říci, že by exekutor neměl prioritně vymáhat a případně deponovat vymožené plnění na úhradu celé minimální odměny a režijního paušálu, protože pak by u bagatelních věcí, které se nepodaří dotáhnout do úspěšného finále, na své odměně velice ostroúhal, jen přiznávat si či rozdělovat vymožené plnění na ně, tedy převádět do svých provozních prostředků by je měl podle výše naznačeného principu i u bagatelních věcí pouze v alikvotní výši.

Tímto by při předávání spisů nedocházelo k velkým rozporům, a pokud by tento postup respektovaly i FÚ (zatím nemám informace, že by nějak významně rozporovaly

závěr, že příjmem exekutora jsou ty částky odměn a nákladů, které si inkasuje do provozních prostředků), mohl by si exekutor být jist, že také daně, které platí, vycházejí opravdu z částek, které už jeho příjmem zůstanou.

Závěrem nabídka řešení, jak podle shora naznačeného dělit podíly na odměně mezi exekutory v případě plnění dosud nevymoženeho, tedy pokud předávající exekutor sice nic nezinkasoval, ale významně se přičinil, že bude inkasovat exekutor přejímající. Zde bohužel odůvodňuji už čistě jen pocitem, že takto je to spravedlivé.

Přimlouvám se za postupné uplatnění následujících kritérií:

- dohoda mezi exekutory (jen v případě § 44b odst. 1 EŘ),
- alikvotně podle poměrů vymoženého (a ještě nevyplaceného) plnění,
- zásluhy, počet úkonů ve spise a časové hledisko.

Primárně předávajícímu exekutorovi náleží z toho, co vymohl a vyplatil oprávněnému, alikvotní část odměny. Z toho, co deponoval na zvláštním účtu pro oprávněného a předal, bych přiznal odměnu ve stejné výši, jako by již bylo vyplaceno.

Pokud zpeněžil majetek v dražbě, ale dosud výtěžek nerozvrhl, tady bych viděl předávajícímu exekutorovi zhruba 3/4 z odměny příslušející z takto získaného výtěžku a tomu, kdo provedl rozvrh výtěžku, 1/4.

Pokud při předání věci nebylo vymoženo ničeho, ale následně se podařilo vymoci na základě příkazů vydaných předávajícím exekutorem:

- U EP na účet a JP se mi jako spravedlivé jeví přiznat 1/2 z příslušející odměny exekutorovi, který majetek zjistil a postihl EP na účet či JP, a 1/2 tomu, který inkasoval a vyplatil oprávněnému.
- U jiných EP, pokud vedly k výsledku (EP mzda a jiný příjem, EP MV a EP NEMO, EP maj. právo), bych tomu, kdo EP vydal, nepřiznával podíl na odměně žádný, případně *ad hoc* podle situace (tj. náročnost, počet úkonů, doba, po kterou věc vedl) zhruba tak 10 % až 20 % odměny z dosaženého výtěžku, tomu, kdo vydal úspěšný EP, zbytek odměny tomu, kdo exekuci provedl.

Nejsem seznámen s tím, že by v této závěrem zmíněné problematice byla vydána nějaká judikatura vyšších soudů. Pokud bychom naznačená pravidla mezi sebou jako stav kolegiálně aplikovali, možná by to byla cesta, jak se vyhnout budoucím překvapivým rozhodnutím v těchto záležitostech.

ROZHODOVÁNÍ O NÁKLADECH PŘEDCHOZÍHO SOUDNÍHO EXEKUTORA PO PŘEVZETÍ EXEKUCE: NEVÝHODY SOUČASNÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY V PRAXI

PhDr. Mgr. Jan Ptáčník
advokát

Cílem práce je pomocí kritické analýzy platné legislativy identifikovat slabá místa současné právní úpravy rozhodování o nákladech exekuce předchozího soudního exekutora poté, co je exekuce převzata jiným exekutorem, a s využitím komparace různých právních názorů představit použitelná řešení procesních situací, na které v právních předpisech není dána jasná odpověď. Autor vychází především z vlastních praktických zkušeností s rozhodováním o nákladech exekuce soudních exekutorů, od kterých převzal exekuce jeho školitel, na jejichž vedení se autor v rámci pověření prováděním úkonů exekuční činnosti sám podílel. Přitom formuluje vlastní názory na řešení procesněprávních otázek k dané problematice.

Úvod

Změna exekutora, ať už provedená za souhlasu všech zúčastněných stran, či na základě soudního rozhodnutí v případě nesouhlasu dosavadního soudního exekutora, dle ustanovení § 44b zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, (dále jen „EŘ“) s sebou nese mimo jiné také povinnost nového soudního exekutora rozhodnout příkazem k úhradě nákladů exekuce o nákladech exekuce soudního exekutora, od kterého exekuci převzal. Právě rozhodování o nákladech předchozího soudního exekutora přitom může i při převzetí exekuce jinak poměrně nekomplikovaným postupem¹ podle § 44b odst. 1 EŘ, tedy

¹ MIKULÁŠKOVÁ, J. Náklady původního exekutora hrazené oprávněným při změně exekutora. Komorní listy. 02/2016. Praha: Exekutorská komora ČR, 2016, s. 23–24. MK ČR E 19153.

bez nutnosti jakéhokoliv zásahu exekučního soudu, vyvolat spor mezi předchozím a novým exekutorem a převzetí exekuce velmi znesnadnit z praktického i procesního hlediska. Za cíl v této práci jsem si proto určil zjištění, jaká jsou slabá místa stávající právní úpravy dané problematiky, a navržení způsobů řešení různých nestandardních procesních situací, se kterými se lze při rozhodování o nákladech exekuce předchozího soudního exekutora setkat a na které zákonodárce zřejmě při tvorbě právní úpravy nepamatoval. Metodu zpracování jsem zvolil především kriticko-analytickou s hojným využitím komparace komentářové literatury a judikovaných právních názorů v konkrétních případech, se kterými jsem se setkal při příležitosti podílení se na procesních úkonech v exekucích převzatých od jiných soudních exekutorů mým školitelem JUDr. Jurajem Podkonickým, Ph.D., soudním exekutorem Exekutorského úřadu Praha 5. Hlavním zdrojem i motivací k napsání této práce jsou tedy právě mé vlastní praktické zkušenosti s řešením různorodých procesních i jiných problémů v souvislosti s rozhodováním o nákladech exekuce předchozích soudních exekutorů. Pro sjednocení a přehlednost je v této práci dále používáno označení „předchozí soudní exekutor“ pro soudního exekutora, který exekuci dříve vedl a o jehož nákladech exekuce má být rozhodováno, a označení „nový soudní exekutor“ pro soudního exekutora, který exekuci převzal a má povinnost rozhodnout o nákladech předchozího soudního exekutora.

1. Vývoj právní úpravy rozhodování o nákladech předchozího soudního exekutora

Právní úprava účinná do 31. 10. 2009, konkrétně ustanovení § 44 odst. 9 EŘ, svěřovala rozhodování o nákladech předchozího soudního exekutora výhradně exekučnímu soudu při příležitosti rozhodnutí o změně soudního exekutora. Současná pravidla rozhodování o nákladech předchozího soudního exekutora jsou upravena velmi stručně v ustanovení § 44b odst. 4 EŘ a prakticky se neliší od dřívější právní úpravy v ustanovení § 44b EŘ ve znění účinném od 1. 11. 2009 do 31. 12. 2012.² Obsahem všech jmenovaných právních úprav rozhodnutí o dosud vzniklých nákladech exekuce (tj. těch nákladů exekuce, které vznikly před převzetím exekuce novým soudním exekutorem) je určení, že odměna předchozího soudního exekutora se vypočítá tak, jako by došlo k zastavení exekuce. S účinností ode dne 1. 11. 2009 tedy pouze přešla povinnost rozhodnout o nákladech předchozího

soudního exekutora na nového soudního exekutora, který tak má učinit formou příkazu k úhradě nákladů exekuce. Tehdejší vláda České republiky v jinak poměrně obsáhlé důvodové zprávě ke svému návrhu novely EŘ a dalších zákonů následně provedené zákonem č. 286/2009 Sb. k ustanovení § 44b EŘ pouze konstatovala: „Nově se také doplňuje úprava ohledně nákladů při změně exekutora, kde se navrhuje, aby o dosud vzniklých nákladech exekuce rozhodoval nově pověřený exekutor.“³ Je tedy patrné, že se ani návrhatele zákona, ani zákonodárce otázkou procedury rozhodování o nákladech předchozího soudního exekutora dopodrobna nezabývali a pokládali stanovení formy rozhodování příkazem k úhradě nákladů exekuce za dostatečné.

Ani při příležitosti novelizace § 44b EŘ (a dalších zákonů) provedené zákonem č. 396/2012 Sb. nedala tehdejší vláda České republiky v důvodové zprávě k návrhu zákona mnoho vodítek, jak při rozhodování o nákladech předchozího soudního exekutora postupovat, nad rámec toho, co je uvedeno v samotné právní úpravě. Primárně šlo o zavedení možnosti provést změnu exekutora konsenzuálně bez zásahu soudu, a to za účelem odlehčení exekučním soudům od administrativy.⁴ Mohlo by se přitom zdát, že nové ustanovení § 44b odst. 5 EŘ dává určitý návod, jak o nákladech předchozího exekutora rozhodovat, avšak reálně se jedná o pouhé vyčlenění právní úpravy rozhodování o nákladech vzniklých v souvislosti se změnou exekutora do samostatného odstavce, čímž dal zákonodárce najevo, že tyto náklady nemá nést povinný, neboť je nezpůsobil.⁵

Proces rozhodování o nákladech vzniklých soudnímu exekutorovi v souvislosti se změnou exekutora (tedy například o nákladech souvisejících s doručením spisu a předáním zajištěných movitých věcí novému soudnímu exekutorovi) je především třeba důsledně odlišovat od rozhodování o nákladech exekuce předchozího soudního exekutora,⁶ o kterém je řeč v této práci. V prvé řadě na rozdíl od nákladů exekuce předchozího exekutora podle mého názoru není soudní exekutor přebírající exekuci povinen vždy rozhodovat též o nákladech, které vznikly předchozímu soudnímu exekutorovi v souvislosti se změnou exekutora.⁷ Ustanovení § 44b odst. 5 EŘ ani žádné jiné ustanovení právního předpisu tuto povinnost

² Na tomto místě je vhodné zmínit fakt, že v novele EŘ provedené zákonem č. 396/2012 Sb. byl pro ustanovení § 44b uplatněn princip nepravé retroaktivity, a novelizované znění tohoto ustanovení se tedy s účinností od 1. 1. 2013 aplikuje na všechny probíhající exekuce, viz čl. IV. – přechodná ustanovení zákona č. 396/2012 Sb.

³ Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2009 Sb., Sněmovní tisk, 2009, 804/0.

⁴ KORBEL, F., PRUDÍKOVÁ, D. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*, 2013, č. 1, s. 1–12. ISSN 1210-6410.

⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 396/2012 Sb., Sněmovní tisk, 2012, 537/0, 1/4.

⁶ Usnesení Krajského soudu v Praze sp. zn. 17 Co 379/2015 ze dne 24. 4. 2015.

⁷ Srov. MIKULÁŠKOVÁ, J. Náklady původního exekutora hrazené oprávněným při změně exekutora. *Komorní listy*. 02/2016. Praha: Exekutorská komora ČR, 2017, s. 23–26. MK E 19153.

novému exekutorovi neurčuje, stejně jako nestanovuje žádnou formu takového rozhodnutí, a je tedy třeba aplikovat ustanovení § 55b odst. 2 EŘ a rozhodovat formou usnesení. Lze tedy konstatovat, že rozhodnutí o nákladech předchozího soudního exekutora vzniklých v souvislosti se změnou exekutora nový soudní exekutor vydá pouze tehdy, navrhne-li to předchozí soudní exekutor, a to samostatným usnesením za použití obecných pravidel rozhodování o nákladech řízení,⁸ nikoliv dle pravidel stanovených v § 87 EŘ postupem dle § 88 EŘ. Nelze tedy užít formy rozhodnutí příkazem k úhradě nákladů exekuce, neboť náklady vzniklé v souvislosti se změnou exekutora nespádají do zákonné definice nákladů exekuce v § 87 odst. 1 EŘ.⁹ Nelze též pominout skutečnost, že ustanovení § 87 odst. 3 EŘ ve spojení s ustanovením § 88 odst. 1 EŘ vůbec nepředpokládá, že by v příkazu k úhradě nákladů exekuce mohla být stanovena povinnost uhradit náklady exekuce oprávněnému.¹⁰

Autorský kolektiv vedený Martinou Kasíkovou se zmiňuje ještě o možnosti ve výjimečných případech, kdy ke změně exekutora dojde zaviněním oprávněného, uvažovat o přiměřeném použití § 89 EŘ ve vztahu k nákladům předchozího soudního exekutora, přičemž k takovému rozhodnutí má být oprávněn výhradně soud, neboť nový soudní exekutor nemá pravomoc ke stanovení a vymáhání nákladů vůči oprávněnému.¹¹ Osobně si však předjímané usnesení soudu nedokážu v praxi představit, a to zejména v případě, že ke změně exekutora dojde konsenzuálně postupem dle § 44b odst. 1 EŘ zcela bez zásahu soudu. Zůstává otázkou, zda se odkazovaná možnost nevztahovala spíše jen k právní úpravě účinné do 31. 10. 2009.

Lze uzavřít, že ani v rámci novely EŘ účinné od 1. 1. 2013 nedošlo k žádnému zásadnímu upřesnění právní úpravy rozhodování o nákladech exekuce předchozího soudního exekutora, a je tedy možné tuto právní úpravu analyzovat a zhodnotit souhrnně.

2. Slabiny právní úpravy a možnosti, jak se s nimi v praxi vyrovnat

Právní úprava rozhodování o nákladech předchozího soudního exekutora, tedy § 44b odst. 4 EŘ, pracuje s legislativními odkazy, jmenovitě jednak na formu rozhodnutí, tj. příkazem k úhradě nákladů exekuce, a jednak

na způsob stanovení odměny předchozího soudního exekutora, tj. tak, jako by došlo k zastavení exekuce. Při rozhodování je tedy třeba zvolit formu rozhodnutí podle § 88 EŘ a složení a výši nároku předchozího soudního exekutora posoudit s využitím příslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, (dále jen „vyhláška“), přičemž pokud jde o odměnu předchozího soudního exekutora, je třeba ji určit zásadně podle ustanovení § 11 odst. 2 a 3 vyhlášky. O dalších nákladech exekuce předchozího soudního exekutora uvedených v § 87 odst. 1 EŘ, tedy o jeho hotových výdajích, náhradách za ztrátu času a za doručení písemností, odměně a náhradě správce závodu a případně DPH, není v § 44b odst. 4 EŘ stanoveno žádné speciální pravidlo, proto se o těchto nákladech exekuce rozhoduje shodně jako při rozhodování soudního exekutora o jeho vlastních nákladech exekuce, tedy dle § 13 až 15 vyhlášky.¹² Mohlo by se tedy zdát, že o formě a obsahu rozhodnutí o nákladech exekuce předchozího soudního exekutora žádné pochyby nejsou. V praxi se ovšem ukazuje, že tomu tak není, a to jak ohledně volby správné formy rozhodnutí, tak ohledně jeho obsahu, jmenovitě způsobu určení odměny a dalších nákladů předchozího soudního exekutora.

2.1 Otázka formy rozhodnutí

Současný postoj judikatury Nejvyššího soudu je takový, že rozhodnutí, jímž soudní exekutor určuje náklady exekuce pro účely jejich vymožení, tedy příkaz k úhradě nákladů exekuce, je *prováděním exekuce*, nikoliv například pouze jejím nařízením.¹³ S tím jsou ovšem spojena jistá omezení vyplývající z ustanovení § 47 odst. 7 a § 54 odst. 2 EŘ, což typicky u omezení daného ustanovením § 109 odst. 1 písm. c) zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), na které odkazuje § 47 odst. 7 EŘ, tj. že v průběhu insolvenčního řízení vedeného s povinným exekucí *nelze provést*, znamená pro rozhodování o nákladech exekuce předchozího soudního exekutora zásadní omezení. Pakliže ve světle výše odkazované judikatury Nejvyššího soudu je třeba vydání příkazu k úhradě nákladů exekuce považovat za úkon provedení exekuce, znamená to v podstatě nemožnost rozhodnout o nákladech exekuce předchozího soudního exekutora postupem podle § 44b odst. 4 EŘ, dokud nebude insolvenční řízení vedené s povinným skončeno. S ohledem na skutečnost, že je úpadek povinného často řešen oddlužením s vyhlídkou osvobození

⁸ § 142 a násl. zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu.

⁹ Viz například usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 24 Co 751/2017 ze dne 23. 5. 2017.

¹⁰ Za výjimku z uvedeného pravidla, ač dle mého značně nesystémovou, je třeba považovat příkaz k úhradě nákladů exekuce předpokládaný v § 73a odst. 8 EŘ, vydávaný ve zvláštním exekučním řízení ke zřízení zástavního práva na nemovitých věcech povinného.

¹¹ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 318. ISBN 978-80-7400-630-2.

¹² Tamtéž, s. 317–318.

¹³ Například rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 ICdo 5/2014 ze dne 22. 12. 2015.

povinného od placení pohledávek¹⁴ a po přiznání tohoto osvobození je většinou dán i důvod k zastavení exekuce, vyčkávání s vydáním příkazu k úhradě nákladů exekuce dle § 44b odst. 4 EŘ až na skončení insolvenčního řízení často postrádá smysl.

Nabízí se jistě otázka, proč by mělo docházet ke změně exekutora zrovna v době, kdy je proti povinnému vedeno insolvenční řízení a exekuci nelze provádět. V praxi se ovšem lze setkat i s „hromadnými“ změnami exekutora, typicky v případě neshod oprávněného vymáhajícího větší množství pohledávek a předchozího soudního exekutora, který tyto pohledávky vymáhal a který následně dal souhlas s převzetím exekucí novým soudním exekutorem, což s sebou přináší mimo jiné povinnost nového soudního exekutora rozhodnout o nákladech exekuce předchozího soudního exekutora i v exekucích, kde se změna exekutora bez znalosti širších okolností zdá být bezpředmětná.

Praktické řešení výše nastíněné situace může spočívat ve výkladu ustanovení § 47 odst. 7 EŘ tak, že nový soudní exekutor, pokud tak již neučinil předchozí soudní exekutor, rozhodne o nákladech exekuce předchozího soudního exekutora formou usnesení o vydání vymoženého plnění insolvenčnímu správci *po odpočtu nákladů exekuce*. V takovém případě lze, podle mého názoru, dané usnesení pokládat za procesní úkon, který fakticky konzumuje smysl, obsah i účinky příkazu k úhradě nákladů exekuce dle § 44b odst. 4 EŘ, pokud obsahuje přesné vyčíslení nákladů exekuce, které si z plnění vymoženého před předáním exekuce novému soudnímu exekutorovi má předchozí soudní exekutor ponechat.

Daleko spornější se mi jeví situace, kdy v době po převzetí exekuce novým soudním exekutorem, než je vydán příkaz k úhradě nákladů exekuce dle § 44b odst. 4 EŘ, je daná exekuce zastavena, popřípadě nastanou podmínky pro zastavení exekuce a nový soudní exekutor učiní procesní kroky směřující k zastavení exekuce.¹⁵ Dojde-li totiž k zastavení exekuce, o nákladech exekuce se již nerozhoduje příkazem k úhradě nákladů exekuce dle ustanovení § 88 EŘ, nýbrž podle ustanovení § 89 EŘ, kde není forma rozhodnutí přímo stanovena, což opět s odkazem na ustanovení § 55b odst. 2 EŘ znamená povinnost rozhodovat usnesením. Na tomto místě je navíc potřeba zdůraznit, že zastavením exekuce zanikají účinky všech dosud vydaných příkazů k úhradě nákladů exekuce,¹⁶ tudíž ani vydání příkazu k úhradě nákladů exekuce dle § 44b odst. 4 EŘ ještě před rozhodnutím o zastavení exekuce v podstatě nic neřeší. Domnívám se tedy, že

v případě zastavení exekuce nelze než o nákladech předchozího soudního exekutora rozhodnout v rámci usnesení o zastavení exekuce, a to jak v případě, kdy o zastavení exekuce rozhoduje soudní exekutor (tj. za souhlasu účastníků), tak v případě, kdy exekuci zastavuje exekuční soud. Je ovšem namístě uvést, že ne všechny exekuční soudy tento názor sdílejí, viz například názor Okresního soudu v Mostě:

„Soud dále sděluje, že není oprávněn rozhodnout o nákladech předchozího exekutora, neboť toto právo přísluší výslovně dle § 44b odst. 4 ex. řádu novému soudnímu exekutorovi. Byť exekuce byla pravomocně zastavena a zaniklo tak oprávnění soudního exekutora k vedení exekuce, je soud toho názoru, že pojem vedení exekuce není možno vykládat extenzivně, ale naopak se vztahuje zejména na nemožnost provádět fakticky exekuci, tedy typicky ji provádět způsoby uvedenými v § 59 ex. řádu, zejména tedy pátrat po majetku povinného a postihovat jej. Ostatně nikoli zřídka dochází k situaci, že následně po pravomocném zastavení exekuce dochází k vracení různých přeplatků, provádění vyúčtování s ohledem na později došlá plnění či vyrozumívání 3. osob o ukončení exekuce apod. Soud je proto názoru, že i v tomto případě je soudní exekutor oprávněn rozhodnout o nákladech předchozího exekutora, a to i po zastavení exekuce, neboť tímto rozhodnutím nijak nemůže dojít ke zvýšení celkových nákladů exekuce, ale de facto se tímto rozhodnutím stanovuje podíl původního exekutora na celkových nákladech exekuce. Povinný ani oprávněný tímto rozhodnutím nebudou nijak dotčeni, jedná se pouze o vztah mezi 2 exekutory. Soud tedy neshledal důvod nerespektovat posloupnost rozhodování stanovenou exekučním řádem.“¹⁷

Citovaný názor exekučního soudu lze shrnout tak, že soud pokládá rozhodnutí nového soudního exekutora dle § 44b odst. 4 EŘ o nákladech exekuce předchozího soudního exekutora nikoliv za vedení exekuce, nýbrž za úkon spíše administrativního charakteru, který je možné provést i poté, co zaniklo oprávnění nového soudního exekutora k vedení exekuce dle § 51 písm. b) EŘ. Byť by v praxi přinášel určité zjednodušení, citovaný právní názor Okresního soudu v Mostě jako exekučního soudu nepokládám za správný, neboť rozhodnutí o nákladech předchozího soudního exekutora staví do pozice procesního úkonu *sui generis*, na který se nevztahují obecná pravidla pro vedení exekuce, což zjevně nebylo záměrem zákonodárce, nemluvě o tom, že soud patrně vůbec nepočítá s možností, že povinnost k úhradě nákladů exekuce při zastavení exekuce může být uložena i oprávněnému, což by možnost použití formy příkazu k úhradě nákladů exekuce vyloučilo zcela, neboť v příkazu k úhradě nákladů exekuce lze stanovit povinnost uhradit náklady exekuce výhradně povinnému.¹⁸

¹⁴ § 414 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

¹⁵ § 55 odst. 4 EŘ, popřípadě § 55 odst. 3 EŘ ve znění účinném do 31. 12. 2012.

¹⁶ KAŠÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 608. ISBN 978-80-7400-630-2.

¹⁷ Pokyn k dalšímu postupu Okresního soudu v Mostě sp. zn. 21 Nc 5526/2005 ze dne 2. 5. 2017.

¹⁸ K tomu blíže viz kapitola I. a poznámka pod čarou č. 10.

2.2 Otázka výše nákladů exekuce a jejich dělení mezi soudní exekutory

Stávající právní úprava rozhodování o nákladech předchozího soudního exekutora nedává jasnou odpověď na otázky, jak naložit s pravomocnými rozhodnutími o nákladech exekuce, které již před převzetím exekuce novým soudním exekutorem vydal předchozí soudní exekutor, a dále kterému ze soudních exekutorů náleží nárok na minimální odměnu¹⁹ a paušální hotové výdaje²⁰, pokud jsou takto nárokovány.

Lze konstatovat, že na otázku, jak naložit s rozhodnutími předchozího soudního exekutora o jeho nákladech exekuce, dává uspokojivou odpověď komentářová literatura. Autorský kolektiv vedený Martinou Kasíkovou dospěl k závěru, že po změně exekutora účinky rozhodnutí původního soudního exekutora zůstávají sice zachovány, avšak je třeba pamatovat na skutečnost, že o odměně předchozího soudního exekutora musí být rozhodnuto vždy novým příkazem k úhradě nákladů exekuce, neboť změnou soudního exekutora došlo zároveň ke změně způsobu jejího výpočtu.²¹ Byl-li tedy předchozím soudním exekutorem vydán příkaz k úhradě nákladů exekuce, nový exekutor na základě něho může vymáhat jím stanovené náklady předchozího soudního exekutora s výjimkou odměny, kterou je nutné stanovit opětovně, neboť je při této příležitosti stanovována dle jiného ustanovení vyhlášky (§ 11 odst. 2 a 3), než které použil předchozí soudní exekutor (§ 6). K tomuto názoru se přiklání mimo jiné i řada exekučních soudů.²² Při tomto rozhodování by měl nový exekutor, než přistoupí k výpočtu základu pro určení odměny a následnému stanovení odměny samotné, také posuzovat zavinění předchozího soudního exekutora ve vztahu k důvodům, pro které došlo ke změně exekutora. Dle ustanovení § 11 odst. 5 vyhlášky totiž existuje možnost v případě, že by bylo shledáno zavinění na straně předchozího soudního exekutora, mu nárok na

odměnu nepřiznat vůbec.²³ V praxi by se mohlo jednat patrně o případy bezdůvodné pasivity předchozího soudního exekutora při provádění exekuce.

Výše uvedený postup, ač široce přijímaný, má však poměrně zásadní slabinu. Jelikož ustanovení § 11 odst. 2 vyhlášky stanovuje předchozímu soudnímu exekutorovi nárok na odměnu minimálně 3 000 Kč, respektive 2 000 Kč v exekucích zahájených od 1. 4. 2017, tedy stejně jako ustanovení § 6 odst. 3 vyhlášky, a ustanovení § 11 odst. 3 vyhlášky odkazuje na postup při stanovení odměny dle § 6 vyhlášky, měla by odměna předchozího soudního exekutora, o které již sám dříve rozhodl a nyní o ní nový soudní exekutor rozhoduje opětovně, být shodná. V praxi se však může velmi snadno stát, že nový soudní exekutor dospěje k jinému závěru, tj. že předchozímu soudnímu exekutorovi přizná nárok na odměnu v jiné výši, než kterou si předchozí soudní exekutor sám stanovil ve vlastním, dřívějším příkazu k úhradě nákladů exekuce. Pokud předchozí soudní exekutor vyplatil oprávněnému vymoženému plnění po odpočtu nákladů exekuce, které si sám stanovil, přiznání vyšší odměny v příkazu nového soudního exekutora k úhradě nákladů exekuce dle § 44b odst. 4 EŘ znamená, že předchozí soudní exekutor vyplatil oprávněnému více, než mu náleželo. Situaci však lze zhojit vymožením zbylé části odměny předchozího soudního exekutora novým soudním exekutorem. Problematictější je situace, kdy je předchozímu soudnímu exekutorovi přiznána v rámci příkazu k úhradě nákladů exekuce dle § 44b odst. 4 EŘ odměna nižší, než kterou si předchozí soudní exekutor dříve sám pravomocně stanovil. V takovém případě totiž předchozí soudní exekutor disponuje s odměnou, na kterou sice měl pravomocně přiznaný nárok, ale novým rozhodnutím o jeho odměně tento nárok částečně či zcela zanikl. Domnívám se proto, že opětovné rozhodování o odměně předchozího soudního exekutora, ač v souladu s komentářovou literaturou a ustálenou judikaturou, může mít dalekosáhlé následky v podobě narušení principu právní jistoty a legitimního očekávání a rozporu se zásadou nabytých práv (*iura questia*), a to nejen pro samotného předchozího soudního exekutora. Jedná se typicky o situaci, kdy předchozí soudní exekutor provedl rozvrh výtěžku z dražby majetku povinného, ze kterého svou pravomocně stanovenou pohledávku na nákladech exekuce uspokojil, a tím byla ponížena míra uspokojení dalších přihlášených pohledávek.

Je tedy namístě zde zapochybovat o správnosti obecně přijímaného názoru, že o odměně předchozího soudního exekutora je vždy nezbytně nutné rozhodovat opětovně, i když už byla předchozím soudním exekutorem pravomocně stanovena. Jako mnohem vhodnější by se jevil pravomocná rozhodnutí předchozího soudního exekutora

¹⁹ § 6 odst. 3 a § 11 odst. 2 vyhlášky.

²⁰ § 13 odst. 1 vyhlášky.

²¹ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 318. ISBN 978-80-7400-630-2.

²² Z usnesení Okresního soudu v České Lípě č. j. 37Nc 4782/2008-47 ze dne 16. 2. 2017: „V příkazu k úhradě nákladů exekuce dle § 44b odst. 4 EŘ tak musí být rozhodnuto o celé odměně předchozího soudního exekutora, a to případně i opětovně, pokud o ní předchozí soudní exekutor již dříve rozhodl, jelikož je odměna stanovována podle odlišného ustanovení vyhlášky č. 330/2001 Sb. Předchozí soudní exekutor si odměnu přiznával dle ust. § 6 vyhlášky, avšak jeho pověření k provedení exekuce zaniklo a tím pádem je třeba mu odměnu přiznávat nově dle ust. § 11 odst. 2 a 3 vyhlášky. V napadeném příkazu k úhradě nákladů exekuce soudní exekutor o celé odměně předchozího soudního exekutora rozhodl výroky II. a V. O dalších nákladech předchozího soudního exekutora dle ust. § 13 a násl. vyhlášky však není třeba opětovně rozhodovat.“

Obdobně například usnesení Okresního soudu ve Frýdku-Místku č. j. 29 Nc 6728/2005-118 ze dne 8. 11. 2016 či usnesení Okresního soudu v Mělníku č. j. 10 Nc 2729/2005-69 ze dne 17. 8. 2016.

²³ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 948. ISBN 978-80-7400-630-2.

o nákladech exekuce pokládat za neměnná (s výhradou jejich zrušení či zániku jejich účinků při zastavení exekuce) a o jimi přiznaných nárocích na odměnu předchozího soudního exekutora již v příkazu k úhradě nákladů exekuce dle § 44b odst. 4 EŘ opětovně nerozhodovat s odkazem buď na překážku věci rozhodnuté,²⁴ nebo na výše zmíněné právní zásady, popřípadě rozhodovat s přímým odkazem na pravomocné rozhodnutí předchozího soudního exekutora.

K výše nastíněné otázce dělení nároku předchozího soudního exekutora a nového soudního exekutora na tzv. minimální odměnu ve výši 3 000 Kč (či 2 000 Kč v exekucích zahájených od 1. 4. 2017) dle § 6 odst. 3, respektive § 11 odst. 2 vyhlášky a úhradu paušálních hotových výdajů ve výši 3 500 Kč dle ustanovení § 13 odst. 1 vyhlášky je třeba uvést, že publikované názory autorského kolektivu Martiny Kasíkové jsou poněkud protichůdné. V první řadě ve shodě s odkazovanou judikaturou²⁵ Kasíková a kol. tvrdí, že celková výše nákladů exekuce předchozího soudního exekutora nesmí být v důsledku změny exekutora pro povinného vyšší, než by byla, pokud by exekuci nadále prováděl předchozí soudní exekutor,²⁶ avšak zároveň v komentáři k § 11 odst. 2 vyhlášky uvádí, že toto ustanovení nijak nezohledňuje rozsah úkonů, které provedl v exekuci předchozí soudní exekutor, a že určení nákladů exekuce podle § 11 odst. 2 vyhlášky zvyšuje celkovou částku nákladů exekuce, protože nový soudní exekutor má rovněž právo na náhradu nákladů exekuce, přičemž účastník, kterému je povinnost k úhradě nákladů stanovena, může požadovat náhradu škody na osobě, která zvýšení nákladů exekuce způsobila.²⁷ Osobně zastávám spíše prvně jmenovaný právní názor, jelikož i z obecné zásady procesní ekonomie plyne povinnost šetřit práva účastníků řízení, a v případě, že jak předchozímu, tak novému soudnímu exekutorovi nevznikl nárok na odměnu vyšší než 3 000 Kč, respektive 2 000 Kč v exekucích zahájených od 1. 4. 2017 a ani jeden z nich nevynaložil hotové výdaje převyšující polovinu paušální částky 3 500 Kč, je namístě tyto položky mezi oba soudní exekutory spravedlivě rozdělit.²⁸

²⁴ § 159a odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, za použití § 52 odst. 1 EŘ.

²⁵ Usnesení Krajského soudu v Praze sp. zn. 17 Co 379/2015 ze dne 24. 4. 2015.

²⁶ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 318. ISBN 978-80-7400-630-2.

²⁷ Tamtéž, s. 947.

²⁸ Viz například usnesení Okresního soudu v Mostě č. j. 21 Nc 8111/2004-30 ze dne 5. 12. 2016: „*Soud na základě shora uvedeného dospěl k závěru, že postup soudního exekutora (tedy podělení paušální částky hotových výdajů 3 500 Kč rovným dílem mezi exekutory) je spravedlivý. [...] Tímto postupem nedojde ani k navýšení celkové částky hotových výdajů pro povinné. Samozřejmě tento postup je možný pouze za situace, kdy nejsou předchozím exekutorem prokázány a doloženy skutečně hotové výdaje ve výši přesahující přiznanou část paušálních hotových výdajů 1 750 Kč.*“

Podrobnější rozbor zasluhuje ještě procesní situace, kdy před novým soudním exekutorem přebíranou exekuci vedlo více předchozích soudních exekutorů. Výskyt takové situace v praxi je samozřejmě spíše výjimečný a postup při rozhodování o nákladech exekuce předchozích soudních exekutorů se v zásadě nijak neliší od výše popsaného, včetně nastíněných možností vypořádání se s různými procesními úskalími. Zaměřím se zde proto raději na specifický problém vznikající v praxi mnohem častěji, a to na situaci, kdy je novým soudním exekutorem přebírána exekuce od předchozího soudního exekutora, který obsadil po svém předchůdci daný exekutorský úřad. Zatímco nepanuje jakákoliv pochybnost o tom, že předchozí soudní exekutor je účastníkem řízení o svých nákladech exekuce, a má tedy mj. právo na doručení rozhodnutí o svých nákladech exekuce a podání opravného prostředku proti takovému rozhodnutí,²⁹ o postavení předchůdce předchozího soudního exekutora v exekutorském úřadu, tedy bývalého soudního exekutora, který v minulosti danou exekuci sice vedl, ale následně přestal vykonávat funkci soudního exekutora a jeho původní exekutorský úřad byl obsazen jinou osobou, mohou panovat pochybnosti, zvláště když tento bývalý soudní exekutor rovněž může mít zájem na výsledku řízení o nákladech předchozího soudního exekutora, a to zdaleka nejen ze zvědavosti.

Můj postoj k popsané otázce je takový, že byl-li původně pověřen vedením exekuce soudní exekutor konkrétního exekutorského úřadu, musí být novým soudním exekutorem rozhodováno o nákladech soudního exekutora tohoto exekutorského úřadu. Fakt, že v průběhu exekuce došlo ke změně osoby v čele daného exekutorského úřadu, není pro rozhodování o nákladech předchozího soudního exekutora rozhodující. Při změně osoby v čele exekutorského úřadu totiž existuje zákonná povinnost uzavřít po převzetí úřadu dohodu o podílu na odměně mezi odstupujícím a nastupujícím exekutorem. Pakliže taková dohoda uzavřena není, určí podíly na odměně svým rozhodnutím Exekutorská komora České republiky.³⁰ Domnívám se tedy, že nová osoba v čele exekutorského úřadu má plynule navázat na končícího exekutora a vypořádání mezi předchozím soudním exekutorem a jeho předchůdcem v úřadu je pouze jejich soukromou záležitostí, do které nový soudní exekutor nemůže jakkoliv zasahovat v rámci rozhodovací činnosti dle § 44b odst. 4 EŘ, potažmo ani při rozhodování o nákladech

Obdobně usnesení Okresního soudu v Opavě č. j. 35 Nc 1229/2007-79 ze dne 18. 11. 2016: „*Jestliže tedy soudní exekutor podle zásad ekonomie řízení a spravedlivého uspořádání práv a povinností rozhodl o rozdělení tzv. minimální odměny 3 000 Kč (viz ustanovení § 6 odst. 3 a § 11 odst. 2 vyhlášky č. 330/2001 Sb.) a paušálních výdajů ve výši 3 500 Kč (§ 13 odst. 1 vyhlášky) mezi předchozího a nového exekutora na polovinu, postupoval správně v souladu se shora citovanými principy a ustanoveními exekučního tarifu.*“

²⁹ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 318. ISBN 978-80-7400-630-2.

³⁰ Blíže viz § 15 odst. 6 EŘ.

předchozího soudního exekutora podle jiných ustanovení EŘ. Své stanovisko opírám především o usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3748/13 ze dne 5. 3. 2015. Ústavní soud tu vyslovil názor, že odvolaný soudní exekutor není aktivně legitimován k podání námitek proti příkazu nového soudního exekutora k úhradě nákladů exekuce dle § 44b odst. 4 EŘ, neboť jeho odvoláním z funkce přešlo oprávnění vykonávat činnost exekutorského úřadu na jeho ustanoveného zástupce a právě ten měl právo jeho jménem podat proti uvedenému příkazu k úhradě nákladů exekuce námítka.³¹

Ve shodě s názorem řady exekučních soudů jsem přesvědčen o tom, že ani v případech, kdy předchozí soudní exekutor nastoupil do úřadu bývalého soudního exekutora nikoliv jen jako jeho zástupce, nýbrž jako nově jmenovaný soudní exekutor, není namístě v rámci rozhodování o nákladech předchozího soudního exekutora přiznávat část těchto nákladů adresně předchozímu soudnímu exekutorovi a část jeho předchůdci v úřadu podle toho, který z nich se jak dlouho či s jakým úspěchem podílel na provádění exekuce.³² Lze však logicky argumentovat i opačně, a to zejména tím, že bývalý soudní exekutor daného exekutorského úřadu může mít skutečný zájem na tom, jak velkou odměnu nový soudní exekutor přizná předchozímu soudnímu exekutorovi, o kterou se s ním bývalý soudní exekutor dělí dle uzavřené dohody dle § 15 odst. 6 EŘ. Přiznání aktivní legitimace k podání opravného prostředku proti rozhodnutí nového soudního exekutora o nákladech exekuce vzniklých před převzetím exekuce jménem předchozího soudního exekutora i jeho předchůdci v úřadu by však mohlo vést až k absurdní situaci, kdy jak aktuálně úřadující předchozí soudní exekutor, tak jeho předchůdce v úřadu budou oba rozhodnutí nového soudního exekutora rozporovat a domáhat se každý odlišného rozhodnutí jménem toho samého účastníka. Jedinou myslitelnou možností by tak bylo přiznat předchůdci předchozího soudního exekutora v úřadu postavení samostatného účastníka, k té se ale Ústavní soud ve výše citovaném usnesení vyjádřil jednoznačně negativně.³³ V tomto

směru lze odkázat také na názor Okresního soudu v Mělníku, že dohoda či rozhodnutí Exekutorské komory České republiky o podílu na odměně se nesmí nijak promítnout do vztahu nového exekutora k účastníkům řízení, neboť nárok na podíl na odměně je majetkovým nárokem mezi předchozím soudním exekutorem a jeho předchůdcem v úřadu navzájem, a nikoliv veřejným subjektivním právem.³⁴ Nezbývá tedy než odkázat bývalého soudního exekutora jako předchůdce předchozího soudního exekutora v exekutorském úřadu, aby se obrátil na občanskoprávní soud, domnívá-li se, že mu jeho nástupce v exekutorském úřadu v postavení předchozího soudního exekutora způsobil škodu tím, že po změně exekutora nedostatečně hájil právo na úhradu nákladů exekuce při příležitosti rozhodování nového soudního exekutora o těchto nákladech, ze kterých má bývalý soudní exekutor nárok na podíl podle dohody dle § 15 odst. 6 EŘ.

Závěr

Stávající právní úprava rozhodování o nákladech předchozího soudního exekutora po změně exekutora provádějícího exekuci má jistě problém už v tom, že je ustanovení § 44b odst. 4 EŘ příliš stručné a blíže nerozvádí například to, jak má řízení o určení výše nákladů předchozího soudního exekutora probíhat či kdo vlastně je jeho účastníkem a kdo nikoliv, avšak výkladem příslušných právních norem lze poměrně snadno dospět k odpovědím na tyto otázky, přičemž aktuální judikaturu exekučních i jim instančně nadřízených soudů k této problematice lze označit za víceméně konstantní. Judikatura je v zásadě ustálená i ohledně nutnosti rozhodovat o odměně předchozího soudního exekutora vždy opětovně, bez ohledu na jeho dřívější pravomocná rozhodnutí, což ovšem nepokládám za šťastné řešení z důvodu častého rozporu s principem právní jistoty. Osobně však největší problém stávající právní úpravy rozhodování o nákladech předchozího soudního exekutora spatřuji spíše v tom, že zákonodárce při příležitosti zákonné delegace rozhodování o nákladech exekuce předchozího soudního exekutora na nového soudního exekutora vůbec nepočítal se situacemi, kdy nebude z různých procesních důvodů možné o nákladech předchozího exekutora rozhodovat příkazem k úhradě nákladů exekuce, nehledě na skutečnost, že ne vždy je o nákladech exekuce oprávněn rozhodovat soudní exekutor. Zejména při nutnosti rozhodování o nákladech exekuce dle § 46 odst. 7 EŘ v rámci usnesení o vydání vymoženého plnění a dle ustanovení § 89 EŘ v rámci usnesení o zastavení exekuce je nový soudní exekutor nucen čelit otázkám, zda je vůbec oprávněn o nákladech předchozího soudního exekutora rozhodovat, jakou formou a podle jakých pravidel, přičemž se stále nemůže opřít ani o ustálenou judikaturu.

³¹ Usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3748/13 ze dne 5. 3. 2015.

³² Viz například usnesení OS Náchod č. j. Nc 5395/2005-83: „Nový exekutor při rozhodování dle § 44b e. ř. nemá žádnou zákonnou oporu, aby při rozhodování o nákladech, které vznikly v době, kdy exekuce byla vedena u jiného exekutorského úřadu, zasahoval do vztahů odvíjejících se od vzájemného vypořádání nároků mezi osobami, jež se střídaly v čele předchozího exekutorského úřadu. Proto nový exekutor nepochybil, když náklady vzniklé v době vedení exekuce u předchozího exekutorského úřadu určil bez ohledu na personální změny na onom úřadu.“ Obdobně například usnesení OS Česká Lípa č. j. 37Nc 4782/2008-47.

³³ Usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3748/13 ze dne 5. 3. 2015. Obdobně také usnesení OS Teplice č. j. 14 Nc 9103/2005-136: „Pro rozhodnutí o nákladech exekuce dle § 44b odst. 4 e. ř. je podstatná výše dosud v exekuci vymoženého plnění bez ohledu na to, zda v mezidobí nastala změna v obsazení exekutorského úřadu z jiných zákonných důvodů. Jak plyne ze samotného textu zákona, určuje se odměna soudního exekutora. Dle názoru soudu není možné, aby v příkaze k úhradě nákladů exekuce bylo rozhodováno o odměně fyzické osoby, která již funkci soudního exekutora nevykonává.“

³⁴ Usnesení Okresního soudu v Mělníku č. j. 10 Nc 2729/2005-69 ze dne 17. 8. 2016.

Z JUDIKATURY ÚSTAVNÍHO SOUDU

Mgr. Ing. Lucie Mikmeková
asistentka soudce Ústavního soudu

Stanovení splatnosti závazku vs. hmotněprávní podmínka

Usnesení sp. zn. II. ÚS 3232/17 ze dne 9. 1. 2018

§ 43 exekučního řádu

§ 262 o. s. ř.

Stěžovatel nesouhlasil se závěrem odvolacího soudu, že závazek stěžovatele zaplatit žalobci částku 35 000 Kč obsažený v soudem schváleném smíru uvozený slovy „do 30 dnů od doručení nově vystavené faktury na tuto částku s dodacím listem žalovanému“ není podmínkou hmotného práva, nýbrž jde o podmínku procesní, představující stanovení splatnosti závazku. Od svého odlišného názoru (že jde o podmínku hmotného práva) pak odvíjel úvahu vycházející z § 43 odst. 2 exekučního řádu, popřípadě z § 262 odst. 2 o. s. ř., že k potvrzení o vykonatelnosti rozhodnutí je třeba připojit listinu vydanou nebo ověřenou státním orgánem nebo notářem, z níž je patrné, že se splnila podmínka, že oprávněný splnil svou vzájemnou povinnost, popřípadě je připraven ji splnit, nebo že nastal doložený čas. Ústavní soud nicméně shledal výklad provedený odvolacím soudem, že jde pouze o stanovení splatnosti závazku, a nikoliv o hmotněprávní podmínku, ústavně konformní.

Ke způsobilosti právnické osoby jednat před soudem podle § 21 o. s. ř.

Nález sp. zn. IV. ÚS 3172/17 ze dne 1. 2. 2018

§ 21 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Odvolací soud založil své rozhodnutí na chybném úsudku, že stěžovatelčin návrh na předběžné opatření je vadný, protože na něm absentuje druhý podpis dalšího člena hromadného statutárního orgánu tak, jak vyplývá ze zápisu z veřejného rejstříku společnosti. Tento závěr je však extrémně vadný, protože z ustanovení § 21 odst. 1 písm. a) o. s. ř. vyplývá, že za právnickou osobu jedná předseda statutárního orgánu, což v posuzovaném případě bylo splněno.

Prokazování splnění vzájemné povinnosti

Usnesení sp. zn. II. ÚS 1944/17 ze dne 6. 2. 2018

§ 43 exekučního řádu
§ 262 o. s. ř.

Stěžovatel v ústavní stížnosti nesouhlasil s názorem vysloveným v ústavní stížnosti napadených rozhodnutích o tom, že není třeba v případě, kdy je splnění povinnosti jedné strany vázáno na splnění povinnosti druhé strany, prokazovat řádnost splnění, respektive připravenost k řádnému splnění vzájemné povinnosti. S touto námitkou se poměrně podrobně vypořádal krajský soud, který mj. s poukazem na § 43 exekučního řádu a usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 1524/2008 ze dne 14. 7. 2008 dovedl, že není namístě trvat na tom, aby oprávnění prokázali řádné splnění své povinnosti. Otázka posouzení řádnosti splnění vzájemné povinnosti oprávněných nemůže být předmětem exekučního řízení, ale jde o jiný a samostatný hmotněprávní nárok, který je případně třeba uplatnit nově v nalézacím řízení. Proti výše uvedeným závěrům neměl Ústavní soud z ústavněprávního hlediska žádné výhrady.

Oprávnění soudního exekutora k podání ústavní stížnosti, zastavení exekučního řízení pro nesložení přiměřené zálohy na náklady exekuce

Usnesení sp. zn. II. ÚS 1956/17 ze dne 13. 2. 2018

§ 55, § 90 odst. 3 exekučního řádu

Stěžovatel – soudní exekutor nebyl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí vzešlo, nýbrž byl sám oním orgánem veřejné moci, který v prvním stupni rozhodnutí vydal (došlo jím k zastavení exekučního řízení pro nesložení přiměřené zálohy na náklady exekuce), takže osobou aktivně legitimovanou pro podání ústavní stížnosti by být neměl. Ústavní soud nicméně již v minulosti dovedl, že při posuzování aktivní legitimace soudního exekutora je třeba zohlednit jeho skutečné postavení v exekučním řízení, respektive charakter otázky, která je konkrétním rozhodnutím řešena. Ve stanovisku pléna sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06 ze dne 12. 9. 2006 (ST 23/42 SbNU 545), týkajícím se postavení soudního exekutora při rozhodování soudu o náhradě nákladů exekuce, Ústavní soud konstatoval, že „*exekutor má v průběhu exekuce dvojí postavení a jeho charakter se mění. Je totiž třeba odlišovat vlastní exekuční činnost při vymáhání pravomocného rozhodnutí, kdy vystupuje jako veřejný činitel, od jeho postavení při rozhodování soudu o nákladech řízení, kdy je v postavení účastníka řízení*“. Vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí se nepřímou týká i nákladů řízení (je totiž rozdíl, bude-li exekuční řízení zastaveno pro nezaplacení

zálohy na náklady exekuce, nebo z jiného důvodu), považoval Ústavní soud stěžovatele v tomto případě v intencích výše citovaného stanoviska za osobu oprávněnou k podání ústavní stížnosti.

V otázce oprávněnosti požadování zálohy na náklady exekuce bylo odkázáno na nález sp. zn. III. ÚS 298/11 ze dne 10. 11. 2011 (N 192/63 SbNU 225) a nález sp. zn. III. ÚS 2645/11 ze dne 12. 9. 2013 (N 163/70 SbNU 517), v nichž Ústavní soud uložil odvolacím soudům v exekučních věcech, aby se zabývaly smyslem a účelem zálohy na náklady exekuce a posuzovaly, zda exekutor nepostupuje při případném zastavení exekuce pro nesložení zálohy účelově s cílem získat náklady exekuce.

Povinnost vydat do majetkové podstaty úpadce v exekuci vymožené plnění

Usnesení sp. zn. II. ÚS 3365/17 ze dne 13. 2. 2018

§ 46 odst. 7 exekučního řádu
§ 109 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona

V předmětné věci bylo insolvenční řízení zahájeno dne 6. 9. 2011 a stěžovatel (soudní exekutor) prostředky jinak představující exekuci vymožené plnění získal až dne 26. 9. 2011. Exekuce tak nemohla skončit pro vymožení pohledávky, neboť než se tak událo, bylo zahájeno insolvenční řízení a stěžovatel měl povinnost – byť by v dané chvíli ještě nebyl ustanoven insolvenční správce – (posléze) plnění, jež se mu dostalo v mezidobí do dispozice, vydat do majetkové podstaty úpadce a náklady exekuce jako věřitel přihlásit jako pohledávku za dlužnicí. Ostatně až poté, co stěžovatel sporné prostředky získal do své dispozice, věděl, jaké úkony k tomu vedoucí musel učinit, a teprve tehdy by mohl své náklady (i jen s ohledem na náhradu hotových výdajů) vyčíslit a mohl by uzavřít, že byla vymožena jak pohledávka s příslušenstvím, tak náklady exekuce, a že tedy zaniklo jeho pověření k provedení exekuce, a proto musí být zastavena. K tomu už ale kvůli započatému insolvenčnímu řízení dojít nemohlo, a stěžovatel měl tedy postupovat, jak bylo shora uvedeno. Z toho také vyplývá, že stěžovatelovy úvahy o aplikaci institutu bezdůvodného obohacení či úvahy o tom, že vlastně nebyl v postavení exekutora, nýbrž „obyčejného věřitele“, jenž nemusí vydat do majetkové podstaty jemu po právu plněnou pohledávku získanou před zahájením insolvenčního řízení, jsou tak zcela nepřiléhavé. Naopak krajský soud v ústavní stížnosti napadeném rozsudku správně poznamenal, že zjišťováním a započítáváním nákladů exekuce stěžovatel vedl exekuci, a to v situaci, kdy tak pro běžící insolvenční řízení činit již nemohl.

Výjimku z tohoto pravidla částečně představuje ustanovení § 46 odst. 7 exekučního řádu (věta druhá), podle něhož si exekutor smí za plnění, které již vymohl – to

znamená, že je má ve své dispozici –, odečíst náklady exekuce předtím, než toto plnění vydá do majetkové (likvidační) podstaty (srov. k tomu též přiměřeně například kasační usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 3541/2016 ze dne 19. 10. 2016, reagující na nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 378/16 ze dne 6. 9. 2016). Takové skutkové okolnosti v právě projednávané věci ale nastaly, neboť stěžovatel plnění obdržel až po zahájení insolvenčního řízení. V právě projednávané věci tak nastala ani situace – tvořící skutkové okolnosti, jež vyústily v citovaný nález –, že by stěžovatel byl činný v rámci insolvenčního řízení na základě souhlasu insolvenčního soudu a že by si za takto schválenou činnost nemohl odečíst své náklady s touto činností spojené.

K vykonatelnosti smluvní pokuty obsažené v notářském zápisu se svolením k nařízení a provedení výkonu rozhodnutí

Nález sp. zn. I. ÚS 173/17 ze dne 6. 3. 2018

§ 71b odst. 2 písm. d) a e) notářského řádu

Judikatura Nejvyššího soudu k vykonatelnosti smluvní pokuty obsažené v notářském (či exekutorském) zápisu se svolením k nařízení a provedení výkonu rozhodnutí stanovuje následující požadavky: smluvní pokuta musí být vymezena určitě co do své výše a zejména musí určitým způsobem být vymezena i doba plnění, tedy splatnost (srov. k tomu například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2005, sp. zn. 20 Cdo 2737/2004, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2012, sp. zn. 20 Cdo 3719/2011, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. 20 Cdo 4888/2008, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2001, sp. zn. 21 Cdo 593/2000, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2007, sp. zn. 20 Cdo 3288/2006, a další), neboť smluvní pokuta se považuje za samostatný nárok, tj. nikoliv za příslušenství pohledávky. S těmito podmínkami se ztotožnil i Ústavní soud (srov. například usnesení sp. zn. I. ÚS 2951/11 ze dne 27. 6. 2012, usnesení sp. zn. IV. ÚS 2950/11 ze dne 4. 6. 2012 či usnesení sp. zn. IV. ÚS 2166/12 ze dne 5. 2. 2014).

Smluvní pokuta může být i v doložce svolení k nařízení a provedení výkonu rozhodnutí či exekuce konstruována jako procento z určité částky za den prodlení (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 9. 2014, sp. zn. 21 Cdo 494/2014, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. 20 Cdo 4888/2008, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2007, sp. zn. 20 Cdo 3288/2006). Je-li smluvní pokuta sjednána tímto způsobem, musí být jednoznačně stanoveno, zda se má takto určená smluvní pokuta počítat z celkové částky, nebo z částky aktuálně dlužné (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 10. 2016, sp. zn. 20 Cdo 3953/2016, uveřejněné v časopise Soudní judikatura,

2017, č. 11, s. 878). Ani judikatura Ústavního soudu nikterak nebrání tomu, aby smluvní pokuta se svolením k nařízení a provedení výkonu rozhodnutí či exekuce nebyla stanovena pevnou částkou, nýbrž určitým mechanismem výpočtu (srov. například usnesení sp. zn. IV. ÚS 2750/11 ze dne 12. 6. 2012).

Splatnost smluvní pokuty za den prodlení může být v doložce svolení k nařízení a provedení výkonu rozhodnutí či exekuce stanovena tak, že je splatná vždy zpětně za určité období (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2007, sp. zn. 20 Cdo 3288/2006, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2013, sp. zn. 20 Cdo 1643/2013).

V dané věci odvolací soud a po něm i Nejvyšší soud považovaly ujednání, podle něhož osoba povinná je povinna hradit smluvní pokutu ve výši 0,5 % z nesplacené částky půjčky za každý den prodlení počínaje prvním dnem prodlení, za neurčité ve vztahu k ustanovení § 71b odst. 2 písm. d) notářského řádu, tedy co do určení předmětu plnění, jakož i ve vztahu k ustanovení § 71b odst. 2 písm. e) notářského řádu, tedy co do určení doby plnění.

Dle Ústavního soudu byl předmět plnění ve sporném ujednání naopak stanoven dostatečně určitě. Co do druhu plnění šlo nezpochybnitelně o plnění peněžité. Co do výše plnění vyplývá ze sporného ujednání jednoznačně, že smluvní pokuta byla sjednána za každý den prodlení procentem z částky, která se měla umenšovat v závislosti na splácení dlužné částky. Byť tedy byla výše smluvní pokuty sjednána výpočtem, jehož jedna součást se mohla v průběhu času měnit, bylo v každý konkrétní den prodlení, tj. za každou časovou jednotku, za niž smluvní pokuta vznikala, vždy možno určit, v jaké konkrétní výši se tak za tuto jednotku stalo. Prvním dnem, za nějž smluvní pokuta vznikla, byl první den prodlení, kdy datum splatnosti bylo uvedeno v dohodě konkrétním dnem, a posledním dnem, za nějž smluvní pokuta vznikla, byl den úplného zaplacení jistiny.

V den uzavření dohody nebyla konkrétní výše reálně v budoucnu vzniknuvší smluvní pokuty známa, dokonce nebylo známo ani to, zda vůbec povinnost zaplatit smluvní pokutu vznikne, nicméně tím se sporné ujednání nijak neodlišovalo od kteréhokoliv ujednání notářského zápisu se svolením k nařízení a provedení výkonu rozhodnutí či exekuce, v němž byla smluvní pokuta konstruována jako procento z aktuálně dlužné částky za den prodlení. Takovouto konstrukci, jak uvedeno výše, judikatura Nejvyššího soudu nepovažuje za nevyhovující požadavkům ustanovení § 71b odst. 2 písm. d) notářského řádu.

Odvolací soud netvrdil, že by sporné ujednání zakládalo nějakou jinou překážku formální či materiální vykonatelnosti. Jinými slovy, nedovolával se toho, že by určitost

sporného ujednání sice vyhovovala obecným požadavkům na platnost právního jednání, ale nebyla by dostačující pro účely ustanovení § 71b odst. 2 notářského řádu z nějakého konkrétního důvodu majícího svou povahu v podstatě či průběhu exekučního řízení či nuceného výkonu rozhodnutí. Netvrdil tedy například, že by postupná potenciální změna výše částky, z níž se procentuálně odvozovala smluvní pokuta za každý den prodlení od počátku prodlení do okamžiku nařízení exekuce, nějakým způsobem zabraňovala jejímu úspěšnému provedení. Je přitom zřejmé, že i kdyby oprávněná snad chtěla situaci zneužít a žádala například zahájení exekuce povinnosti zaplatit smluvní pokutu z plné výše jistiny, ačkoliv povinná by jí již předtím část jistiny uhradila, měla by povinná možnost obrany podáním návrhu na zastavení exekuce v rozsahu, v němž již svůj dluh splnila.

Ani vymezení doby plnění, tedy splatnosti předmětné smluvní pokuty, Ústavní soud nepokládal za neurčitě. Dohoda stanovila, že smluvní pokuta je splatná vždy následující den. Kontext této formulace nedává žádný prostor k pochybnostem, co jí bylo míněno, tedy že se jednalo vždy o následující den za každý den prodlení, v němž vznikl nárok na zaplacení předmětné smluvní pokuty.

Ústavní soud připustil, že ujednání o splatnosti smluvní pokuty nebylo přímo součástí doložky svolení s nařízením a provedením výkonu rozhodnutí či exekuce. Dovedit absenci určení doby splatnosti jen z toho, že tato se nachází na jiném místě notářského zápisu než v pasáži, kde je formulováno svolení s nařízením a provedením výkonu rozhodnutí či exekuce, by však představovalo nejen porušení zásady přednosti výkladu ve prospěch platnosti právního jednání (respektive právního úkonu), ale i výklad jdoucí proti samotnému textu zákona (*contra verba legis*). Ustanovení § 71b odst. 2 totiž v písm. a) až f) uvádí náležitosti dohody účastníků se svolením k nařízení a provedení výkonu rozhodnutí či exekuce. Tyto náležitosti se týkají celé dohody (zákonná formulace zní „Dohoda účastníků musí obsahovat...“) a z hlediska systematiky ustanovení § 71b odst. 2 notářského řádu jsou si všechny náležitosti dle písm. a) až f) rovny. Již samotná formulace tohoto ustanovení tak vyžaduje pouze to, aby všechny tyto náležitosti obsahovala dohoda jako celek, nikoliv že by musely být všechny uvedeny či zopakovány v pasáži, v níž je formulováno svolení k nařízení a provedení výkonu rozhodnutí či exekuce.

Přestože na dohody se svolením k nařízení a výkonu exekuce lze odůvodněně klást vyšší formální požadavky, mající vyvažovat vzdání se meritorního přezkumu soudu v nalézacím řízení, i v případě těchto dohod má přednost výklad ctící zásadu, že na právní jednání se má pohlížet spíše ve prospěch platnosti než neplatnosti (*potius valeat actus quam pereat*), k tomu srov. například nálezy sp. zn. II. ÚS 3381/10 ze dne 3. 8. 2011 (N 138/62 SbNU 167).

K přepočtení kurzu výše pohledávky, výpočtu nákladů exekuce a odměny advokáta oprávněných

Nález sp. zn. I. ÚS 345/16 ze dne 19. 3. 2018

*§ 52 odst. 1 exekučního řádu
§ 147, § 150, § 271, § 270 odst. 4 o. s. ř.*

Ústavní soud nesouhlasil se závěrem okresního soudu, že vymožené plnění soudním exekutorem se přepočítává kurzem ke dni vymožení plnění.

Vztah exekučního řádu a o. s. ř. je založen na generální subsidiaritě o. s. ř. Znamená to, že ustanovení o. s. ř. o výkonu rozhodnutí (případně i jiná ustanovení o. s. ř.) se použijí vždy, pokud exekuční řád nestanoví odlišný procesní režim. Za situace, kdy o. s. ř. neurčuje, podle jakého směnného kurzu se provede přepočítání cizí měny na českou korunu, je třeba vyjít z dostupné judikatury Ústavního soudu a Nejvyššího soudu. Posledně jmenovaný ve svém usnesení ze dne 30. října 2009, sp. zn. 33 Cdo 1142/2007, mimo jiné uvedl, že: „*Má-li být plnění v českých korunách ekvivalentem, musí odpovídat dluhu ke dni jeho splatnosti; jinak řečeno, dlužník je povinen vrátit zůstatek půjčky a je nerozhodné, zda v měně, v níž mu byla poskytnuta, nebo v českých korunách v hodnotě odpovídající zůstatku půjčky v cizí měně.*“

Znalcům a tlumočnickům, kteří jsou plátcí DPH, náleží náhrada nákladů zvýšená o částku představující daň z přidané hodnoty

Nález sp. zn. I. ÚS 3960/16 ze dne 27. 3. 2018

§ 17, § 18 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících

V zákoně č. 36/1967 Sb. je problematika odměňování a nákladů rozvržena v podstatě do dvou ustanovení. Zatímco § 17 se věnuje otázce odměňování, ustanovení § 18 reguluje náhradu účelně vynaložených nákladů. Rozdílnost obou úprav z pohledu přiznání náhrady DPH je přitom zjevná. Z ustanovení § 17 odst. 5 se podává, že „*[o]dměna stanovená podle odstavců 1 až 4 se zvyšuje o částku odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou je znalec (tlumočnick) povinen z odměny odvést podle jiného právního předpisu*“. Oproti tomu § 18 žádné takové ustanovení o zvýšení náhrady o částku odpovídající DPH neobsahuje a obecné soudy mají potud pravdu v tom, že chybí zákonný podklad, na jehož základě by mohlo dojít v případě znalců k přiznání náhrady DPH v případě účelně vynaložených nákladů řízení. Soudce se tak dostává do situace, kdy svým rozhodnutím v souladu s literou zákona fakticky zasáhne do vlastnického práva znalce či tlumočnicka, neboť ten, chce-li dostát své daňové povinnosti, musí

z přiznané náhrady odvést DPH. Podle názoru Ústavního soudu jsou takto rozvržená práva a povinnosti v rozporu s principem bezrozpornosti právního řádu. Samotný rozpor či protimluv zákonodárce lze dohledat v tom, že zákon na jedné straně garantuje znalci náhradu účelně vynaložených nákladů a na straně druhé mu tuto náhradu (na základě jiného zákona) snižuje o daň z přidané hodnoty.

První senát Ústavního soudu je toho názoru, že jsou-li znalcům a tlumočnickům, již jsou plátcí DPH, náhrady účelně vynaložených nákladů následně kráceny o daň z přidané hodnoty, aniž by jim soud za toto krácení přiznal náhradu, není naplněna dikce ustanovení § 18 zákona č. 36/1967 Sb. a je tím nedůvodně zasahováno do jejich vlastnického práva. Z jazykového ani teleologického výkladu daného ustanovení nevyplývá, že by znalcům a tlumočnickům měla být přiznána jen určitá část účelně vynaložených nákladů. Pro tento postup není žádný rozumný důvod. Není ani zřejmé, v jaké výši a z jakého titulu by měly být znalcům náhrady nákladů kráceny. Takový výklad by byl nepochybně v rozporu nejen s účelem poskytovaných náhrad, ale zcela by se vymykal komparaci s právní úpravou obsaženou u totožné problematiky v jiných právních předpisech.

Podle Ústavního soudu leží úskalí právní úpravy v tzv. otevřené mezeře v zákoně a je na obecném soudu, aby ji prostřednictvím analogie zacelil. Na tomto místě je vhodné připomenout, že soudcovské nalézání práva v oblasti daňových předpisů je v zásadě, až na odůvodněné výjimky, vyloučeno (obdobně je tomu u trestního práva hmotného). Z toho důvodu se jeví vhodnější přistoupit k zacelení mezery přímo v ustanovení § 18 zákona č. 36/1967 Sb. Podstata analogie spočívá v tom, že se právní následek normovaný v jednom ustanovení aplikuje i na případy, které jeho dikce nezahrnuje. Ústavní soud má za to, že se zde obecnému soudu nabízí hned několik právních předpisů, jejichž analogickou aplikací může dosáhnout smyslu a účelu ustanovení § 18 zákona č. 36/1967 Sb., tj. nahrazení účelně vynaložených nákladů. Shodně se stěžovatelem lze odkázat například na ustanovení § 137 odst. 3 o. s. ř., podle něhož, zjednodušeně řečeno, náhrada za DPH patří k nákladům řízení, je-li zástupcem advokát, notář či patentový zástupce. Podle ustanovení § 87 odst. 1 e. ř. náleží zmíněná náhrada DPH rovněž exekutorům. Nabízí se i ustanovení § 10 odst. 4 zákona č. 202/2012 Sb., které zcela explicitně přiznává DPH z náhrady hotových výdajů též mediátorům.

JUDIKATURA V EXEKUČNÍCH VĚCECH

Mgr. David Hozman

exekutorský kandidát
JUDr. Jany Tvrdkové
Exekutorský úřad Praha 4

1. Společné jmění manželů

usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 4490/2017 ze dne 1. 12. 2017

k ustanovení § 42 exekučního řádu

Pro závazek, který vznikl za trvání manželství jen jednoho z manželů, lze (zásadně) nařídit exekuci i na majetek patřící do zaniklého společného jmění, které v době zahájení exekuce nebylo vypořádáno.

Z uvedeného lze *a contrario* dovodit, že pro závazek jen jednoho z manželů nelze nařídit exekuci na majetek, který v době zahájení exekuce do společného jmění nepatřil, neboť jej manžel povinného nabyl do svého výlučného vlastnictví až po zániku manželství jeho rozvodem, tj. až po zániku společného jmění.

Skutečnost, že v posuzované věci manžel povinného eventuálně nabyl vylučovanou nemovitou věc do svého výlučného vlastnictví mimo jiné i z prostředků náležejících do nevypořádaného společného jmění, lze namítat v řízení o tzv. žalobě z lepšího práva, která slouží k ochraně třetích osob, jejichž právo na uspokojení se z výnosu (výtěžku) exekuce bylo v exekučním řízení porušeno.

2. Generální inhibitorium

usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 4726/2017 ze dne 1. 11. 2017

k ustanovení § 44a odst. 1 exekučního řádu

Ustanovení § 44a odst. 1 exekučního řádu definuje tzv. generální inhibitorium, procesní institut založený na zákazu směřujícím vůči povinnému, kterému je pod sankcí relativní neplatnosti jím učiněných právních jednání zakázáno nakládat s veškerým svým majetkem. Jeho smyslem je ze zákona povinnému znemožnit snižovat hodnotu svého majetku, vyvádět z něj věci a práva v průběhu exekuce a mařit tím její účel. Pro uplatnění generálního inhibitoria není rozhodná výše pohledávky, pro kterou je exekuce vedena, protože směřuje k zachování nejvyšší míry výtěžnosti majetku povinného a snaží se jej přimět, aby dostál své povinnosti uložené mu exekučním titulem.

Generální inhibitorium je doplněno o institut tzv. speciálního inhibitoria, který spočívá v zákazu povinnému nakládat po dobu trvání exekuce s jednotlivými konkrétně určenými věcmi a právy postiženými exekučními příkazy (ustanovení § 47 odst. 4 a § 49 odst. 3 exekučního řádu), jehož účinky jsou vázány na okamžik doručení exekučního příkazu povinnému. Porušení speciálního inhibitoria je svázáno s absolutní neplatností jednání, kterým bylo speciální inhibitorium porušeno.

usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 4016/2017 ze dne 1. 12. 2017

k ustanovení § 44a odst. 1 exekučního řádu

Námitku relativní neplatnosti podle ustanovení § 44a odst. 1 exekučního řádu může soudní exekutor uplatnit v exekučním příkazu, a to v tomtéž, v němž postihuje majetek vyvedený z exekučního řízení jednáním povinného, který je stížen námitkou relativní neplatnosti. Podmínka stanovená v tomto ustanovení, aby exekuční příkaz (či jiné právní jednání), jímž soudní exekutor uplatňuje námitku relativní neplatnosti, došel všem dotčeným osobám, je splněna i v případě, že exekuční příkaz je povinnému doručen fikcí.

Námitku relativní neplatnosti musí soudní exekutor vznést vůči povinnému i všem dalším účastníkům daného právního jednání. Pro to, aby nastoupily účinky relativní neplatnosti, je nezbytné, aby exekuční příkaz byl doručen všem dotčeným osobám. Podle ustanovení § 49 odst. 7 exekučního řádu soudní exekutor doručí exekuční příkaz oprávněnému, povinnému a dalším osobám, kterým se podle zvoleného způsobu exekuce doručuje usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu. Ve vztahu k doručování exekučního příkazu není náhradní doručení (ani v případě, že je exekuční příkaz doručován do vlastních rukou) vyloučeno, a to ani tehdy, je-li tímto způsobem prostřednictvím procesního právního jednání doručován hmotněprávní projev vůle. Skutečnost, že exekuční příkaz obsahuje i hmotněprávní institut, na způsobu doručování exekučního příkazu ničeho nemění.

3. Příkázání jiné peněžitě pohledávky

usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 4879/2017 ze dne 1. 12. 2017

k ustanovení § 312 občanského soudního řádu

Jinými peněžitými pohledávkami ve smyslu ustanovení § 312 odst. 1 občanského soudního řádu jsou toliko pohledávky, které má povinný proti třetím osobám, nikoli snad i pohledávky, které má povinný proti oprávněnému.

Nelze v exekučním řízení vedeném pro pohledávku dlužníka za povinným, byť je tato za dlužníkem vymáhána

insolvenčním správcem, exekučním příkazem soudního exekutora ve smyslu ustanovení § 312 a násl. občanského soudního řádu postihnout pohledávku povinného týkající se majetkové podstaty dlužníka. Jestliže je totiž exekuční řízení vedeno pro pohledávku patřící do majetkové podstaty dlužníka za situace, kdy soudní exekutor rozhodne o příkázání jiné peněžitě pohledávky, a to pohledávky povinného za touto majetkovou podstatou dlužníka, dochází tím k nepřipustnému střetu dvou pohledávek týchž subjektů (započtení pohledávek je v tomto případě vyloučeno).

V posuzované věci byla v exekučním řízení exekvována pohledávka dlužníka za povinným, kterou za dlužníka vymáhá insolvenční správce dlužníka (zde oprávněný), neboť v souladu s ustanovením § 229 odst. 3 písm. c) insolvenčního zákona ve spojení s ustanovením § 246 odst. 1 insolvenčního zákona prohlášením konkursu na insolvenčního správce přešlo dispoziční oprávnění k majetkové podstatě. Soudní exekutor pověřený provedením exekuce rozhodl o provedení exekuce příkázáním jiné peněžitě pohledávky, konkrétně pohledávky představující náklady řízení incidenčního sporu, kterou má povinný za svým dlužníkem, jímž je oprávněný v postavení insolvenčního správce dlužníka.

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 4896/2017 ze dne 7. 12. 2017

k ustanovení § 315 občanského soudního řádu

Řízení ve věci poddlužnické žaloby podle ustanovení § 315 občanského soudního řádu zahájené před rozhodnutím o úpadku se po rozhodnutí o úpadku nepřerušuje.

Původní dlužník, na jehož majetek je vedeno insolvenční řízení, sice není účastníkem řízení o poddlužnické žalobě, avšak vzhledem k tomu, že poddlužnická žaloba je způsobem provedení výkonu rozhodnutí (exekuce), podléhá účinkům předpokládaným ustanovením § 109 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona.

Po zahájení insolvenčního řízení na majetek původního dlužníka tak není možné poddlužnickou žalobu projednávat a o ní rozhodovat, přičemž uvedené účinky nastávají přímo ze zákona, tj. bez nutnosti soudního či jiného rozhodnutí.

4. Prodej movitých věcí

rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 10 Afs 122/2017 ze dne 9. 11. 2017

k ustanovení § 46 odst. 1 a § 66 odst. 1 exekučního řádu¹

¹ Rozhodnutí pochází z přezkumu postupu v daňovém řízení, jeho závěry lze však považovat za poplatné pro vykonávací řízení obecně (poznámka autora rubriky).

Daňový exekutor musí v průběhu daňové exekuce prodejem movitých věcí šetřit práva daňového subjektu. Je-li předmětem exekuce datové médium (nosič dat), měl by daňový exekutor daňovému subjektu umožnit zkopírování všech dat. Obecně není možné, aby v rámci (jakékoli) exekuce byl povinný připraven nejen o nosič dat (datové médium), ale i o data samotná.

Úkony daňového exekutora v daňové exekuci musejí sledovat jen jeden cíl, tj. vymožení nedoplatku na dani. Ustanovení § 207 daňového řádu poskytuje dostatečný prostor pro výkon správního uvážení, které však musí směřovat k onomu cíli. Pokud by exekutor z těchto mezí vykročil (například exekucním úkonem směřoval nikoliv k vymožení nedoplatku na dani, ale primárně k něčemu jinému, zde k „odříznutí“ daňového subjektu od jeho dat), jednalo by se o zneužití mezí správního uvážení, a tedy o nezákonný zásah do práv daňového subjektu.

5. Prodej nemovitých věcí

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 4827/2017 ze dne 1. 12. 2017

k ustanovení § 3054 občanského zákoníku a § 42 odst. 3 a § 66 odst. 2 exekučního řádu

V exekuci prodejem nemovitých věcí nelze samostatně postihnout stavbu (nelze vydat exekuční příkaz) poté, co se stala součástí pozemku podle ustanovení § 3054, případně § 3058 odst. 1 občanského zákoníku, a to bez ohledu na to, kdy vznikl dluh, pro který je exekuce vedena.

V době, kdy došlo k tomu, že se stavba podle ustanovení § 3054 občanského zákoníku měla stát (a stala) součástí pozemku, na kterém je zřízena, nebyla tato stavba předmětem exekučního příkazu prodejem nemovitých věcí, exekuce nebyla nařízena, a dokonce ještě ani neexistoval exekuční titul.

Obecně platí, že zatímco v případě zajištění dluhu věcným právem nebo postižení stavby exekucním příkazem již existuje relativně vysoká míra pravděpodobnosti, že věřitel bude ze zpeněžení stavby skutečně uspokojen (svědčí-li mu pořadí), v případě takto „nezajištěného“ dluhu je uvedená pravděpodobnost mnohem nižší. Dlužníkovi by totiž (ani „za normálních okolností“) nic nebránilo stavbu například i zcela v souladu se zákonem prodat nebo by mohlo být ke stavbě zřízeno zástavní právo zajišťující jinou pohledávku, případně by stavba mohla být postižena i v rámci jiné exekuce, v důsledku čehož by rovněž nemuselo dojít k uspokojení „nezajištěného“ věřitele ze zpeněžení stavby. Na rozdíl od situace řešené v rozsudku sp. zn. 20 Cdo 531/2016², tedy

v této věci v době, kdy se stavba stala součástí pozemku, na němž je zřízena, věřiteli nesvědčilo právo na legitimní očekávání uspokojení jeho pohledávky ze zpeněžení stavby.

usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 4567/2017 ze dne 31. 1. 2018

k ustanovení § 336o občanského soudního řádu

Je přípustné, aby byla vydána dražební vyhláška prodejem nemovité věci v elektronické dražbě podle ustanovení § 336o občanského soudního řádu, jestliže v téže exekuční věci již byla před účinností zákona č. 286/2009 Sb. (který zavedl možnost uskutečnění elektronické dražby nemovité věci) vydána dražební vyhláška prodejem téže nemovité věci nikoliv elektronicky, jestliže dražba nemovité věci na základě dřívější dražební vyhlášky nebyla úspěšná.

Gramatická dikce zákona sice je primárním východiskem pro objasnění smyslu a účelu právní normy, ale takto získané východisko je namísto podrobit dalším způsobům výkladu právní normy, a to výkladu logickému, systematickému a především teleologickému. Smyslem čl. VII odst. 2 části čtvrté zákona č. 286/2009 Sb. je, aby pro případ, že již byla vydána dražební vyhláška směřující k prodeji nemovité věci nikoliv v elektronické dražbě, bylo dražební řízení dokončeno podle právních předpisů do účinnosti zákona č. 286/2009 Sb., tedy nikoliv prostřednictvím elektronické dražby. Neodpovídalo by však teleologickému a ani logickému a systematickému výkladu ustanovení § 257 a § 335 a násl. občanského soudního řádu, aby poté, co nedojde k vydražení nemovité věci podle předpisů do účinnosti zákona č. 286/2009 Sb., bylo právě s ohledem na znění článku VII odst. 2 části čtvrté zákona č. 286/2009 Sb. vyloučeno, aby byla vydána další dražební vyhláška, a to již podle procesních předpisů účinných v době vydání této nové dražební vyhlášky. Výklad, že takový postup naopak je možný, vystihuje obecné pravidlo, podle něhož se vykonávací řízení řídí aktuálně účinnými procesními předpisy.

ustanovení § 3054 občanského zákoníku součástí pozemku, na němž je zřízena, za situace, kdy jeden z manželů – výlučný vlastník pozemku, nabyt stavbu rovněž do svého výlučného vlastnictví na základě smlouvy o zúžení společného jmění manželů, jež však nebyla pro neznalost jejího obsahu účinná vůči oprávněnému, který vede exekuci prodejem nemovitých věcí (stavby) proti druhému z manželů, lze v exekuci prodejem stavby pokračovat i za účinnosti (nového) občanského zákoníku. Pro účely probíhající exekuce je nutné takovou stavbu posuzovat jako věc samostatnou a dojde-li v důsledku exekučního zpeněžení stavby ke změně jejího vlastníka, samostatnou věcí se opět stane.“ Rozsudek byl publikován v Komorních listech č. 1/2017 (poznámka autora rubriky).

² Právní věta rozsudku Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 531/2016 ze dne 1. 11. 2016 zní: „Stala-li se stavba podle

6. Zastavení exekuce

usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 3232/2017 ze dne 26. 10. 2017

k ustanovení § 268 a § 290 občanského soudního řádu

Zastavení výkonu rozhodnutí (exekuce) podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. e) občanského soudního řádu se uplatňuje především tehdy, je-li nařízen výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí, nemovitých věcí či závodu. Zastavení exekuce z tohoto důvodu tak nemíří na provádění exekuce srážkami ze mzdy.

Postup v případě nedostatečného výtěžku povinné osoby upravuje ustanovení § 290 občanského soudního řádu. Pobírá-li povinný mzdu v postižitelné výši, není podle citovaného ustanovení dán důvod pro zastavení exekuce.

usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 5987/2017 ze dne 13. 2. 2018

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu

Důvody, pro které je exekuce nepřipustná, se typicky spojují s vadami exekučního titulu [pokud nezpůsobují jeho (materiální) nevykonatelnost, jež zakládá důvod zastavení exekuce podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu], s pochybeními při nařízení exekuce, s rušivými okolnostmi při provádění exekuce (například odmítne-li oprávněný poskytnout součinnost při výkonu odebráním věci), případně se specifickým jednáním povinného (vznesení-li důvodně námitku promlčení, způsobí-li započtením zánik vymáhané pohledávky před vydáním vykonávaného rozhodnutí).

Z povahy věci musí jít o takové okolnosti, pro které její další provádění je způsobilé založit kolizi s procesními zásadami (byť mohou mít podklad v právu hmotném), na nichž je exekuce (jakožto procesní institut) vybudována; současně musí jít o okolnosti, které se v uvedených směrech vyznačují odpovídající relevancí, respektive působí intenzivně a v podstatné míře; přirozeným smyslem exekuce totiž je, aby byla provedena, nikoli zastavena.

V projednávané věci však námitky povinného o takových okolnostech nesvědčí, neboť primárně směřují ke zpochybnění existence nároku oprávněných na smluvní pokutu přiznanou jim exekučním titulem (rozsudkem pro zmeškání). Shledal-li nalézací soud nárok oprávněného po právu a žalobě kontumačním rozsudkem vydaným podle ustanovení § 153b občanského soudního řádu vyhověl, nelze již v exekučním řízení věcnou správnost tohoto rozsudku zpochybnit. Exekuční soud totiž není oprávněn přezkoumávat věcnou správnost exekučního titulu, naopak jeho obsahem je vázán a je povinen z něj vycházet.

usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 3716/2017 ze dne 26. 10. 2017

k ustanovení § 271 občanského soudního řádu

Soud, pokud rozhoduje o částečném zastavení exekuce, rozhodne též o nákladech exekuce s touto fází řízení spojenou podle zásad uvedených v ustanovení § 271 občanského soudního řádu. Je to proto, že takové rozhodnutí spočívá na posouzení okolností, které k zastavení exekuce vedly, tj. na posouzení, kdo zastavení exekuce procesně zavinil.

Jestliže podle ustanovení § 55 odst. 1 exekučního řádu soudní exekutor nerozhoduje o zastavení exekuce, nemůže být oprávněn ani posoudit, na čí straně je procesní zavinění na zastavení exekuce. Z uvedeného vyplývá, že dojde-li k zastavení nebo částečnému zastavení exekuce, rozhoduje o nákladech exekuce (včetně jejího vyčíslení) výlučně soud.

7. Náklady exekuce

usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 2924/2017 ze dne 31. 10. 2017

k ustanovení § 271 občanského soudního řádu

Za úhradu (uspokojení věřitele) pod vlivem exekuce, kterou je nutné zohlednit ve výpočtu nákladů exekuce, se považuje například uzavření dohody o narovnání mezi oprávněným a povinným či úplata za postoupení vymáhané pohledávky během exekučního řízení následované zastavením exekuce na návrh (nového) oprávněného.

Uhradila-li vymáhanou pohledávku za trvání exekuce třetí osoba (na základě dohody s povinným) poté, co povinnému bylo doručeno usnesení o nařízení exekuce, je nutno takové jednání třetí osoby přičíst povinnému stejně, jako kdyby vymáhanou pohledávku uhradil sám povinný. Dobrovolným plněním mimo rámec exekuce je pouze takové plnění, ke kterému došlo před doručením usnesení o nařízení exekuce (respektive vyrozumění o zahájení exekuce).

Účelem postoupení pohledávky a s ním spojené změny v osobě oprávněné se stala faktická úhrada pohledávky původní oprávněné, když nová oprávněná v exekuci nepokračuje, respektive již od počátku avizuje, že v exekuci pokračovat nebude, a žádá soudního exekutora, aby nečinil kroky k vymáhání pohledávky. Úhrada pohledávky sice proběhla bez účasti soudního exekutora, ovšem za dobu trvání exekuce, a k plnění tak došlo zcela zjevně pod tlakem exekuce za situace, kdy byl v exekuci postižen účet manžela povinného a soudním exekutorem byl ustanoven znalec, jemuž bylo uloženo ocenit nemovité věci (jejichž prodej byl v exekuci nařízen).

ROZHOVOR S MARCEM SCHMITZEM PREZIDENTEM UIHJ

Marc Schmitz
prezident UIHJ

Pro Mezinárodní unii soudních exekutorů pracujete mnoho let. S jakou vizí jste kandidoval?

Popravdě znám Mezinárodní unie soudních exekutorů a soudních vykonavatelů (UIHJ) velmi dobře, protože zde pracuji už 21 let a po celou dobu jsem uprostřed veškerého dění. Svět se vyvíjí a mění, a proto se musíme měnit i my a přizpůsobit se tomuto vývoji. Nemůžeme nechávat vše při starém. Třeba digitalizace justice posouvá naši práci kupředu a podle mě je tomu tak v každé zemi Evropské unie. Každý mluví o e-justici a nám exekutorům prostě nesmí ujet vlak. Pokud se tak stane, dostaneme se v budoucnu do problémů. Musíme být tedy inovativní a najít v systému e-justice své místo.

B: Jaké jsou vaše další priority? Čemu se chce Unie vyvarovat?

Dle mého názoru je nejdůležitější, abychom zůstali jednotní. Když porovnáte soudní exekutory s jinými právními profesemi, jako jsou například soudci nebo notáři, jsme malá profese. Právě proto, že jsme malá profese, musíme zůstat jednotní, jen tak budeme schopni bránit své zájmy proti evropským či mezinárodním institucím. Kdybychom začali mluvit dvěma různými hlasy, nikdy bychom ničeho nedosáhli. A tomu se chci vyhnout. Na evropské nebo mezinárodní úrovni se chci vyvarovat rozdělení do dvou asociací, protože můžeme být silní jen, pokud budeme jednotní.

B: Exekutorská komora ČR patří v České republice k mladé stavovské organizaci. Jak se vám společně pracuje?

Exekutorská komora České republiky je velmi ceněným členem Mezinárodní unie soudních exekutorů, je aktivní a kdykoliv Unie cokoliv potřebuje, může se na české kolegy vždy spolehnout. Občas děláme různá dotazníková šetření nebo průzkumy, jak se vlastně celé profesi doopravdy daří, jaké jsou kompetence exekutorů nebo jak je profese v jednotlivých zemích organizována. Kdykoliv

pošleme takový průzkum českým kolegům, dostaneme vždy odpověď ihned, jsou velmi proaktivní.

V loňském roce se soudní exekutoři dostali do komplikované situace, když Ministerstvo spravedlnosti snížilo jejich odměny. Setkal jste se s něčím obdobným v jiné zemi?

Nutno zdůraznit, že se nejedná jen o záležitost České republiky. Politici vždy využívají soudní exekutory pro své předvolební kampaně. Protože, jak vy i já víme, naše profese není zrovna oblíbená – tedy pokud nějakého exekutora zrovna nepotřebujete, když ano, stává se okamžitě populárním.

Je samozřejmé, že ekonomika by bez nás nemohla fungovat. Ale názor veřejnosti na náš stav je snad v každé zemi, řekněme, ne zrovna nejlepší, protože jako exekutor musíte chodit za dlužníky, musíte jim občas zabavit auto nebo dům. Jejich image z pohledu veřejnosti prostě není z nejlichotivějších. Politici v tom vidí příležitost a využívají toho ve svůj prospěch. Sníží tarify, ale tím vznikne zároveň určité nebezpečí. Snížením tarifů totiž mohou dostat některé exekutory do finančních problémů. A to prostě nemůže nikdy přinést nic dobrého – když někdo, kdo pracuje s tolika penězi, které nejsou jeho, ale věřitelů, je sám ve finančních problémech. Kromě toho otevírají snížené tarify a s nimi spojené finanční problémy dveře pro úplatky, korupci a další situace, kterým bychom se měli snažit vyhýbat. My v Unii vždy podporujeme názor, že odměna má odpovídat odborné kvalifikaci, a nezapomínejme, že exekutoři jsou lidé s vysokoškolským vzděláním.

Přesně tak, jsou to vysokoškolsky vzdělaní právníci. Skládají v Komoře zkoušky a celý profesní život se vzdělávají.

Je to tak, odměna by měla jednoduše odpovídat dosaženému vzdělání a nárokům na výkon profese. Kromě toho bychom taky měli zvážit zodpovědnost, kterou každý z nich nese. Zodpovědnost vůči klientům i vůči dlužníkům, i to je něco, na co bychom neměli zapomínat. Musíme si uvědomit, že pokud snížíte odměnu, spolu s ním půjde dolů i kvalita odvedené práce. Kromě toho vznikne riziko závislosti na klientech. Když budou mít exekutoři velmi malý příjem, nebudou si moci dovolit ztratit ani jediného klienta. Kdyby ho ztratili, mohl by se celý úřad dostat do vážných problémů. Když je ale příjem exekutorů relativně vysoký nebo prostě odpovídající funkci, pak není ztráta jednoho klienta tak dramatická. Nechápejte mě špatně, je vždy smůla přijít o klienta, ale následky nejsou vždy tak drastické. Pokud je příjem exekutorů malý a ztratí klienta, možná je bude brzy muset navštívit jeden z jejich kolegů.

Komunikace s ministerstvy je vždy komplikovaná. Ministerstva mají často určitá rozpočtová omezení, která

musejí dodržovat, a kromě nich se musejí řídit i harmonizovanými nařízeními Evropské unie. Jednání s ministerstvy tak nejsou nikdy jednoduchá, a to nejen v Česku.

Byli jste svědky diskuze uvnitř exekutorského stavu ohledně místní příslušnosti. Jakou máte vy v Unii zkušenost? K čemu se přiklání Unie?

Já věřím, že konkurence je v našem oboru zdravá a dobrá. Pokud působnost rozdělíte do menších územních celků, může vzniknout problém nedostatku soudních exekutorů v některých oblastech. Navíc se může stát, že někteří z těch mála exekutorů nebudou, řekněme, dostatečně efektivní, a veškerá práce se tak postupně přesune na jeden exekutorský úřad, který však bude neustále přetížený. Nepovažuji to za dobré řešení. Konkurence jednoduše zvyšuje efektivnost. Když jste na velkém území, máte kolem sebe mnoho konkurentů, musíte se snažit být co možná nejlepší. Navíc pokud existují nějaké poplatky věřitelů za vedení exekuce, ty jsou regulovány zákonem a měly by být pro všechny stejné. Proto si věřitelé nebudou vybírat na základě vynaložených financí za poplatky, ale mohou vybírat na základě výkonu a efektivnosti soudních exekutorů. Ti exekutoři, kteří pracují dobře, dostanou více klientů. Ostatní soudní exekutory by to mělo motivovat k zefektivnění jejich práce.

Rozhodně nejsem zastáncem menších okresů. Samozřejmě to občas záleží na zemi, o kterou se jedná. U velkých zemí, jako je třeba Francie, je to něco jiného, tam si neumím celostátní působnost představit. Že někdo z Paříže vyrazí do Nice nebo Marseille, je prostě nesmysl. Působnost exekutorů je tak ve Francii rozdělena do obvodů dle odvolacích soudů. Tyto obvody jsou obrovské a vzdálenost od jednoho jejich konce k druhému může být 150 nebo i 200 kilometrů. Tím chci říct, že u menších zemí je v pořádku mít celostátní působnost. Případně pokud chcete území rozdělit, rozdělte, ale ne na malé okresy, to prostě není dobré řešení. V Belgii to děláme úplně naopak, když jsem já začínal jako soudní exekutor, bylo území rozděleno na 27 okresů. Belgie není moc velká země, a proto jsme s poslední změnou zákona, která proběhla asi před pěti lety, snížili tento počet na 11. To je méně než polovina. Věřím, že další krok bude po vzoru Nizozemska a bude zavedena celostátní působnost. Myslím si, že jejich systém není vůbec špatný. V Nizozemsku má každý exekutor možnost vykonávat činnost kdekoliv v zemi, ale také povinnost řešit případy spadající do jeho území. Ve svém obvodu případ nesmí odmítnout, i když třeba není finančně atraktivní, ale zároveň má možnost pracovat i na území celého státu. Někteří této možnosti využívají, někteří nikoliv, záleží ale pouze na nich. Tento systém považuji za velice efektivní.

Ještě bych poukázal třeba na německý systém. Tam jsou soudní exekutoři státními zaměstnanci a mají velký problém, protože mají pouze jednoho soudního exekutora

na celý okres. Takže například pokud dlužník žije v Berlíně v ulici Dlužníků, musí spolupracovat jen s tím exekutorem, který je tomuto okresu přidělen, nemá na výběr. To považuji za špatný systém. V případě, že tento exekutor není z nějakého důvodu schopný činnost vykonávat, například onemocní nebo jede na dovolenou, není možné s problémem cokoliv dělat. S takovým systémem nesouhlasíme.

Před chvílí jste mluvil s kolegou z Lidových novin o mediaci. Co si myslíte o tomto způsobu řešení sporů? Může být přínosem soudním exekutorům? Pokud ano, v čem jej spatřujete?

Jak jsem říkal už během posledního interview, mediace je velmi důležitá a je to něco, na co se v budoucnu plánujeme více zaměřit, protože lidé se stále více zadlužují. Když máte dlužníka, na kterého je uvaleno 20 exekucí, přijde další a budete chtít pokračovat ve vymáhání, v jednu chvíli už situace dojde tak daleko, že nebude schopný zaplatit vůbec nic a bude insolventní. K tomu, abyste se vyhnuli takovéto situaci, může být právě mediace dobrým pomocníkem. Soudní exekutor díky svým zkušenostem s dlužníky a s dluhy obecně může být dobrým partnerem pro tuto aktivitu. A mimochodem, mediace je

v souladu s pokyny CEPEJ (European Commission for the Efficiency of Justice), takže soudní exekutor může zastat roli mediátora. Funguje to velmi jednoduše. Když soudní exekutor plní funkci mediátora, dostane na starost všechny případy jednoho dlužníka, které sjednotí a vyjedná se všemi věřiteli splátkový kalendář. Tento kalendář nemusí být pouze na dobu několika měsíců, ale klidně i na několik let. Soudní exekutor bude na vše dohlížet a snažit se domluvit se všemi stranami. Bude dostávat pouze jednu platbu od dlužníka měsíčně a tu rozdělí mezi věřitele. Je to navíc dobrá cesta, jak ušetřit na poplatcích. Když budete mít dlužníka se stále více a více dluhy, který nikdy nebude mít možnost se ze své situace dostat, nakonec se všechno zhroutí. Myslím si, že pokud bude exekutor hrát svou roli mediátora, bude situace lepší. Této role se může ujmout ještě předtím, než půjde věc k soudu, a najít tak smírné řešení při vymáhání pohledávky, což je také jedna z velmi důležitých činností soudních exekutorů. My v UIHJ věříme, že právě této role by se měli soudní exekutoři zhostit.

Připravili: Antonín Toman za EK ČR,
Marie Novotná za redakci

Vladimír Plášil, prezident EK ČR a Marc Schmitz, prezident UIHJ

STANOVISKA

Mgr. Štěpán Jílka,
právník Exekutorské komory ČR

Stanovisko Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR ze dne 28. 2. 2018 k oprávnění zástupce či nástupce soudního exekutora, jehož výkon úřadu zanikl, ke zrušení či změně příkazu k úhradě nákladů exekuce vydaného předchozím exekutorem EK/leg/01/2018

Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR byla požádána soudním exekutorem o zaujetí stanoviska k otázce, zda je zastupující či nově nastoupivší soudní exekutor oprávněn zrušit (i pravomocný) příkaz k úhradě nákladů exekuce (dále také „PÚNE“) vydaný předchozím soudním exekutorem, jehož výkon úřadu zanikl, a k otázce, zda je v kladném případě zastupující či nově nastoupivší soudní exekutor účastníkem řízení o změně či zrušení daného PÚNE.

Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR zaujímá stanovisko, že zástupce či nástupce soudního exekutora, jehož výkon úřadu zanikl, obecně nemá pravomoc jakkoli měnit či rušit příkaz k úhradě nákladů exekuce vydaný jeho předchůdcem, výjma situací, kdy tak explicitně stanoví zákon.

Shora uvedené stanovisko vychází z následujících důvodů. Předně je namístě uvést, že PÚNE má dle ust. § 55b odst. 2 e. ř. ve spojení s ust. § 28 in fine e. ř. charakter soudního rozhodnutí. S ohledem na uvedená ustanovení se ovšem nejedná o rozhodnutí, kterým by se upravovalo vedení řízení, nýbrž se jedná o plnohodnotné rozhodnutí o nákladech daného exekučního řízení. Ve smyslu ust. § 170 odst. 1 o. s. ř. je tedy PÚNE od okamžiku jeho doručení účastníkům exekučního řízení pro soudního exekutora závazný. Soudní exekutor od této chvíle může daný příkaz k úhradě nákladů exekuce změnit nebo zrušit pouze na základě uplatnění zákonem předpokládaného opravného prostředku, kterým jsou v souladu s ust. § 88 odst. 3 e. ř. námitky, nebo daný příkaz k úhradě nákladů exekuce (a to i pravomocný) zrušit a o nákladech exekučního řízení rozhodnout v rámci rozhodnutí o zastavení exekuce za použití ust. § 271 o. s. ř. ve spojení s ust. § 52 odst. 1 e. ř.

Nástupce soudního exekutora, jehož výkon úřadu zanikl, v souladu s ust. § 15 odst. 5 e. ř. přebírá spisy daného exekutorského úřadu, přičemž je povinen respektovat stav exekučního řízení, jaký je v době převzetí příslušného exekučního spisu. Pakliže tedy soudní exekutor převzal exekuční spis ve fázi, kdy nastaly výše uvedené zákonné podmínky a předchozím exekutorem vydaný PÚNE se stal závazným, není jej možné jakkoli měnit, kromě již zmíněných zákonem předpokládaných výjimek. Uvedené se vztahuje i na zástupce soudního exekutora, jehož výkon úřadu zanikl. Obdobná situace pak nastává i u pravomocného PÚNE, jemuž svědčí presumpce správnosti, a není-li tedy výše uvedeným zákonným způsobem zrušen, je v rozsahu, v jakém je dle ust. § 159a odst. 3 a 4 o. s. ř. ve spojení s ust. § 167 odst. 2 o. s. ř. závazný pro předchozího soudního exekutora a všechny orgány veřejné moci, závazný i pro zastupujícího či nově nastoupivšího soudního exekutora.

Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR opakovaně zdůrazňuje, že na základě PÚNE lze vyplatit exekutorovi pouze tu poměrnou část, která odpovídá vymoženému plnění, protože samotným vydáním příkazu k úhradě nákladů exekuce exekutorovi automaticky nevzniká nárok na převod nákladů v něm stanovených. Pakliže si předchozí soudní exekutor vyplatil na nákladech exekuce více, než mu dle uvedeného náleží, pak realizoval rozhodnutí o nákladech exekuce chybně a uspokojil svůj nárok předčasně. Je tedy povinností předchozího soudního exekutora takto předčasně vymožené plnění jeho zástupci či nástupci vrátit, neboť taková částka náleží (v závislosti na procením stavu exekuce) některému z účastníků exekučního řízení.

Stanovisko Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR ze dne 6. 3. 2018 ke střetu výkonu zajištění majetku a věci v trestním řízení s exekučním řízením EK/leg/03/2018

Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR byla požádána Ministerstvem vnitra České republiky o zaujetí stanoviska k otázce postupu soudního exekutora v případě prodeje majetku dle zákona č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, když tento majetek byl současně postihnut v rámci probíhající exekuce příslušným exekučním příkazem.

Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR zaujímá stanovisko, že soudní exekutor po objektivním zjištění prodeje majetku dle zákona č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, nemá povinnost exekuční příkaz, kterým byl tento majetek v rámci

probíhající exekuce postížen, zrušit nebo vyškrtnout dotyčný majetek ze soupisu. V takovém případě postačuje, že exekutor již dále nečiní úkony směřující k prodeji tohoto majetku.

Výše uvedené stanovisko vychází z následujících důvodů. Skutečnost, že se na majetek povinného vztahuje rozhodnutí o zajištění vydané v trestním řízení, nebrání soudnímu exekutorovi ve vydání exekučního příkazu, jímž tento majetek postihne. Vydání exekučního příkazu není provedením exekuce, jedná se pouze o úkon ryze zajišťovací povahy, kterým soudní exekutor zajišťuje majetek pro případné pozdější provedení exekuce, pokud zajištění majetku v trestním řízení v budoucnu pomine. Doba vydání exekučního příkazu je přitom významná pro pořadí provedení exekuce v případě její konkurence s dalšími exekucemi postihujícími stejný majetek. Souhlas příslušného orgánu činného v trestním řízení je v souladu s ust. § 47 odst. 4 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), nezbytný až při realizaci takto vydaného exekučního příkazu, za předpokladu trvání zajištění majetku v trestním řízení.

Prodej majetku zajištěného v trestním řízení automaticky nezakládá soudnímu exekutorovi poté, co tuto skutečnost objektivně zjistí, povinnost jím vydaný exekuční příkaz rušit. Zpeněžením exekučním příkazem postihnutého majetku dle zákona č. 279/2003 Sb. však dochází k zániku účinků dotyčného exekučního příkazu, a rozhodování o zrušení exekučního příkazu by tak bylo nadbytečným. Obdobně se pak lze vyjádřit k otázce povinnosti soudního exekutora vyškrtnout majetek zpeněžený dle zákona č. 279/2003 Sb. ze soupisu.

V případě, že exekutor nerespektuje prodej majetku správcem pověřeným k jeho prodeji a činí i po samotné realizaci tohoto prodeje kroky směřující k provedení exekuce, je namísto se s podnětem k výkonu dohledu obrátit na dohledový orgán, který prověří, zda takový postup soudního exekutora je v souladu s právními předpisy.

23. MEZINÁRODNÍ KONGRES UIHJ – BANGKOK, THAJSKÉ KRÁLOVSTVÍ

Na foto zleva: Jan Mlynarčík, Juraj Podkonický, Marc Schmitz, nový prezident UIHJ, Françoise Andrieux, bývalá prezidentka UIHJ, Pavla Fučíková a David Walker, soudní exekutor ze Skotska a asistent pokladníka UIHJ.

Na základě pověření prezidia se ve dnech 1. 5. 2018 až 4. 5. 2018 delegace Exekutorské komory České republiky ve složení Mgr. Jan Mlynarčík, viceprezident, a Mgr. Michal Suchánek, člen mezinárodní komise, zúčastnila v thajském Bangkoku 23. Mezinárodního kongresu UIHJ (Světové unie soudních exekutorů a soudních vykonavatelů), který se konal pod záštitou ministra spravedlnosti Thajského království. Jednání kongresu se zúčastnilo přes 400 delegátů z téměř 50 zemí a dále zástupci významných mezinárodních organizací a institucí.

Hlavním mottem tohoto kongresu bylo „Zajištění bezpečné a trvalé spravedlnosti, Soudní exekutor jako základní článek správného řízení“.

Tento kongres se kromě jiného věnoval hlavně problémům exekučních řízení ve světě, zejména elektronizaci justice, která se dotýká i exekucí. S touto elektronizací souvisí nové způsoby komunikace mezi soudními exekutory a účastníky řízení, to vše při zachování maximální ochrany informací a osobních údajů.

23. Mezinárodní kongres UIHJ zvolil na další tříleté volební období 2018-2021 nový Výbor UIHJ i Výkonný výbor UEHJ. S ohledem na skutečnost, že dosavadní prezidentka Françoise Andrieux se rozhodla již nekandidovat, byl novým prezidentem UIHJ zvolen dosavadní první viceprezident UIHJ Marc Schmitz, soudní exekutor z Belgie.

Delegace Exekutorské komory ČR prostřednictvím svého viceprezidenta Mgr. Jana Mlynarčíka navrhla před volbou do nového Výboru UIHJ v souladu s usnesením prezidia Exekutorské komory ČR, jakož i vůlí většiny přítomných delegátů, kandidaturu JUDr. Juraje Podkonického, Ph.D. Jmenovaný byl do tohoto exekutivního orgánu zvolen většinou hlasů a v rámci rozdělení funkcí bude i v dalším

Kamil Brančík, Jan Mlynářčík, Pavla Fučíková, Leo Netten (bývalý prezident UIHJ), Juraj Podkonický, Michal Suchánek

volebním období vykonávat funkci pokladníka.
Složení vedení UIHJ na volební období 2018–2021:

Prezident: **Marc Schmitz** (Belgie)
1. viceprezident: **Mathieu Chardon** (Francie)
Viceprezident: **Luis Ignacio Ortega Alcubierre** (Španělsko)

Viceprezident: **Jean-Didier Bidié** (Kongo)
Pokladník: **Juraj Podkonický** (Česká republika)
Tajemník: **Jos Uitdehaag** (Nizozemí)
Asistent pokladníka: **David Walker** (Skotsko)
Asistent tajemníka: **Sue Collins** (Spojené státy americké)
Člen: **Ruenvadee Suwanmongkol** (Thajsko)
Člen: **Janek Pool** (Estonsko)

Miroslav Paller, prezident Slovenské komory exekútorov, Jan Mlynářčík, při volbě nových členů Výboru UIHJ a Výboru UEHJ

Člen: **Patrick Safar** (Francie)

V rámci voleb došlo i ke zvolení členů Výkonného výboru Evropské unie soudních exekutorů ve složení:

Prezident: **Marc Schmitz** (Belgie)

Viceprezident: **Jose-Carlos Resende** (Portugalsko)

Pokladník: **Juraj Podkonický** (Česká republika)

Tajemník: **Carlos Calvo** (Lucembursko)

Člen: **Walter Gietmann** (Německo)

Člen: **Zsolt Orell** (Maďarsko)

Člen: **Elias Tsipos** (Řecko)

V samotném průběhu 23. mezinárodního kongresu UIHJ probíhala i bilaterální jednání především s dosavadní prezidentkou UIHJ paní Françoise Andrieux a novým prezidentem UIHJ panem Marcem Schmitzem, který přislíbil svou účast na Mezinárodním fotbalovém turnaji o Pohár prezidenta Exekutorské komory České republiky. Tímto bych chtěl ocenit vyjednávací schopnosti kolegy JUDr. Juraje Podkonického, Ph.D., který přesvědčil nového prezidenta UIHJ pana Marca Schmitze, aby se osobně zúčastnil této akce. Je pro nás velmi potěšující, že nový prezident UIHJ podnikl jako jednu ze svých prvních zahraničních cest ve funkci prezidenta právě do České republiky.

Současně jsme vedli jednání se zástupci Slovenské komory soudních exekutorů, konkrétně s JUDr. Ing. Miroslavem Pallerem, prezidentem SKE a JUDr. Branislavem Plškem, viceprezidentem SKE. Jednali jsme o zkušenostech s místní příslušností a o problémech s elektronizací justice a samotných exekucí. V této oblasti jsme snad poprvé před našimi slovenskými kolegy. Zajímavý je záměr slovenské vlády zřídit datové schránky všem fyzickým osobám, včetně tzv. „nepodnikatelů“. Nyní je mají zřízené povinně pouze právnické osoby a fyzické osoby na vlastní žádost. Problémy s lidmi, kteří nebudou mít potřebné technické vybavení pro přijímání datových zpráv,

Jan Mlynarčík, při volbě nových členů UIHJ a UEHJ

by měly být řešeny například ve spolupráci s obecními úřady, aby bylo zajištěno řádné doručování. Jedná se však o jeden z návrhů možné úpravy, která by se pak mohla uplatnit i u nás.

Připravil: Mgr. Jan Mlynarčík

23rd International Congress of the UIHJ
Bangkok (Thailand)

1st to 4th May 2018

Under the honorable presidency
of H.E. the Minister of Justice
of the Kingdom of Thailand

Guaranteeing a secure and sustainable justice
The judicial officer, an essential element of good governance

UIHJ
XXIII CONGRESS
BANGKOK 2018

PROFESNÍ PROFIL NOVÉHO EXEKUTORA

Komorní listy představují nově jmenované soudní exekutory.

Mgr. Jakub Effenberger

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Kolín

Povězte, prosím, čtenářům Komorních listů, odkud pocházíte, kdy jste se narodil atp.

Narodil jsem se v roce 1989 v Plzni a žiji zde celý svůj život.

Jaká studia jste absolvoval a jakou odbornou praxi za sebou máte? Uvést lze i jazykovou vybavenost, publikační činnost atd.

Vystudoval jsem Fakultu právnickou Západočeské univerzity v Plzni. Odbornou praxi jsem absolvoval na Exekutorském úřadě Plzeň-město, kde jsem strávil téměř čtyři roky. Mluvím plynule anglicky a mám základy ruštiny.

S jakým záměrem či posláním byste rád vykonával exekutorský úřad? Jaký přístup k účastníkům zvolíte? Na co se při výkonu činnosti budete soustředit?

Mým cílem je implementovat do svého úřadu co nejvíce moderních technologií a co nejvíce zefektivnit pracovní postupy svých zaměstnanců. Budu se snažit o co nejvyšší vymahatelnost práv oprávněných při zachování a ochraně práv povinných tak, jak to předpokládají právní předpisy. Chtěl bych, aby můj úřad měl dobré jméno jak u účastníků řízení, tak u širší veřejnosti.

Jsou se vznikem nového úřadu spojeny rozsáhlé povinnosti?

S otevřením úřadu je skutečně spojeno mnoho povinností, avšak o těchto povinnostech jsem věděl již předtím, než jsem se přihlásil do výběrového řízení, takže jsem nebyl překvapen. Vybudování moderního a efektivního úřadu beru jako výzvu a udělám vše pro to, abych uspěl.

Kdy plánujete otevřít svůj úřad? Kde se bude nacházet? Do jakých parametrů (personálních, IT atp.) ho v počáteční fázi zasadíte? A jaká je vaše vize ohledně ideálního fungování?

Úřad plánuji otevřít od 1. 7. 2018 na adrese Pražská 1055, 280 02 Kolín. Chtěl bych vytvořit menší úřad, který bude založen na maximálním využití potenciálu informačního systému. Zaměřit bych se chtěl především na komunikaci a kontakt s účastníky řízení, aby zejména oprávnění měli možnost kontaktu s úřadem bez časového prodloužení, neboť toto je věc, na kterou si mnozí oprávnění stěžují.

Co si myslíte o současném postavení soudního exekutora? Lze podle vašeho názoru přispět ke zlepšení stavu? Jak?

Bohužel pohled širší veřejnosti na exekutory není zrovna kladný. Veřejnost by si však měla uvědomit, že pokud by nebylo exekutorů, k vymáhání práva by docházelo mimosystémově, což by pro povinné bylo dle mého názoru mnohem horší. V rámci exekučního řízení jsou všem účastníkům řízení právními předpisy garantována určitá práva a tím dochází zejména k ochraně povinných, kterou mimosystémové vymáhání povinným neposkytuje. Pohled veřejnosti na exekutory nebude jednoduché zlepšit, avšak pokud budeme v exekučních řízeních k účastníkům přistupovat vyváženě a vysvětlíme širší veřejnosti, že profese exekutora je skutečně potřebná pro celou společnost, věřím, že se mínění o náslepší.

Je něco, co byste rád udělal pro exekutorský stav? Co očekáváte od kolegů, od Komory atp.? A naopak co byste rád nabídnul ve prospěch profesního celku?

Vzhledem k tomu, že jsem ve stavu nováčkem, nevím přesně, co by stavu v této chvíli mohlo z mé strany pomoci, nicméně bude-li to potřeba, rád stavu pomohu, s čím bude třeba. Od kolegů očekávám zejména kolegiální, soudržnou a jednotné vystupování vůči veřejnosti.

|

MEZINÁRODNÍ FOTBALOVÝ TURNAJ O POHÁR PREZIDENTA EXEKUTORSKÉ KOMORY ČR

V Praze se konal dne 7. 6. a 8. 6. 2018 fotbalový turnaj exekutorských komor Regionu Eurodanube, kterého se zúčastnila rovněž mužstva České advokátní komory a Ministerstva spravedlnosti.

Celkovým vítězem se stalo Srbsko před Makedonií a Exekutorskou komorou ČR.

Tým Exekutorské komory ČR

Účastníci fotbalového turnaje na hřišti

Všichni účastníci fotbalového turnaje

POLSKÝ PREZIDENT VYZNAMENAL doc. JUDr. Jiřího Jiráska, CSc.

Doc. JUDr. Jiří Jirásek, CSc., vedoucí katedry ústavního práva Právnické fakulty Univerzity Palackého, obdržel vysoké polské státní vyznamenání – Zlatý kříž za zásluhy. Polský prezident Andrzej Duda mu ho udělil jako uznání za dlouholetý podíl na prohlubování polsko-české vědecké a kulturní spolupráce a sblížení obou národů.

Na vyznamenání navrhl Jiřího Jiráska Univerzita Mikuláše Koperníka v Toruni, podnět vzešel z tamní Fakulty práva a administrativy. „Kolega Jiří Jirásek má obrovský podíl na tom, jak úzce nyní spolupracujeme. Díky němu se daří polsko-české vztahy neustále rozvíjet, a to nejen na vědecké úrovni. Daří se budovat skutečné přátelství mezi Polskem a Českou republikou. Dlouhodobě se také podílí na popularizaci polského práva v Česku,“ odůvodnil návrh profesor Zbigniew Witkowski, děkan Fakulty práva a administrativy.

K vyznamenání Jiřímu Jiráskovi už osobně pogratulovala děkanka olomoucké právnické fakulty Zdenka Papoušková. „Isem velmi ráda, že působíte právě na naší fakultě. Vaší práce, odbornosti a kontaktů si nesmírně ceníme,“ řekla děkanka při společném setkání. Zároveň převzala medaili pro fakultu, kterou jí Jiří Jirásek přivezl jako symbol spolupráce od děkana z Toruně.

Jiří Jirásek je teprve třetím cizincem, který získal Zlatý kříž za zásluhy na návrh Univerzity Mikuláše Koperníka v Toruni. Před ním to byli Graziella Filippini (Univerzita v Padově, Itálie) a Gian Candido De Martin (Mezinárodní univerzita pro studium sociálních věd Guido Carli, Roma, Itálie).

Jiří Jirásek si polské státní vyznamenání převzal v Toruni na slavnostním zasedání akademického senátu u příležitosti univerzitních oslav.

ABSTRACT

Mgr. Eliška Morkesová

The conflict between insolvency and execution

The purpose of this theses is to state the impacts of insolvency proceedings on the execution both for monetary and non-monetary claim enforcements. The author deals with the problematics of execution costs and their application after the commencement of insolvency proceedings where the jurisprudence has recently seen some ground breaking court decisions. The legal practice mentions some decisions of the Supreme Court regarding this topic. The article also evaluates the controversial Supreme Court decision from the 23rd of October 2014, file number 21 Cdo 3182/2014, which went directly against existing jurisprudence and an established legal practice. Following part of the article cites some recent Constitutional Court judgements that negated the Supreme Court rulings on that matter and validated the opinion according to which the Judicial Officers are authorized to deduct the execution costs from the amount of recovered claim before consigning the recovered money into the insolvency and filing a claim to the insolvency proceedings. In the end the author mentions and evaluates some reactions to the abovementioned judgements of the Constitutional Court.

JUDr. Petr Chytil

The comparison of the amount of wages exempt from executional garnishment in Czech Republic and Germany. Has the time come for a change?

The article brings a basic comparison of the amount of wages exempt from executional garnishment in Czech Republic and Germany. There is a comparison of the calculation mechanism as well as the amount of wages exempt from executional garnishment, the amount of garnishment of a portion of the debtor's wages respectively. The article also provides some model examples. The output of this work ascertains the simplicity and comprehensibility of the German calculation method and the problematics of the motivation of the debtor's with average and above-average incomes. These topics are analyzed in more detail in the article which then brings polemics about the possible positive impacts of the potential application of the German model in Czech conditions focusing especially on the employers' costs and the outflow of debtors to the shadow economy.

Mgr. Stanislav Molák

Some aspects of the execution costs decisions

In this mostly critical consideration the author contemplates the actual practice of Judicial Officers' decisions on the execution costs. The author mentions the principles and rules of decision making in this area and observes how their perception by legislation and jurisprudence has changed during the past 17 years. The article comments some neuralgic points of the execution costs decision making in cases of discontinuances of already carried out executions or some aspects of dividing the execution costs in the case of a change of the Judicial Officer during the execution proceedings. The relevant practice is erratic and unsatisfactory. The author explores and proposes some procedures that would lead to more equitable arrangement between all involved parties with respect to the current legislation.

PhDr. Mgr. Jan Ptáčník

Decisions on the execution costs of the previous Judicial Officer after taking over the execution: disadvantages of the current legislation in practice

The aim of this article is to identify the weak spots of the current legislation regarding the execution costs of the previous Judicial Officer after the change of the Judicial Officer using a critical analysis of the relevant legislation. By comparing different legal opinions the author intends to introduce usable solutions to the procedural situations that are not very apparent from current legislation. The author draws on his own experience with decisions on the execution costs of the previous Judicial Officers from whom the executions were taken over by the author's supervisor. The author himself took part in carrying out these execution within the mandate given to him. The author formulates his own opinions on the relevant procedural issues that are not adequately and clearly answered by the current legislation.

CONTENTS

- INTERVIEW**   **6**   **“What are the plans for the next three-year period of the Chamber’s activity?”**
An interview with JUDr. Vladimír Plášil, LL.M., president of the National Chamber of Judicial Officers of the Czech Republic
- ARTICLES**   **9**   The conflict between insolvency and execution
Mgr. Eliška Morkesová
- 19**   The comparison of the amount of wages exempt from executional garnishment in Czech Republic and Germany. Has the time come for a change?
JUDr. Petr Chytil
- ARTICLES/ DISCUSSIONS**   **23**   Some aspects of the execution costs decisions
Mgr. Stanislav Molák
- 31**   Decisions on the execution costs of the previous Judicial Officer after taking over the execution: disadvantages of the current legislation in practice
PhDr. Mgr. Jan Ptáčník
- JURISPRUDENCE** **38**   From the Constitutional Court decisions
Section prepared by Mgr. Ing. Lucie Mikmeková
- 43**   Court rulings on executions
Section prepared by Mgr. David Hozman
- NEWS FROM THE CHAMBER**   **47**   Interview with Marc Schmitz, president of the UIHJ
- 50**   Chamber’s standpoints
Mgr. Štěpán Jílka
- 52**   The 23rd International Congress of UIHJ
- 56**   Professional profile of a new judicial officer
- 58**   International football tournament for the Cup of the President of the National Chamber of Judicial Officers of the Czech Republic
- 61**   The Polish President honored
doc. JUDr. Jiří Jirásek, CSc.

Komorní listy

Třicáté páté číslo
www.ekcr.cz

vzor citace

PŘÍJMENÍ J. Název článku. Komorní listy. 02/2017. Praha: Exekutorská komora ČR, 2017, s. xxx. MK ČR E 19153

redakční rada

prof. dr. Armanas Abramavičius (Litevská republika)
JUDr. et PhDr. Stanislav Balík
JUDr. Stanislava Kolesárová (Slovenská republika)
doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.
JUDr. Milan Makarius
JUDr. Vladimír Plášil, LL.M.
Mgr. Petr Sprinz, Ph.D., LL.M.
Mgr. Ing. Antonín Toman
Mgr. Petr Prokop Ustohal

redakce

Silvie Kratochvílová

adresa redakce

Exekutorská komora České republiky
IČ: 709 40 517
Komorní listy, Na Pankráci 1062/58, 140 00 Praha 4

Kontakt

Tel.: + 420 210 311 000
e-mail: redakce@ekcr.cz

překlad

Mgr. Libor Vaculík

tisk

Serifa®

Zdarma

Náklad 800 ks

Vychází čtvrtletně

Datum vydání 30. 6. 2018

MK ČR E 19153

Registrace Ministerstva kultury ČR

ISSN 1805-1081 (print), ISSN 1805-109X (on line)

Komorní listy (print i on-line) jsou zapsány na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice.

Publikování, pořizování kopií tohoto časopisu a jejich šíření třetí osobou je bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů či vydavatele zakázáno. Zakázáno je též publikování, pořizování kopií jednotlivých článků a jejich šíření třetí osobou bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů a autora příslušného textu. Uvedené se vztahuje na tištěnou i elektronickou verzi časopisu.

Komorní listy

produkuje, vydává a distribuuje

Exekutorská komora České republiky

Tyto činnosti zajišťuje společnost Wolters Kluwer ČR, a. s., U nákladového nádraží 10, 130 00 Praha 3.

Wolters Kluwer

www.wolterskluwer.cz

Odpovědná redaktorka: PhDr. Mgr. Marie Novotná
(marie.novotna@wolterskluwer.com)

Časopis je dostupný také v ASPI.

